

COLECȚIA POETILOR ROMÎNI

POETII ROMÎNI
DE SUPT
STĂPÎNIRE RUSEASCĂ

ANTIOH CANTEMIR,
C. STAMATI, I. SÎRBU.

VĂLENIÎ-DE-MUNTE

TIPOGRAFIA «NEAMUL ROMĂNESCU»

1940.

P R E F A Ț A

Acest volum cuprinde părți alese din operele a trei poeți români cari au trăit sub stăpânire rusească.

I.

Cel d'întăiu a fost fiu de Domn român, nepot de frate, nepot de fiu, nepot de sîcă a altor Domni ai noștri. Antioh Cantemir, pe care cu deosebită recunoștință îl pomeneste literatura rusească, era fiul lui Dimitrie Vodă, fiu și el al lui Constantin-Vodă Cantemir, care era numai un fecior de răzăs; purta numele lui Antioh-Vodă, frate cu tatăl lui; maică-sa, Doamna Casandra, era sîca lui Șerban-Vodă Cantacuzino și, acesta avînd de bunic pe Radu-Vodă Șerban, biruitorul, de două ori, asupra Ungurilor la Brașov, poetul rus, ambasadorul muscălesc la Paris și la Londra, omul care la orice s'a gîndit, numai la noi nu, avea sîngele celor mai vechi Domni munteni și al celor mai viteji țerani de graniță ai Moldovei.

Limba în care a scris Antioh e cea ru-

IV

scască, dar cugetarea, simțirea pe care le-a îmbrăcat în acest veșmînt nu era a Muscalilor. A urmat, în Epistole și Satire, în Fabule normele, codificate de Boileau, ale literaturii franceze din veacul al XVIII-lea. Gluma lui isteasă, ca și întorsătura vioaie a gîndului nu erau însă nici rusești, nici franțuzești, ci curat moldovenești. Măcar astfel el e al nostru.

Din opera lui, tradusă românește întreagă de Costachi Negruzzi și Alecu Donici, la 1858, am lăsat la o parte epistolele satirice, care ating generalități omenești ori țintesc păcate anumite ale unei societăți care nu ne privește și nu ne interesează. Odele, dar mai ales fabulele ni s'aun părut partea cea mai după gustul nostru, ca și partea cea mai trainică a scrisului său.

II.

Nepot de frate al unui însemnat Mitropolit al Moldovei, de neam ardelenesc însă, C. Stamati, „cavaler“ de decorație ruscască și supus al Țarului în Basarabia prin dreptul furtului, a fost un cetitor cu condeiul în mînă, un admirator de literatură în stare să și imite ce admira. Român trăind între Romîni, pe un pămînt românesc abia înstrăinat, el nu putea scrie decît lucruri românești în spirit românesc. Ale noastre sînt poemele lui romantice cu amintiri istorice,

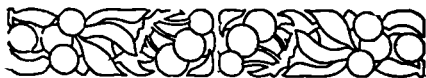
note de viață țerânească și elemente de superstiție care ni aparțin; ale noastre fabulele. Am făcut o alegere, care cuprinde pe acestea din urmă toate. Ne-am îndreptat după ediția completă, de prin 1860, a operelor sale, luând însă pentru „Gașta” forme vechi, nelatinisate, care se află în ediția, mai veche ru douăzeci de ani, a lui Kogălniceanu.

III.

Ion Sirbu, alt Busarabeanu, care va fi cetit și el „Gașta” și astfel se va fi îndemnat la scris în „limba moldovenească” —, se va fi gândit și, la aceia că, precum zice el, în alt sens.

În vasul ce îl ai pliu
În zădar tu mai torn

a publicat un volum de „Poesii” fără fond și formă și altul de „Fabule”, care ieși în Chișinău la 1851. Reproducem pe acesta’n întregime, iar din cellalt numai rîndurile lui mișcate către „patrioții” moldoveni de pe amînlouă malurile Prutului

O D A I.

Plutind în întunerec pe cale rătăcită,
Căci nu vă 'ntoarceți ochii spre Cel ce este 'n
[cer ?

Ateli fără de minte ! Părerea amăgită
Lăsați, și minați vasul spre țerm de adevăr.

Pe Dumnezeu cunoașteți, acel ce cîrmuiește
Făptura plăzmută cu însăși mina sa :
El cerurile 'ntinse, în care strălucește
Înflăcăratul soare, pe toți a luminează.

Planetelor și lunii El zice să 'mprumute
Lumina lor din soare ; și El a poruncit
A se aprinde noaptea făclii de stele sute,
În aler să lucească, cînd soarele-a sfințit.

Cu 'nnaltă 'nțelepciune a timpului măsură
A cumpănit, și toate păzesc regula lor :
El zice ca să cadă a rouăi picătură,
Pămîntul să adape, spre hrana tuturor.

Și toate sînt lăsate spre veșnica Lui slavă,
Și cerul și pămîntul pre Dînsul îl măresc,

Cîmpia, șesul, floarea și vesela dîmbravă,
Icî valea, colo dealul natura 'mpodobesc.

Cînd Marea se răscoală, mugind cu 'nfuriere,
Un slab nisip o ține în marginile ei.
El vînturilor zice să sufle cu putere,
Văzduhul să 'nnoiască, gonind nourii grei.

El este creatorul a orice vietate :
Jivina ce trăiește în ape, pe pămînt,
Și paserea ce 'n aer cu aripa străbate, —
Tot ce viază 'n lume, a Lui făptură sînt.

Apoi, ca un puternic și milostiv părinte,
Pe om cu înșăși mîna-l din lut a plăsmuit,
L-a dăruit cu semnu-l, l-a înzestrat cu minte,
Cu dînsa dintre alte făpturi l-a osebit.

El nourul cel negru despică cu-al său tunet,
Săgeata arzătoare răzbate 'n orice loc ;
Se tulbură tot omul de-acel puternic sunet,
Înfricosat și iute, ce poartă 'n sine foc.

Pe cei smeriți înalță, pe cei înalți smerește ;
De munți de se atinge, ei fumegă 'ngroziți,
De-a Lui privire lumea se mișcă, se clătește.
Noroadelor și neamuri, cîntați-l, și-l măriți !

ODA II.

Vezi, dragul meu Nichita, cum neamul zbu-
[rător
Nici samănă, nici ară, nici seceră vre-odată :
Lă vreme îi imparte o hrană 'mbielșugată
Cu darnica Sa mină Înnaltul Creator !

Privește pe cîmpie aceste mii de flori,
Acești crini nalți și mindri, aceste viorele :
Nici Solomon în slavă-l nu se 'mbracă ca ele,
Deși întîi în minte el fu 'ntre muritorî.

Ascultă glasul legii, ce Dumnezeu ți-a dat
Prin fiul său cel dulce, care pe toți ne 'nvață
Să fim cu fapte bune, urmînd a Lui povață,
Ferindu-ne de rele, de mirșavul păcat.

Nădejdea să o punem în Domnul Dumnezeu
Acela care 'n nouri cu fulgerul trăsnește,
Ce suflă, și furtuna îndată risipește,
Ce 'ncinge orizontul cu mindrul curcubeu.

Ce va să fie mine, nu te 'ngriji a ști,
De ziua cea de astăzi îl binecuvîntează :

De traiul tău, de hrană El singur privighează ;
Urmează a Sa cale, și nu te vei căi.

Stăpînitorul lumii îți știe de nevoi.
A fi de folos ție și altora gîndește,
A lui voință sfîntă smerit o împlinește,
Și nu uita județul și ceasul de apoi !

O D A III.

Nu credeți pe bărbatul cu fața zimbitoare,
Care pe cer vă jură al său prieteșug:
Fugiți de-a' lui cuvinte, căci sînt otrăvitoare,
Și vă menesc un jug.

Cînd inima 'nlăuntru i s'ar putea străbate,
Atunce s'ar cunoaște ipocritismul său,
Deși s'arată în față avînd simțiri curate,
Dar sufletu-l e rău.

El nu se cîrmuiește decît de a sa voie:
Cu orice 'ndatorire nu-l intri în favor;
Nu așteptați la dînsul vre-un sprijin la nevoie,
Său vre un ajutor.

De va vedea la altul un lucru ca să-l placă,
Înflerbitat de pizmă, e 'n stare a crăpa,
În veșnic neastîmpăr, nu știe cum să facă
Să-l poată căpăta.

Cînd poate rău să facă, prilejul el pîndește,
Și, fără de pricină săracul asuprînd,
În grea ticăloșie pe oameni îmbrîncește,
Spre a-l vedea perînd.

Cucernicî bătrînețe, nici cinstea cuvînoasă,
Nici sexul acel gingaș pe el nu mărgenesc,
De-a limbii lui viclene iuțeală veninoasă
Cu toții pătimesc.

Acela numai care norocul îl păzește,
De n'are cunoștința-l, nu e ținut de rău;
Dumnezeiescul nume acel om nu hulește,
Căci n'are Dumnezeu.

Cerescule părinte ! Tu cîrmuiești zidire'
Acea alcătuită cu însăși mîna ta ;
De a ipocrisiei vicleană plăsmuire
Grăbește-a ne scăpa !

Răpède dintre nouri săgeata aceea iute
Ce este hotărîtă pentru nelegiuîți,
Și scapă omenirea de fiare neplăcute,
De răii ipocriți !

O D A IV.

Abătuți cu totul din calea cea dreaptă,
Și de-ale lor patimi oamenii orbiți,
Fără osebire de loc sau de treaptă,
Toți în întunecare umblau rătăciți.
Picioarele multor au alunecat
În adânci prăpăști, și rari au scăpat.

La unii Norocul brațul său puternic
Tinzind spre scăpare, de muncă i-ă ferit,
I-a scos din ispite; dar omul nemernic,
De adevăr încă nepovățuit,
Fără al lui sprijin, slab, neputincios,
Nu putea să aște drumul priincios.

Îns' Acela cărui Firea se supune,
Primejdia noastră a înlăturat,
Trimețind în lume pe Înțelepciune
Ca, de-a ei povață omul luminat,
De la fapte rele să fie retras,
Să 'nfrunte-orice pașimi, să 'ndrepte-al său
[pas.

O! cât de plăcută și împodobită,
E fiica celui de sus împărat :

În fața-I blîndeța este zugrăvită,
Cuvîntul ei dulce, lin și măsurat !
Virtutea și cinstea pe ea o slăvesc,
Căci lii Dreptății, Dreptatea iubesc.

S'ascunde de dinasa urîta minciună,
Ce este izvorul relîlor voinți,
Triumfă printr'însa numai fapta bună.
Și 'n minile sale poartă biruinți.
Așa cînd răsare soarele luînd,
Revarsă lumină, pe noapte gonînd.

Noroadele-acele a' căror hotare
Spre Răsărit mîndru departe se 'ntind,
Vecine cu Negrii, și alte popoare
Care se adapă din Ganges și Ind,
Se cîmbor la glasu-I de pe elefanți,
Și 'ntîiî Indienii se vîd luminați ;

Apoi Etiopii cu negrele fețe
Și Nilul ce varsă bogatul său har
Pe țermuri slăvite, prin fapte mărețe,
Prin legi înțelepte, ce sînt al ei dar, —
Din a' neștiinței noianuri scăpînd,
Se 'nnalță la ceruri cu agerul gînd.

Al lui întunec și-a ei strălucire
Văzu Babilonul cel cu zidul lat,
Noroadele-acele fără cîrmuire,
De ea imblînzite, la ea s'aî plecat.
Sciții cei sălbateci și Tracii cumpliți,
Sînt puterile sale marturi neclintiți.

Dup'o îndelungă şi grea preumblare,
La şapte prietenî ai săi s'a oprit,
Grecia, ferice cu-a sa visitare,
În multă putere şi slav' a sporit.

Prin a ei povaţă Romanii dau legi,
Ca stăpîni puternici ai lumii întregi.

Dar, cînd lenevirea, muma răutăţii,
Dè a ta lumină i-a înstrăinat,
Atunci, spre pedeapsă, urgia dreptăţii
Pe-al Nordului barbari la ei a chemat,
Ce, sfărîmînd tronul întîi la Apus,
Apoi şi Orientul curînd [i-]au supus.

Întîmplarea asta este norocită,
Căci cei slăviţi doctori şi vrednici bărbaţi
Pe cari Zeiţa, acum urgisită,
Mai avea prietenî ei adevăraţi,
O nouă lumină Eûropei au dat,
Şi 'n veci al lor nume va fi neuitat.

Din ţară în ţară purta 'nţelepciune
Cu ea împreună pe-al săi următori,
În totul urmează schimbări de minune.
Şi cad ereticii uşor-crezători.
Noi însă, cu inimă şi cuget curat,
Slujim unui singur cereşc împărat.

Iubim judecata acea cu dreptate,
Iar pira urîită nu o suferim,
La războaie mergem în oşti regulate,
Prin agere sfaturî mai mult biruim.

Păreți de aramă cu pumnul sfărmăm,
Și după voință focul prelucrăm.

Mnile lui Joe nu-s mai de minune
Decît ale noastre. Cu fulger de foc
Noi facem pe trăsnet grozav să răsune,
Să darme pămîntul, și stîncile 'n loc.

Furtune și vișor nu ne pot opri,
Pe undele Mării sumeți a pluti.

Peste oceanuri aflăm lumi ascunse,
Planetele toate pe ceruri ochim,
Mișcarea lor, cursul, de noi sînt pătrunse.
Și-a' soarelui raze în flori împărțim.

Făptura întreagă simte nencetat
Al duhului nostru efect minunat.

EPISTOLE

EPISTOLA I.

CĂTRE CNEAZUL NICHITA IURIEVICI
TRUBEŢCOI.

Tu care 'n cîmpul Slavei pe Bellona ai văzut
Cu fruntea încununată de laure sîngerate,
Eû credeam c'o nouă viață liniștit' ai început,
Și culegi în pace rodul trudelor îndelungate;
Dar aud că mumei noastre tu ești iar trebuitor:
Ea, dorind ca rîndulala și dreptatea să 'nflo-
[rească

În a sa împărăție și printre al său popor,
O nouă dregătorie a voit să-ți dăruiască,
Căci știe că prin aceasta săracul se liniștește
Și a' văduvelor lacrimi nu vor cădea pe pă-
[mînt;

Știe că a judecății cumpănă nu se clătește,
Și nu-l lăsa să s'ascundă adevărul acel sfînt.
Pentru cel iubit de slavă, a merge pe a ei cale
Îndemna foarte plăcut este. Caracterul tău fi-
[resc,

Conștiința ta curată și dulci virtuțile tale
Cîtă ele mîngiere l'asupriți făgăduiesc,
La acel ce de-a' șicanei viclenii se împilează,
Și pe cari oarba Zeie îi scribește nențel!

Acum văd că iar răsare a adevărului rază,
Și de hobotul minciunii văd că iarăși aū
[scăpat.

În obștescul bine însă, și al mieū în parte
[este,

Căci, șezînd în Capitală, mai ades nădăjduiesc
A primi de la tine mult dorita mie veste,
Că te aſi 'n sănătate, știînd cît te prețuiesc,—
De mă crezi că tot sînt vrednic de a ta pri-
[tenie ;

Pentru că făr' de aceasta traiul mieū e ne-
[plăcut :

Pătimesc precum un popă care la un praznic
[știe

Că n'are cu 'ndestulare de mîncat și de băut.

EPISTOLA II.

CĂTRE VERSURILE MELE.

Văd că vi s'a urit, versuri, de-a mai sta în
[Inchisoare

Și în umbră de ani zece; văd că, vrînd să ve-
[deți soare,

Slobozenie îmi cereți, înșelîndu-v'a gîndi,

Că la cetitorii veseli primire veți găsi,

C'aducîndu-li plăcere, folosință și zăbavă,

Vouă vă va face cinste, mie laudă și slavă.

De și știu că prin aceasta în ideie ne-amăgim,

Vă slobod în pace, mergeți: ați vrut să ne
[despărțim!

Cînd din mină 'n mină 'ți trece, veți vedea
[c'aveam dreptate,

Să vă țin în întunec părăsite și uitate;

Veți vedea c'a' noastre gînduri foarte lesne
[s'amăgesc:

Mulți pentru dorința slavei nasurile își julesc!

În cît floarea nouătății veți păstra nevestejită,

Oamenii ce iubesc noul, vor ceti cu mulțămită,

Căci, de-l și gol adevărul, la 'nțelepți tot e
[plăcut;

Iar, îndată ce-acea floare vestejită ați văzut,

Toți vor judeca că mintea mi-a venit în rătă-
[cire,

Și-ale mele bune sfaturi le vor numi clevetire.

Deși niște versuri care năvălirea prihănesc

Cu grețoasa clevetire nici de cum nu se 'n-
[voiesc,

Dobitoc ce voiă a 'mpunge mă vor socoti pe
[mine,

Puțin se găsesc de-aceia ce văd lucrurile bine !

Unii mă vor hulii iarăși pentru că m'am ocupat

De un lucru ce la vrista și la postul meu nu-
[dat ;

Alții n'or vrea să mă cruțe, căci am avut în-
[drăzneală,

Defecturile străine să descopăr la iveală.

În zadar voi li veți spune că trebile mi-am
[cătat,

Și rodul anilor tineri nici decum nu am stir-
[bat ;

Că a mea îndatorire am urmat cu sîrguință,

Și că versul pentru oameni poate fi și de priință :

Vor răspunde că în viață nu sînt ceasuri de
[prisos,

Și că din scris și din versuri nu iese niciun
[folos.

Zavistia veninoasă va mai găsi pentru mine

Că pe vechi și noi autori am prădat fără ru-
[șine,

Și că în limba rusească tot acelea am biruit,

Ce Latini și Francesii mult mai bine le-au
[rostit,

Că a face două rînduri în armonie să sune,

Pe care le-am găsit gata, n'a fost lucru de mi-
[nune.

Aceste sînt pentru mine, iar pe voi vă vor
[uita,

Și cu «Bova» sau cu «Ersa»¹ la un loc v'or
[arunca,

Unde 'n pulbere zvirnite, veți sluji la cari de
[hrană,

Orî veți fi de învălițul icrelor din vre-o du-
[ghiană.

Dea cerul să nu se 'ntîmple astea care vă prezic :
Tîrziu plînge dacă 'n mreață a căzut bietul
[chitic ! .

La copiii fără minte slobozenia e dragă,
Dar greșesc cînd ei în seamă sfatul părintesc
[nu[-l] bagă.

Din aceste de pe urmă sfătuirî ce vă 'nsemnez,
Voi puteți să înțelegeți ce iubire vă păstrez.

*

¹ Povestii rele. — N. E.

FABULE

FOCUL ȘI STATUIA DE CEARĂ

Un vărsător de ceară, ca meșter iscusit,
A nemerit odată un chip desăvârșit :
Delicateța, părul și zimbitoarea față
Îi dau înfățișării un aier de viață,
Dar din nenorocire el chipul a lăsat
Pe lângă foc la care a fost și prelucrat.
Nu este de mirare că statuia de ceară
S'a risipit îndată, aproape stînd de pară.
De al făcut un lucru și vrei ca să-l păstrezi
Pentru viitorime, apoi să depărtezi
Tot răul de 'nnainte-î și orice 'mpiedecare, —
Căci altfel este numai zădarnică lucrare.

ȘERPELE ȘI MATCA DE ALBINE

Otrăvitorul șerpe, văzînd pe-un teișor
O matcă de albine, ca un lingușitor,
Începe să îi spuie: că este prea-frumoasă,
Că are multe daruri, că-i lumii prețioasă.
Îi laudă puterea, așezămintul blînd,
Cu care chibzuiește albinele la rînd;
Apoi folosul mare ce lumii se aduce
Prin grele ostenele din fagurul cel dulce,
Adăogînd a zice: Tu foarte vrednicești
A ta Împărăție să o înveșnicești;
Dar îți lipsește arma acea de apărare,
Cu care să-ți ții slava la orice împlinire:
Pe răi mai mult ațiță un bun decît un rău;
Deci roagă să-ți dea ghimpe prea-bunul Dum-
[nezeu:

Cruzi[mé]a foarte priîde la fețe domnitoare. —

Albina, la aceste cuvinte 'nșelătoare,
Răspunde cu blîndeță către acel viclean:
— Nu-mî plac a' tale sfaturi. Eû trebuință n'am
De veninosul ghimpe, căci sînt încredințată
Că dușmanii înăuntru nu pot avea vre-odată;
De cel pe din afară copiii mă păzesc,
Și eû prea-mulțămîtă pe Dumnezeu slăvesc

Că 'n chipul mieu arată cum trebuie să fie
Un împărat pe lume : El răul să nu ştie,
De sfătuirii viclene să fugă nencetat,—
Căci binele, nu răul lui Cel de sus i-a dat !

*

CĂMILA ȘI VULPEA

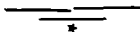
Cămila mult geloasă, văzînd un țap odată,
Cu coarnele cum bate, de cînd încunjurat,
A început în sine a blestema pe soartă,
Zicînd : ce ticăloasă eî parte am luat !
Un trup frumos și mare să fie fără coarne,
Să nu aib eî o armă ca slava să-mi lătesc,
Ca dușmanii miei lesne în praf să se răstoarne !
(Geloșii felurite de pricină născocesc
Cînd vor să tot cîrtească.) Așa se tînguiește
Cămila, mergînd tristă, cu capu 'n jos plecat,
Dar o vicleană vulpe, ce 'n drum o întîlnește,
Împărtășire multă la soartă-î a luat.

Cămila de-amăruntul își spune scriba toată. —
«Cunosc», răspunde vulpea, «că mare al cuvînt,
Dar eî am mijloc sigur ca să te fac cornută.
Colo 'n pădurea cea un loc e în pămînt,
De drum nu prea departe ; îl vei afla supt zare :
Se chiamă vizunie ; la ea oricine-a mers
Și, capul său plecîndu-și, a stat păzînd răb-
[dare,

Fără de prelungire cu coarne s'a ales, —
Precum berbecii, boii și țapii dau dovadă.»
Această sfătuire Cămilii a plăcut ;
Ea nici gîndia că Leul în vizunii să șadă,

Dar cine câtă coarne, la minte e cam scurt,
Cămila iute-aleargă, cu mare bucurie,
Găsește acea bortă supt niște frasină veche,
Și capul își afundă îndată 'n vizunie, —
Iar Leul cu cruzi[m]e o prinde de urechi.
Ea trage, el nu lasă, pân' ce 'n sfârșit scăpind,
Acasă se întoarce, nrechile lăsind.

O iubitor! de slavă! Pe voi v'am arătat,
Flința de cămilă spre laudă v'am dat :
Cunoașteți că acela ce fala tot gonește,
Cu risul și ocara ades se pomenește.

ULIUL, PĂUNUL ȘI CIUFUL

Ni povestesc c'odată al păsărilor prinț
A fost perit. În locu-l trei păsări zburătoare
La Împăratul Vultur cereaŭ locul deschis :
Păunul, Uliul, Ciuful. Tustrei lămuritoare
Cuvinte de dreptate aŭ fost înfățișat.
Cu vitejia Uliul fălindu-se, dă multe
Dovezi despre războaie în care s'a luptat,
Șe laudă Păunul cu penele-l plăcute,
Iar Ciuful juruiește că noaptea fără somn
În veci o va petrece, făcînd și jurămint.
Deci Vulturul alege, pe care gîndiți, Domn ?
Pe Ciuf ! — Și la aceasta așa își dă cuvînt ;
Că Uliul, deși este viteaz și-a fost oștean,
Nu are îndurare, 'e aprig și avan.
El nu a dat dovadă de vre o faptă bună,
Nici pe viitori[m]e la dînsul nu e har,
Căci, dacă tinereța cu slavă nu răsună,
Apoi a vrîstei iarnă se trece în zădar.
Păunul este mîndru cu lungile lui pene,
Dar Ciuful este pașnic, nu caută pricină,
Se apără cum poate, și noaptea fără leac
Nu doarme, privighiază.

Stăpînitorii lui
Și treji, pe cînd supușii în pace dormitează,
Ma multă fericire la el asigurază.

ȘOARECUL DE ȚARĂ ȘI CEL DE ORAȘ

Un șoarec de la țară pe altul țigrovăț,
Ca pe un vechi prieten, îl chiamă la ospăț.
În strimta lui căsuță pe oaspe-l priimește,
Îl pune înaintea tot ce mai bun avea,
Orz, mazăre și hrișcă; îl roagă, îl poștește,
Dar țigrovățul mândru nimic nu vrea să iea,

Și-așa 'u sfârșit îl zice:

«Eă mult mă mir, frățico! cum poți trăi aice,
Într'o pustietate, și cum nu ți-e urt?

În viața asta scurtă, de ceasul hotărât

Nu poți scăpa oriunde,

Și-oricum te vei ascunde!

Mai bine, murind vesel, să zici că ai trăit,

Deci, mort în viață,

Să nu cunoști a lumii plăcere și dulceață.»

Asemene cuvinte au fost prea de ajuns.

Căci șoarecul de țară, de vorba lui pătruns,

Cu oaspele împreună, ieși din hortică,

Și peste noapte merse cu pază și cu frică

În țig, la un palat,

Tot cu mătăsărie și aur îmbrăcat:

Din masa de cu seară stău coșnițele pline

Cu fărâmură gustoase de pe la țări străine.

Deci țigrovețul falnic pe șoarecul țeran

Îndată îl cinstește cu niște parmezan,
Îl pune pe covoare... cînd, iată, zgomot mare
La ușă se aude, și, peste așteptare,
C'un om în casă intră un cîine medelean;
Iar șoarecii aleargă, s'ascund pe supt divan,
Nu suflă pîn' în seară.

Atunci sărmanul șoarec, ce 'n liniște la țară
Trăia fără de grijă, văzu că s'a 'nșelat,
Și, cum a sosit noaptea, el drumul și-a luat,
Zicînd către prieten: «vîiața 'n ticnă are

La mine mai mult preț,

Decît o 'mbielșugare,

De griji amenințată, a unui tirgoveț».

STIGLEȚUL ȘI CANARUL

O față schimbătoare și-un grai meșteșugit
Sînt chipuri lesnicioase pe om de amăgit;
 Dar prin așa mijloace
 Nu 'nșelî pe debitoace,
Ce nu știu vorbă dulce, nici zimbet iscusit.
Cu un stigleț canarul umblînd după mîncare,
 Sosi 'ntr'un loc, pe care
Staî lațuri coperite cu ciuepă de-ajuns,
 Și-un om pîndia 'a ascuns.
Canarul, de îndată,
 Avînd ispita 'n faptă,
Căci nu de mult scăpase din temnița vîrgată,
A zis, l'al său tovarăș: «noi trebui să fugim,
De ast loc unde lesne putem să ne robim;
Acea sămîntă bună scop rău în sine are :
 Nu este niciu om
 Atît de galantom
Să lase pe cîmp roduri cu bună cugetare;
 Haideti în altă parte!...
— Așa ! Îți vine bine să dai poveți deșarta —
Răspunse lui stiglețul, — cu gusa plină, vrei
 Și hrana să mi-o iei!»
Zicînd aceste, zboară, la cînepă se lasă,
Ciuește două fire, le află prea gustoasă;

Dar, vai! îndată simte c'al lui picior e strins.
Pindaşul, sosind iute, din tufe l-a şi prins,
Şi pentru jucărie l-a dat unor băieţi.

Din fabulă vedeţi
Că sfaturile bune ni sînt de trebuinţă
La relele ce-adesă ni vin pe neştiinţă.

EPIGRAMME

LA UN EGOIST.

Critică și sfătuiește Cleândru pe-oricine vede :
Unu-l leneș, altu-l grabnic, celalalt drept nu
[mai șede ;

Cesta reguli nu păzește,

Cela nu se îngrijește

De nimic; și-a lui purtare o să-l ducă la peire.
Dar, cînd ar vrea să se vadă și el fără parte-

[nire,

Ar vedea, cum vede lumea, că nu-l și el fără
[pată.

Cî egoismu-l imbată.

Pe semne în lumea asta așa e dat să fim noi :
Un orb cînd duce pe altul, cad în groapă
[amîndoi.

LA ICOANA SF. PETRU.

Ce stai cu cheia, Petre ? — În rău voiă să
[slobod

Răsăriteana ceată. — Dar celalalt norod,
Ce 'n lațurile Papei s'aû prins așa ușor ? —
Eu n'am cu dînsii treabă ; ei aû chelarul lor.

LA BRUT.

Că ești cu minte, Brute, toți oamenii gîndesc,

Că ești un nerod însă, eu nu mă îndoiesc;
De-or întreba pricina, o pot spune de rost,
Cînd tacî, tu ești cu minte, iar, cînd grăiești,
[un prost.

LA LIDA.

Pentru ce Drus lea pe Lida, o bătrînă hîrcă,
[sură,
Ce în ginginî molfăleşte, neavînd niciun dinte
[’n gură?
— Pentru că plăcerea-î este să adune-antichități,
Vrea să aibă și pe Lida printre alte rarități.

LA ERAST.

Prietene Eraste, ești prea-caprițios,
Privesc că nicîo fată nu poate să-ți mai placă;
Cu toate-aî fost în vorbă și fără vre-un folos:
Una nu e frumoasă, alta e prea săracă,
Aceasta n’are zestre saă nu-î de măritat:
Tot alegînd nevest’, aî rămas neînsurat.

LA CETITORIÎ SATIRELOR,

N’am voit cu-a’ mele satirî eu pe nimenî a jigni,
Ci defecte urcicioase m’am silit a pribăni;
De aveți însă dorință a nu vă cunoaște ’n ele,
Vă ’ndreptați, dacă se poate, de năravurile
[rele.

LA LEANDRU.

Cinci ceasornici de părete și vre-o cincisprece
[de masă
Și de buzunar Leandru are întru a sa casă;
Toată ziua, el nu face decît tot le regulează,
Înapoi să-i înainte le întoarce și le-așează.
Din această osteneală ce folos poate să-i vie?
Niciun om ca dînsul bine cîte ceasuri sînt, nu
[știe.

LA UN NOŬ BOIERIT.

Între numărul cel mare de boieri ce-avem,
[Silvan
Este cel mai plin de fumuri, mai nerod, mai
[gogoman.
Oare pentru ce la oameni nu vîiește să se 'n-
[chine? —
De cînd vindea lapte 'n piață, el încă n'a uitat
[bine :
Cofăieșul de pe capu-l se 'ngrijește-a nu scăpa,
Pentru-aceia el la nime nu 'ndrăznește-a se
[pleca.

CONSTANTIN STAMATI

EROUL CIUBĂR-VODĂ

FABULA FABULELOR VECHE POPULARE

său

Rolando Furioso moldovenesc.

PARTEA I.

Ciubăr-Vodă, Domn saimos,
Luî Papură strănepot,
Avea un singur fecior,
Frumos ca luna lui Maiu,
Gigîl ca un tînăr brad,
Virtos ca un vechi stejar
Şi viteaz ca un Român.
Acest flă cînd a'a născut,
Moaşă ce l-a strîns de nas
Şi l-a prenumit Bogdan,
A tras bobîl, şi a spus
Mancei ce l-a aplecat,
Ce soţie va lua,
Şi cîte va pătîmi
De spre farmece şi vrăji.
Deci domnişorul Bogdan,
Făcîndu-se flăcăias,
Tatăl său, Domnui bătrîn,

L-a chemat în Curtea sa,
Fiind boierul adunați,
Și, după ce l-a pupat,
I-a zis: «Fătul mieu, să ști
Că de-acum vreau să te 'nsor,
Și mireasă să-ți alegi
Fată de Domn saă de Craiu,
Ca să nu piară cu noi
Al lui Ciubăr soiū vestit,
Din care eū rămăseiū, —
Căci pe faimoșii strămoși
Guganii i-aū ospătat.»
Atunci Făt-Frumos grăi:
«Tată, nu pot să mă 'nsor
Cu fată de trup de om,
Căci baba ce m'a moșit,
Mi-a spus că ursita mea
Zină frumoasă va fi,
Ce supt soare n'a mai fost.
Dei dă-mi arme și ostași,
Să mă duc să o găsesc.»
Atunci tatăl, lăcrămind,
A împlinit voia lui;
Și bravul mieu Domnișor
De porneală se găti:
Peste trup s'a innarmat
Cu cămeșă de oțel,
Pe cap cu coif cu zăbrea;
Peste coapsă s'a încins
Cu paloș de mare preț,
Și pe spate aruncă
Arc și tolă cu săgeți;

Iar pe piept și-a acățat
O platosă de argint,
Pe care săpat era :
«Orî să mor, orî să găsesc
Amanta, ursita mea.»
Apoi, scutarul¹ luînd,
Din pieî de bivol făcut
Și cu criță blehuit,
Se aruncă, ca un șoim,
Pe al său cal, ce era
Negru ca corbul la pâr,
La picioare pîntenog,
În frunte avînd o stea,
Iar din nări foc slobozînd.
Deci, acățînd la oblîno
Buzduganul de oțel,
Chiar ca vîntul s'a pornit
Cu al său aleș oștenî
Peste munți și peste văi;
Și nu puțin a ucis,
Cu vînoasă mîna sa,
Hoți cumpliți și groaznici urși,
Ce în calea lui ieșia'.
Dar, în sîrăit, ajungînd
La codri merel, puști,
A strigat «noroc ! noroc !
Unde ești, vin să-ți grăiesc.»
Și iată că dintre stînci
O roată a și sărit,
Pe care într'un picior
Norocul venia spre el,
Răpede ca un vîrtej,

¹ Scutul.

De mai că nu l-a stropsit,
Și zicea «ce vrei să-ți dau :
Comorile de supt-munți,
Său să te fac împărat ?
Căci eu nu pot să aleg
Cine-l bun, și cine-l rău,
Și demn de al mieu dar,
Pentru că m'am născut orb ;
Însă une ori fac haz
Să ajut pe nătărăi....»
Iar Bogdan i-a răspuns lui :
«Eă sint, jupine Noroc,
Mulțămît de mintea mea,
Și-alta nu ceiū să-mî dai,
Decît să-mî spuî unde pot
Să găsesc ursita mea ?»
Atunci Norocul i-a zis :
«Mergi, Bogdane, spre apus
Nouă zile, nouă nopți,
Și pe-al unui munte pisc
Pe sora mea vei afla,
Ursitele împărțind,
Însă chibzuind așa
Ca să fie potrivită
Acel ce se însoțesc,
Pentru că ea are ochi...
Și ea îți va da un măr,
Cu care tu să alergi
La izvor saū la pîrău ;
Și, acel măr despiciînd,
Din el pruncă va ieși,
Ursita, mireasa ta,

Căreia din al tău pumn
Îndată apă să-l dai,
Căci, negrăbind, va muri. »
Aşa Norocul grăind,
S'a şi făcut nevăzut.
Iar Bogdan, mire eroû,
Pohodnicul şi-a întors,
Spre apus l-a îndreptat,
Cu pîtenul l-a împuns,
Şi, ca săgeata din arc
Slobozită de un brav,
La fugă l-a răpezit.
Aleargă negrul comos,
Şi zdravănul său picior,
Unde calcă peste stînci,
Scapără miî de ăcînteî;
Aleargă negrul ţintat,
De nu samănă a cal,
Ci chiar negru noursa,
Gonit de un vînt cumplit,
Lucind la mijlocul său
O stelută cînd şi cînd
Ca ţinta din fruntea lui;
Fugia negrul pîtenog
Şi lăsa în urma sa
Munţi, cîmpii, văi şi păduri.
Şi companioniî toţi;
Iar în virtejul de colb
Ale lui picioare iuţi
Se văd numai fluturînd
Ca patru albe aripî.
Şi fuge negrul mereu

Prin dumbrăvi de pomi rodiți,
Ce clatină a' lor crengi
Și chiamă al lor stăpîn,
Măcar să guste din ei;
Dar Bogdan rîdea de pomi
Și căta de calea sa.
Deci ȋopaciți, mînioși,
Îl muștrau, așa grăind:
«Doar de ulcica a pus
Cestul mîndru nătărău
Vre o cotoroanță rea;
Doar de naiiba l-a luat
Călare pe dosul său,
Să-l ducă în iad present!
Căci încotro fuge el
Sînt numai prăpăștiți, stîluci,
Și apoi cîmpuri de arîn,
Pîn' la muntele înalt,
Al pămîntului sfîrșit.»
Bogdan, în loc de răspuns,
Dă pîntenii negrului său,
Și toate în urma sa
Se tupilă, pier încet,
Ca o dungă înnegrind
Departe în orizont.
Aleargă negrul mereu,
Peste stînci și peste rîpi,
Și, de ropotul grozav
Potcoavelor de argint,
Vulturii s'aû speriat
Și, cîrlînd între ei,
Zic: «Flăcău neghiob ce ești,

Tu ești timp și calul timp,
Că ai venit pe aice;
Căci oricine a văzut
Acest al nostru pustiū,
Stirvul lui nouă l-a dat:
Pân' și zăfirul ușor,
De vine pe-aici suflînd,
Se sărimă printre stînci;
Păp' și noi, de ne lăsăm
Pe locul unde alergî,
Balaștrii ne înghîț.»
Iar el, în loc de răspuns,
Li zice: «Fugiți, fugiți,
De nu vreți să vă pătrund
Cu săgețile ce port.»
Deci vulturii, speriați,
Zburînd roată 'n orizont,
Se urcău mereu în sus,
Păr' cînd s'aū văzut pe cer
Întîi ca niște porumbi,
Apoi ca niște lăstuni,
Apoi ca niște înțarî,
Și apoi încet-încet
În nouri s'aū mistuit.
Aleargă negrul sirep:
La nisipiș aū ajuns.
Și iată un nours
Despre rumănul apus,
Ca din al soarelui disc,
A ieșit și s'a pornit.
Și, mîergînd, se tot măria,
Se împrăștia pe cer.

Soarele îngălbenia,
Și ziua întuneca ;
Deci noul se lăția
Și fețele își schimba.
Ca a' fumului clăbucî,
Ieșind iarna din ogeac,
Cînd soarele luminos,
Dimineața răsărind,
Îl vâpsește fel de fel ;
Aci ca [și] cînd ar ieși
Foc pe gură de cuptor,
Aci mohorît saū roș,
Ca sîngele închegat.
Dar, cînd noul văzu
Alergînd Bogdan mereū,
Pe lucrul de arîn,
Făr' a se teme de el,
Atunci fața și-a schimbat,
Galbăn-vînat s'a făcut,
Ca pizmașul veninos,
Și, umflîndu-se grozav,
A zbucnit din sinul saū
Un vîrtej de vînt cumplit ;
Și, spulberînd pîn' la cer
Stîlp de arîn' ca un turn,
Răsuna un glas din el,
Cu zgomot înfricoșat,
Și zicînd : «Unde alergî,
O ! bravule Făt-Frumos ?
Și cum îndrăznești să calci
În Împărăția mea ?
Cînd mulți ca tine aicea,

În acești cîmpî de arîn,
Eu de vil i-am îngropat,
Încălțați și îmbrăcați ?
Dar Bogdan, nerăspunzînd,
Dă pîntenî, bate mereu
Pe zdravănul său fugaci.
Calul zbiară mînios,
Ochiul lui s'aî încruntat,
Coama, coada încordă.
Se întărtă la fugit,
Ca-și cînd ar zbura 'n vînt,
Mai necălcînd pe pămînt,
Decît, cînd își implînta
În nisip al său picior,
Sfîrșia ca fierul roș
În apă acufundat.
Deci vîrtejul mînios
Ca uliul se răpezi
Și, peste Bogdan căzînd,
Cu stîlpul cel de arîn',
Cînd pe șea îl răsucia,
Cînd îl izbia în pămînt,
Cînd îl arunca în ochi
Spuză, de mai îl orbia,
Și cînd îl înădușia
Cu-al său abur înfocat.
Însă virtosul Bogdan
Se luptă, se zghișuia,
Și pe al său zdravăn cal
În scări s'a înțepenit.
Și, în brațe cuprinzînd
Stîlpul acel de arîn',

L-a strins la piept pân' l-a frînt,
Cu dințîl a rupt din el,
Și l-a sărimat bucățî.
Așa dar vișorul rău,
Văzîndu-se frînt și rupt.
De eroul moldovean,
S'a prefăcut în vîrtej,
Și, sorbind nisip din cîmp,
L-a răsucit pân' la cer,
Și de-acolo, vîjîind,
A vărsat asupra lui
Nisipul din al său sin,
Ca să-l îngroape de viu.
Dar neobositul cal
În trei cîpce s'a izbit,
Și, cu pieptul răzbătînd
Prin vîrtejul colburos,
A scos pe al său stăpîn
Din nămolul de nisip.
Iar vîrtejul, rușinat,
Rămase în urma lui,
Lungit jos ca un troian.
Deci eroul, ostentit,
De primejdie scăpînd,
Și văzînd cerul senin,
Și departe 'n orizont
Culmea muntelui dorit,
Lasă calul său încet,
Și, cu mîna pe grumaz,
Netezîndu-l, îi zicea :
«O neprețuite cal,
«Amicul, scăparea mea,

Maî opinteste puţin
Pân' la muntele cè vâd,
Şi acolo te-oiû lăsa
Bine să te odihneşti,
Şi ți-oiû da din al mieû coif
Apă rece de izvor,
Şi, pentru păscut, îmaş
De chirăû şi de trifoiû.»
Deci calul se 'nvioşă,
Simţindu-~~se~~ dezmiardat,
Şi la fugă se porni.
Iar soarele începu
Spre sfîntî a se pleca,
Aierul se limpezi
Ca cel maî curat cristal;
Şi 'n acel timp liniştit
Altă nu se auzia,
Decît numai sîrîlînd
Nisipul ce arunca
Calul cu al său picior,
Său vre nu ţinţar flămînd,
Bîzîlînd pe la urechi.
Însă de-odată zări
Obositul călăreţ,
În pustiu acelu sterp,
Pe un troian de nisip,
Înnălbînd un şirag lung
De călăreţi înnarmaţi.
Deci, scuturînd din dîrlogi,
Dă ştire negrului său
Ce are de petrecut;
Şi nepregetatul cal

Îndată s'a încordat,
Forăind cumplit din aări
Și din ochi scînteii vărsînd;
Iar inimosul Bogdan,
Buzduganul său luînd,
Răcnește înfricoșat:
«Feriți înlături din drum,
Feriți, de sînteți oșteni,
Și de vreți ca să trăiți;
Iar, de sînteți arătări,
Eû pe crucea mea vă jur
Să periți din calea mea
Ca dracul de tîmîiat.»
Însă lui nu i-aû răspuns
Matahalele ce staû,
Nici de cruce aû perit;
Deci bravul mieû domnișor
Se mira în gîndul său
Cum acele arătări
De brațul lui nu se tem,
Nici de cruce aû perit.
Dar, cînd s'a apropiat,
Văzu înaintea sa
Cavaleri încremeniți,
Înzăuați și înarmați,
Și stînd toți călări pe cal.
Atunci el a înțeles
Că acești nenorociți
S'aû fost pornit că și el
Să-și afle ursita lor
Tot în muntele știut;
Dar al pustiului Domn,

Viforul neîndurat,
Îl înghițise de vii.
Vicolindu-l cu arin' ;
Și, după ce l-a topit,
Tot el l-a și dezgropat,
Ca oricare călător
Să vadă puterea sa.
Al nostru însă Român,
Rămîind neblruit,
Trecu busna printre ei,
Cu pleptosul său fugar,
Și, îndată ce-a atîns
Șiragul de călăreți,
Cu toții s'aû povîrnit,
Și s'aû risipit, sunînd
În a' lor zale de fier,
Chiar ca nucile în sac :
Iar din a' lor căpățîni
Curgea pîrîu de nisip :
Pe unde fusese ochi,
Gură, nasuri și urechi.
Deci Bogdan, bun sănătos,
Păn' la munte a ajuns,
Al căruia vîrf trecea
Peste nourii ușori,
Iar cu temelia sa
Păn' în al mărilor fund.
Deci soarele a apus
După muntele înalt,
Și stelele începu'
Să clipească în senin
Ca niște de aur ochi,

Ce se uitaă la Bogdan
Țintă, ca [și] cînd se mira ;
Căci ele prea rar vedeă
Alt om pe-acolo umblînd.
Deci eroul ostenit
Opri obositul cal
Lîngă un șipot curat,
Ce din munte izvoră,
Și, în coif apă luînd,
Întăiă calul adăpă
Și, făr' a se îngriji.
I-a dat drumul la păscut
Pe al muntelui costiș
Acoperișe de flori.
Căci acest credincios cal,
Întoemăi ca un dulău,
Pe al său stăpîn iubit¹
Îl păzia și-l apăra,
Și treaz fiind, și în somn.
Iar Bogdan a adormit
Lîngă frumosul izvor,
Cu capul pe-al său scutar.
Deci eu să doarmă îl las,
Fiînd și eu ostenit,
Și conțenesc să vă spun,
Boieri cuminți ce-ascultați
Ceastă fabulă a mea,
Păn' și dumneavoastră toți
Nu-ți zice, precum zic eu,
Că ceia ce eu v'am spus
Chiar așa a fost, a fost.

¹ Textul : amat.

PARTEA A II-a.

Zorile de după munte
Începur' a se ivi
Și, pe cît se luminea,
Somnul se împrăstia,
Al bravului mieu Bogdan,
Păn' cînd s'a și deșteptat,
Și, frecîndu-se la ochi,
Și căscînd de două ori,
S'a sculat și s'a pornit
Pe naltul munte în sus;
Deci, cît mai sus se urca,
Felurimi de flori găsea
Picurînd de pe-a' lor frunzi
Lacrimi chiar ca de brilliant,
A' răcoroaselor zori,
Care zori, încet-încet,
Răvărînd lumina lor,
Trezia și învîșia
Pe somnorosul Bogdan.
Alămii și portocali,
Chedri, dașini, chiparoși
Cu a' lor poame cu gust
Pe Bogdan ademenia;
Printre care mai creșteau
Rose, crini și iasomi;
Și-apoi toate la un loc

Mirosind îl ameția.
Iar, cînd mai asculta el
Păsările ciripind,
Mai de tot se buimăcia ;
Încît intru adevăr
Acest munte minunat
Era demn de[-a fi] lăcaș
Ursitelor omenești.
Deci, în al muntelui vîrf
Sumețul mire sosind,
A văzut din văi adînci
Ridicîndu-se încet
Negurî chiar ca norii groși,
Ce se desvăliau încet
Pe al muntelui costis,
Ca niște valuri de piază ;
Apoi l-a impresurat
O piclă ca un noian,
Încît Bogdan socotia
Că nourii l-aū răplt.
Dar soarele răpezi
O rază chiar ca un sul,
Și, spărgînd nourii groși,
Răzbătu încetîșor,
Întăiū pe-al muntelui vîrf,
Apoi prin văi și prin rîpi,
Și prin grotele adînci,
Și 'n sfîrșit, imprăștiînd
Nourii întunecați,
A ieșit biruitor
Din lupta ce i-aū fost dat.
Negurile de prin vâl

Bogdan, mai incremenit,
De al soarelui război
Și de biruința lui.
Se uita uimit la el...
Dar de-odată a văzut
Un noraș luminos
Că spre dînsul s'a lăsat,
Pe care o zină sta.
Ce purta pe al său cap
Coroană de mare preț,
Și pe trup un veșmînt alb,
Fiind văpsite pe el
Ursitele omenestii:
Unele cu cap de drac
Și în mîna lor ținînd
Cociorve, bice de foc
Pentru bărbații mișei,
Altele, coarne de cerb,
Pentru fruntea celor timpî;
Alte ursite erau
Cu chipul frumos și blînd,
Ca ingerii mîngîioși,
Bărbaților norociți
(Însă de-aceste figuri
Prea puține se vedeau),
Iar cele multe erau
Cu capul înhobotat.
De nă se putea afla
Ce chip și caracter aveau....
Deci aceea zină ținea
În dreapta corn de bielsug
Plin de roduri și de flori,

Iar în stînga smoc de șerpî.
Deci ea lui Bogdan i-a zis :
«Eû împărăteasă sînt
Ursitelor omenești,
Și, cari mie îmi plac
Și sînt la fapte onești,
Soție bună li dau
Din imbielsugatul corn,
Iar muritorilor răi,
Ce sînt mindri sau pizmași,
Li arunc din acest smoc
Al șerpilor veniași.
Tu însă, care te tragi
Dintr'o viță ce iubesc,
A lui Ciubăr, Domn vestit,
Lui Papură strănepot,
Îți dau ție acest măr,
În care s'a zămislit
Ursita soția ta,
Pe care eû ți-am ales
Dintre ale mele zîni,
Ca să te pot ferici.
Deci ție ți-a spus prea larg
Norocul, fratele mieu,
Ce să faci cu acest măr.
Însă, Bogdane, să știi,
Că multe ai să pățești,
Păn' cînd te vei însoți
Cu mireasa care-ți dau.
Aceste vorbe grăind,
Împărăteasa peri,
Și pe capul lui Bogdan

Cunună de trandafiri
Aruncă din al ei corn ;
Iar în mină s'a trezit
Bogdan cu un măr domnesc,
Cu care el alergînd
Păn' supt munte la izvor,
Îndată l-a despicat,
Și dintr'însul a ieșit
Pruncă cît un pușor
Mîndrișor și mititel,
Și, gurița sa căscînd,
Apă cerea de băut.
Cărula bunul Bogdan
Din pumnul său i-a și dat.
Apoi, în năframa sa
Învelit, l-a pus în sin,
Și, încăleciînd pe cal,
Chiar ca vîntul s'a pornit
Înapoi spre țara sa,
Unde degrab' a ajuns, —
Căci nimic în drumul său
Nu l-a oprit la întors.

Deci bătrînul Domn Ciubăr
Zi și noapte aștepta
Să-și vadă fiul viînd.
Și, zărînd din foisor
Ridiciîndu-se pe deas
Ca de vînt un mare colb,
Și un călăreț frumos
Ca săgeata alergînd,
Îndată a înțeles
Că Bogdan se întorcea ;

Și 'nnaintea lui ieșind
Bătrînul Domn cu alaiū,
În brațe a priimit
Pe mult dorit fiul său,
Și în frunte l-a pupat.
Iar Bogdan i-a pus în pumn
Mireasa ce și-a adus,—
De care prea s'a mirat
Ciubăr, înțeleptul Domn.
Dar, pricepînd mai apoi
Că este de zină puiū,
Ciubăr nu s'a mai mirat,
Ci s'a făcut el nănaș,
Numindu-o din botez
Ileana cea cu păr lung
(Cosinzeana la Romîni),
Iar cununa cea de flori
Ortodoxul mieū Bogdau
La icoană o a pus.
Deci miresei innadins
Leagăn de aur făcu,
Și mancă i-a însemnat
Pe soția unui Craiū,
Ce-o sclăvise în războiū
Faimosul Domnul Ciubăr.
Dar ades a trebuit
Leagănul de prefăcut,
Căci zina creștea în trup.
Cît într'o lună pe zi,
Pe lună cît într'un an;
Și, în sfîrșit, în doi ani
Ea era de măritat.

Iar, pe cît am auzit,
Și chiar mîndrețele ei
Sporiaŭ pe zi ce mergea ;
Părul ei galbăn și lung
Ajungea păn' la călcîiŭ,
Și, pe spate răsŭrat,
Ca beteala strălucia ;
Ochișorii ca de șoim
În inimă răsbateaŭ ;
Iar gurița îi era
Ca cireașa pe la Maiŭ,
Și dinții ca un șirag
De mărgеле potrivit,
Și ca ghioceii de albi.
Naltă, gigită la stat
Ca nuiăua de alun,
Și mîjlocul ei curmat
Ca și al leoaicei trup :
Ca porumbița la piept
Și ca lebăda la gît ;
Iar minușițele ei
Chiar ca de ceară eraŭ ;
Și piciorușele ei
În pumuî le puteai lua.

Deci galantomul Ciubăr
Zestre nurorii i-a dat
Scule de aur lelt,
Odoare de mare preț,
Șapte tîrguri de negoț
Și trei sute de moși,
Iar de țigani mil de mil ;
Și de nuntă s'a gătit,

Postind vecinî Domnî şi Crai
Şi eroi din alte ţeri,
Ca să se întreacă ei
La harţă şi la dejghin.
Asemenea a adus
Voinici ştiuţi de virtuşi,
Să se lupte cu ai săi;
Şi vînătorii domneşti
Aû adus din munţi pustii,
Cecale, şi urşi cumpliţi,
Şi zimbri înfricoşaţi,
Ca să se lupte morţiş
Cu zăvoziî ungureşti
Ce se numiau medeleni.
Iar curtea s'a 'mpodobit
Pe la ferestî, pe la uşi
Cu crengi şi cununî de flori.
Prin odîi s'aû aşternut
Covoare de mare preţ;
Şi jilţul acel domnesc
Cu stofă şi catifea
S'a îmbrăcat peste tot,
Desvălînd de-asupra lui
Steaguri ce-a fost cîştigat
Eroicul Domn Ciubăr
De la învinşi'n război.
Pe păreţi s'aû înşirat
Armele vechi strămoşeşti.
Deci, — să nu mai prelungesc,
Ca să vă fiû [de] urit,
Amici şi lectoriî miei,
Eû nu cutez să vă spui

Ciți boi și oi s'aũ ucis,
De fripturi pentru popor,
Poleind coarneau lor
Cu aur și cu argint,
La cîte buturi s'a dat cep,
De mied, vișinap și de vin,
Ciți marțoli s'aũ ridicat,
Înșingîndu-l în pămînt,
De 'al căroră virf nalt
Năfrămî cu bani s'aũ legat,
Pentru cei ce vor putea
Să se cațăre pe ei;
Ciți brazi din munți s'aũ adus,
Pe cari i-aũ răsădit
Pe drumuri și prin oraș,
Acățînd pe virful lor
Stegurele fel de fel,
Clopoșei, bucăți de șic,
Care ziua se vedeau
Ca un codru înflorit,
Și, noaptea, tot acel brazi,
Fiînd de candelă plini,
Cer cu stele sămănaũ.
Iar, cînd vîntul aburia,
Clătînd ramurile lor,
Groaznic sunet se făcea
Ca [și] cînd menia a războiũ.
Asemenea de prisos
Socotesc să vă mai spuiũ
Ciți beceri și bucătari
S'aũ chemat din alte țeri,
Ca să facă fel de fel

De mîncări și bunătăți,
Și jlgănil de zahăr,
După cum : cloște cu pul,
Ce se numiau marțipan,
Păuni, lebede, cocoși,
De se părea că sînt vii.
Deci ale nunții gătiri,
De le-aș spune până mîni,
Nu le volu putea sfîrși,
Însă vă fac cunoscut
Că nunta s'a hotărît
Pe-a doua zi negreșit.

Iar oaspeții, toți trudiți,
După ce au făcut chef,
Și lăutarii domnești
După ce au hăulit,
Lado-mano i-au cîntat
Miresel, cum era dat,
Cînd peteala se 'nșira,
Apoi toți au adormit ;
Dar, iată, tocmai lu zori
De-odată a răsunit
Clopotul de dandană,
Și răcnete pîn' la cer
Din orașul ce ardea,
Cu clocot se ridica,
Strigînd poporul : « Săriți,
Că Tatarii ne-au călcat,
Săriți, că cu toți perim
De al lor junghiū otrăvit.
Nu lăsați, că ne ieaū sclavi,

Ne pradă și ni dau foc ;
Iată că biserici sparg,
Le jăfuiesc și le ard.
Și pe preoți îi ucid,
Altarele jăfuiesc !...»

Deci Ciubăr, Domnul bătrîn,
Și cu tînărul său fiu,
Trezindu-se speriați,
Cu oaspeții adunați.
Voevozi și Crai viteji,
Servi, comișei și paici,
Cu toții s'aũ innarmat,
Și, din buciume trăgînd,
Adună puțină osteni
Ce se aflaũ în oraș,
Și, pe cai încăleciînd,
Cu toții aũ năvălit
Cu iuțeală în Tatarî.
Iar Bogdan, intrînd în ei,
Cu paloșul făcea drum,
Tăind hăbuc pe Tatarî,
Ca pe curechi saũ bostani.
Căci unii Tatarî fugiaũ
Făr' de cap saũ făr' de minî,
Alții se țineaũ pe cai,
Saũ cu jumătăți de trup,
Saũ păn' la briu despicați.
Asemenea ceilalți
Voevozi și crăișori,
După pilda lui Bogdan,
Tăiaũ Tatarîi ciopăți.
Dar bătrînul Domn Ciubăr,

Lîng'o biserică stînd,
Unde păgînii prădaŭ,
Rîndui oșteniî lui
Ca să-l iea prizonierî.
Însă 'n biserică sta
Însuși Hanul tătăresc,
Care, trîntînd la pămînt
Al Maicii Domnului chip,
Supt picioare îl ținea,
Și, cu minile rupînd
Podoabele de pe el,
Aur și mărgăritar,
Și pietre de mare preț,
Își umplea desagiî săi.
Acest Han, cel mai cumplit
Din Crîmgherii cel vestiți,
Era și cel mai amar
Al Moldovei prădător ;
El singur numai avea
O armă, lucru drăcesc,
Neștiută la Romîni
Pe timpurile de-atunci ;
Căci Hanul, de multe ori,
Cînd era încunjunrat
De spre bravii Moldoveni,
Cu dînsa îi speria,
Și dintre dînsii scăpa.
Această armă era
Ca o țevie de fier
Astupată la un fund,
Lîngă care fund avea
O prea mică borticea ;

Deci, în țevie puind
Un fel de praf vînat, sur,
Și ca un nastur de plumb,
Apoi, un chibrit aprîns
La tigăiță țîind,
Pulberea se aprindea,
Și, din țevie zbucnind,
Ca fulgerul scăpăra,
Și ca trăsnetul bufnia,
Și acel nastur de plumb
Așa de iute țîșnia
Că prin zale de oțel,
Prin piei de bivoli, prin fier
Răzbătea, și omora
Pe acel mai brav oștean,
Fără a ști cine și cum
Tîlhărește l-a ucis.
Deci al Tatarilor Han,
Temîndu-se cu Ciubăr
Să se bată piept la piept,
Căci odată la război
Cutezase de cercă
Tăioasa sabie lui,
Și o ureche pierdu, —
Pentru aceia acum,
Îndată ce l-a zărit,
L-a pitit tocmai în piept
Cu arma, lucru drăcesc,
Și, cînd focul a bufnit,
Ciubăr parcă n'a mai fost.
Iar oștenii spărieți
Fugiau care încotro,

Sau cădeaă jos la pământ.
Atunci păgînul Tatar,
Tăind capul lui Ciubăr,
În sulită l-a luat ;
Și, încălecînd pe cal,
Spre cîmp de fugă plecă,
Și s'a făcut nevăzut.
Dar inimosul Bogdan
Pe Tatarî i-a interit
Și, de tatăl său aflînd,
Că Hanul l-a fost ucis,
Și că capul i-a luat,
Începu a-l căuta.
Însă, neputînd a ști
Încotro a apucat,
Răcniă ca un leu cumplit
Ce puil și-a fost pierdut,
Alerga în toate părți,
Prin codri și munți pustii.
Dar, pe Tatar negăsind,
Atîta s'a rătăcit,
Că n'a putut nemeri
La Curtea sa înapoi,
Ci a treia zi zări
Pe al noul munte vîrf
Un palat foarte frumos,
Încunjurat de livezi.
Deci dar Bogdan apucă
Spre acel munte înalt,
Și iată în calea sa
Un rîu lat și termuros,
Peste care era pod,

În capra căruia sta
O stafie, urias'.
Înzăuată prea ciudat,
Pe cap avînd, ca un coif,
O scolcă cît un căuș,
Și trupul său îmbrăcat
Întru o piele de zmeu,
Al căreia solzi luciau
Ca [și] cînd erau de argint,
Iar în mină învîrtia
Un paloș mare cu zimți
Ca [și] cînd era fierăstrău.
Acea stafie era
Călare pe lup turbat,
Și, îndată ce văzu
Pe sireșul domnișor,
Se răpezi drept la el
Cu paloșul ridicat.
Dar sulița lui Bogdan
Era groasă cît un par,
Și, în mîna lui fiind,
Chiar ca trăsnetul lovia;
Căci el, zdravăn opintind
Pe al său negru sirep,
Mai degrabă a ajuns
Al suliței sale vîrf
În al stăfiei gîtlej,
Decît paloșul la el,
Și stafia a căzut
De pe lup jos la pămînt.
Deci Bogdan a și sărit
De pe cal de-asupra ei,

Și capul i-a rătezat ;
Dar, numai cît s'a întors,
Și capul s'a prins la loc,
Deci el iarăși a tălat
Trupul ei în patru părți,
Și, numai cît s'a întors,
Și stafia s'a sculat,
Ca [și] cînd nimic n'a pățit.

Atunci Bogdan, auzînd
Că calul său forăia,
S'a întors și a văzut
Groaznicul lup năvălînd
Ca să-l apuce de bot.
Dar Bogdan a și înșipt
Sulița în piept la lup,
Și foarte s'a minunat
Că, el pe lup ucigînd,
Și stafia a perit.
Deci atunci a priceput
Că fermecătorul era
Ceste două arătări ;
Apoi, făcîndu-și trei cruci,
Pe calul său a sărit,
Și, pe pod busna trecînd,
În munte s'a și silit,
La palatul cel frumos.
Și, la poartă ajungînd,
Înainte i-aū ieșit
Fecioare vre-o douăzeci,
Îmbrăcate prea frumos
În straie albe și florî ;

Iar între dînsele sta
O zină, stăpîna lor,
Pe care nici Rafael,
Pictorul cel renumit,
Nu o putea zugrăvi,
Şi nici eu să spuiŭ nu pot
Cît de frumoasă era.
Decît atîta vă zic
Că al ei galbenul zuluŭ,
Pe la tîmple impletiŭ
În cosiŭe mărunŭel,
Ca găltane de fir,
Eraŭ înconjbăŭ puŭin
Pe grăsuŭŭl obrăjel,
Rotunzi, albi şi rumeori.
Iar părul ei despletit,
Ca mătasa răsŭirat,
Cădea şi se 'nvăluia
În unde şi în verigŭ,
Pe un boiŭ cam grăsulidŭ,
Şi bun în braŭe de strîns;
O viŭă însă de păr
Zefirul o arunca
Pe un piept ca de omăt,
Unde se vedeaŭ săltînd,
Prin supŭire borangic
Două ŭiŭe, ce eraŭ
Ca două mere domneŭti.
Deci puteŭi a judeca,
Înŭelepŭŭi ascultători,
Cît de bine se prindeaŭ
Pe un chip alb ca al ei

Doi trandafiri în obraji,
În buze un bobocel,
În gurițe niște dinți
Chiar ca de mărgăritar;
Ochii verzi ca de smarald,
Ce prin gene negre, lungi
Galeș la lume privia,
Ca [și] când erau somnoroși;
Apoi al ei picioruș,
Ce era mie, grăsuliș,
Și alte haruri a' ei
Eu nu pot să le mai spuiș,
Deci știu că pe Bogdan,
Ce o privia buimăcit,
Coborîndu-l de pe căl
Ca pe un de paie snop,
De o mină l-a luat
Și, cu un glas mîngios
Ca sunetul de izvor,
I-a zis: «De mult te aștept
În împărăția mea,
O tinere domnișor,
Ca să te pot primi;
Căci mi-l drag să priimeșc
Eroi ca tine faimoși;
Deci vin' în palatul mieu
De vrei să te fereceșc
În toată viața ta!»
Bogdan nimic n'a răspuns.
Ci mergea unde vrea ea,
Ca un neghiob fermecat;
Și fecioarele, cîntînd

Din organe fel de fel,
Și cu viersuri foarte dulci,
Cu totul l-aŭ frăgezit,
Însuflețindu-l amor,
Iar, la palat ajungînd,
Cîtiva ciocoli îmbrăceșî
Tot în fir și urșinic
De subsuori l-aŭ luat,
Și la feredeu l-aŭ dus,
Și, după ce l-aŭ spălat
Și trupul i-aŭ miresmit,
L-aŭ îmbrăcat în castan
De o stofă foarte grea,
Și în cămară l-aŭ dus,
La zina ce-l aștepta,
Cu un ospăț răsfățat,
De bucate foarte rare,
Ce nici Ștefan-Vodă cred
N'a mincat la masa sa,
Și nici păharnicii lui
Să-l dreagă nu aŭ găsit
În podgorii la Cotnari
Așa vin și peîn vechiŭ,
Ca cel de zină gătit
Pentru frumosul Bogdan.
Deci miucînd și bine bînd,
Dintr'un blid, dintr'un păhar,
Acesti doi amorezați,
Și 'mbucîndu-se cu drag,
Cbiar ca niște bulubași,
Aŭ adormit amîndoi, —
Și eŭ să doarmă îi las,

Și contenesc să vă spui,
Boierî cuminți ce-ascultați
Ceastă fabulă a mea,
Păn' și dumneavoastră toți
Nu-ți zice, precum zic eu,
Că ceia ce eu v'am spus
Chiar așa a fost, a fost.

PARTEA A III-a.

Al lunii corn se ivi
Ca de argint poleit.
Printre copacii tufosi
Ce ferestrele umbria
Cămarii unde erau
Amorezii fericiți.
Și o rază a izbit
Pe Bogdan tocmai în ochi.
Dar el nici că s'a trezit.
Și luna a asfințit.
Iar, a doua zi târziu,
Când soarele era sus
De nouă suliți pe cer,
S'a deșteptat somnoros.
Și, după ce s'a trezit,
Amândoi au mai căscat,
Și zina 'n palme bătînd,
Îndată au răsunit
Viersuri de mulți lăutari,
Și organe fel de fel.
Deci, în cămară intrînd
Multe fete și ciocol,
Cu haine de mare preț,
Pe zină o îmbrăcău
După moda de atunci;
Iar pe frumosul Bogdan,

În loc de straiu bărbătesc
Și de arme oștenești,
Ciocoi l-au îmbrăcat
Cu cămașă de melez.
Ce pe la mîneai și piept
Avea grele cusături
Cu sîrmă și cu mărgean,
Ce altițe se numesc;
Și apoi l-au prejurat
Cu fotă peste mijloc,
Și coapsele i-au încins
Cu un colan foarte scump,
Care supt piept se 'nchelu
Cu două paftale mari
De aur curat leit.
Iar în picioare i-au pus.
Conduri cu călcîiul nalt;
Și apoi de subșnori
Prin cămară îl purtau,
Ca să-l deprindă cu ei.
Apoi zîna l-a luat,
Și, puîndu-l în genunchi.
Pletele i-a pieptănat.
În gițe le-a împletit,
Și colătău le-a făcut,
În vîrfu capulu lui,
Iar la gît ghirdan i-a pus
De smarald și de rubin;
Și apoi l-a rumenit,
Mustățile i le-a ras,
Urechile i-a bortit
Și cercei i-a aninat,

Apoi l-a luat cu ea
La primblare prin livezi,
Unde şezind amîndoi
Se sărútau nencetat,
Şi din pomii încărcăţi
De portocale, smochini,
Şi feluri de bunătăţi,
Gustaû şi se desfătaû.
Şi aşa în toate zile
Fostul odată erou
În aceste desfrînări
Îşi petrecea viaţa sa,
Mîncînd, bînd şi sărutînd.
Dar, ca să se iea mai mult,
Zina l-a pus de ţesea
La borangic său melez,
Iar, seara, furcă îi da,
Şi cu fetele torcea,
Său impletia la colţunî.
În sîrăit, nşa trăind,
Bietul Bogdan fermecat,
Multe luni şi cîtiva ani,
Muieratec se făcu.
Şi aşa se mişeli,
Că se temea şi de mîîi,
Său, vînt mare de bătea,
Orî fulgera, său tuna,
El cădea jos leşinat.
Dar, odată, adormind
Zina trudită de săgî,
Pe a' lui Bogdan genunchi,
El îi lua cînd şi cînd

O minușită de-a el,
Și o săruta oftînd:
Dar iată că a văzut
Pe a el scumpă brătea
Un baier de matostat
Cu multe scrijălături,
Ce foarte se potrivea
Cu slova ce a fost scris
Împăratul Solomon
În Solomonîia sa,
Pe care carte cetia *
Prea ades Domnul Ciubăr,
Deci Bogdan încetișor
A desprins acea brătea,
Ca să vadă nu cumva
Să cetească va putea
Pe baietul fermecat.
Și îndată ochiul lui
Mare minune văzu';
Căci, brăteaua desprinzînd,
A sa zîă pe genunchi
În babă se prefăcu,
Cu așa chip de grozav,
Că Bogdan s'a spăriat
Și de la el o zvrîli.
A el piele pe obraz
Chiar ca punga s'a zbrîțit
Cînd pî baietul o stringî:
Și așa s'a flecuit
Ca un mîrșav săftian,
Iar din părul cel frumos
Cîteva vițe de flocl

Alb-galbenc se zăriaă,
Supt o tichie de șam.
Niște ochi ca doi cărbuni
Ca ai miței străluciaă ;
Iar barba cu nasul ei
Mai îi astupa de tot
Gura, din care ieșia
Un singur colț ascuțit :
Și trupul, ce era gol,
Cu picioare și cu mină
Chiar cu broasca sămăna,
La piele și la boia.
Mai avînd și dinapoi
O codiță ca un țap.
Iar, cînd s'a întors Bogdan,
Și la sine s'a uitat,
S'a văzut cu totul gol
Și chiar ca un feteleă,
Făr' de mustăți și cu giți ;
Căci perise tot atunci
Și straietele de pe el
Cu juvaieruri cu tot,
Și palaturile și livezi.
Și demonii ce slujiaă,
Ca [și] cînd ar fi fost ciocoli ;
Iar el, singur rămîind
Pe un munte foarte nalt,
Încunjurat de păduri,
Și de-asupra lui zburînd
Buhne, cucuveici și corbi
Și scirbelnici lilieci,
Deci, atunci înțelegînd

Că el fermecat a fost
De-acea cotoroanță rea,
A luat un bolovan,
Și capul i-a sfărîmat;
Apoi, în genuuchi căzînd,
Mulțămi lui Dumnezeu
Că de dînsa l-a scăpat
Și de a' ei vrăji drăcești.
După care se porni
Diucotro a fost venit,
Iar calul lui, ce păștea
Supt munte lingă podeț,
Îndată ce l-a văzut
A alergat nechezînd
La voinicul său stăpîn;
Dar mai nu l-a cunoscut,
Văzîndu-l în piele gol;
Însă, cum l-a mirosit,
A zburda a început,
Și 'n capra podului stînd,
Cu copita sa bătea,
Ca [și] cînd spunea lui Bogdan
Că a' lui arme erau
Mistuite acolo.
Deci voinicul, căutînd,
Le-a găsit toate supt, pod
Îngropate în nisip,
Cu al calului tacîm,
Și, înarmînd trupul său,
Și pe cal șeaua puînd,
Pe dînsul s'a aruncat
Și ca vîntul s'a pornit

Incotro ochii l-aŭ dus,
Pân' în seară alergînd.
Dar de-odată auzi
Un țipet foarte cumplit
În codru de-a dreapta sa,
Ca [șî] cînd cerea ajutor ;
Și, mergînd la acel loc,
A văzut un tricoliciu
Pe o fecioară gonînd,
Foarte frumoasă la stat,
Cu dulce și galeș chip,
Și purtînd pe trupul său
Un veșmînt vinăt cu roș,
Pe piept cruce de briliant,
Și peste umăr un arc
Și cucură cu săgeți,
Iar din fruntea sa ieșia
Chiar ca o limbă de foc ;
Și, răpede ea fugînd,
Lungul ei păr rămînea
Înuapoi în urma sa ;
Iar tricoliciul vrăjmaș,
Prinzîndu-l cu-a' sale cîngi,
După dînsul o trăgea.
Deci Bogdan s'a răpezit,
Și, cu paloșul lovînd
Pe tricoliciu după cap,
L'a și zburat de pe trup ;
Dar trupul rămas e viu,
Și, pe fecioară lăsînd,
A început a fugi,
Iar capul, săltînd pe jos.

Clipia din ochi și ridea,
Clănțăia groaznic din dinți,
Apoi, sculpînd pe Bogdan,
S'a dus iute rostogol
După trupul ce fugia,
Și în codru s'a ascuns.
Deci fecioara, la Bogdan
Viind, l-a îmbrățoșat,
Și foarte i-a mulțămît
De slujba ce i-a făcut,
Zicînd: «Voinice, să știi
Că eu o genie sînt
Menită de Dumnezeu
Pe Romîni să ocrotesc,
Cît vor fi bunî patrioți,
Și neamul nu-și vor corci,
Avînd putere de sus
Să descîntec, să desfac
Pe Romîniî fermecați
De fermecători, de strigi,
Ce demonul cel pizmaș
În țara ce ocrotesc
Foarte multe a trimes;
Deci ele mă prigonesc
Și de mult m'ar fi ucis,
Saă poate mă otrăviaă,
Dacă aș putea muri;
Însă pozne tot îmi fac,
Că trimet draci fel de fel,
Să mă supere aici,
Îndată ce mă ivesc
Din iezerul cest adînc,

Unde îl palatul mieu.
Deci tu: fiind prigonit.
De când mă-tă te-a născut,
De fermecători și strigi,
Din pricină că Ciubăr,
Vestitul Domn, tatăl tău,
Credea în solomonii;
Pentru aceia și el
De-arma dracului perii,
Ce Hanului tătarec
Un mare fermecător
Din Eghipt l-a fost dat,
Învățându-l fel de fel
De farmece diavolești,
Cu care te-a și orbit
De nu l-ai putut găsi,
Când te-ai luat după el.
Ba încă ți-a și trimes
Pe dracul, său un vînt rău,
Care în munte te-a dus,
La striga acea mai rea,
Din cîte pe-aicea ai fost.
Și tot acel Han cumplit
Acum iarăși se porni
Ca să prăde țara ta,
Și pe tine să te lea;
Iar tu, deși că ești viteaz,
Lui nu poți să-i faci nimic,
Căci zaua și coiful său,
Ce-s fermecate de el,
Nicio armă nu le prind.
Eu însă voi fi incinta,

Junghiul care[-l] porți la șold,
Cu care poți să răzbați
Amarnicul Han țatar,
Iar, ca să-l poți omori,
Tot drept în piept să izbești,
Unde avanul de Han
Poartă baier fermecat,
Ce este puterea sa,
Fîind în baier cusut
Un deget afurisit.
Cîteva fire de păr
Din barba lui Solomon,
Și alte lucruri drăcești.
Geniul, așa grăind,
A luat de la Bogdan
Junghiul ce purta la șold,
Și, șoptindu-l nu știu ce,
În iezer l-a implintat,
Și apoi, suflînd pe el,
L-a șters cu al său veșmînt
Și l-a întors lui Bogdan.
Și iată că începu
Să clocotească mereu
Munții și codrii, vîind
De-a' Tatarilor strigări,
Ce pirjoliau și robia
Pe bleșii locuitori;
Iar poporul, speriat,
Striga cerînd ajutor,
Și zicînd: «Unde-i Ciubăr,
Al nostru părinte bun,
Unde-i fiul său Bogdan,

Să ne scape de Tatarî,
Ce ne mîcă ca pe bol,
Şi ne taie ca pe oi;
Să ne scape de Țiganî,
Ce domnesc în Curtea sa,
De cînd bunii noştri Domni
Aû perit şi ne-aû lăsat.»

Deci Bogdan s'a înfocat,
Auzind poporul său
Că îi cerea ajutor,
Şi, încăleciînd pe cal,
A alergat spre Tatarî,
Măcar că oşti nu avea.
Şi iată că 'ntîmpină
Pe avanul Han viînd
Singur între doi mirzacî;
Căci prădătorii Tatarî
Rămaseră 'n urma lui.
Deci Bogdan strigă la el:
«Stăi, cine, de eşti deliû,
Stăi cu mine să te lupţi,
Că eu am să-ţi răsplătesc,
Am să te jupoiû de viû
Şi din titva ta să beaû.»
Iar Tatarul, cunoscînd
Pe Bogdan duşmanul său,
Foarte s'a invoioşat
Că în mină i-a picat,
Şi i-a zis: «Vină, ghiaur,
Vină, capul să-ţi rătez,
Aşa cum am rătezat
Pe al tătine-tăû cap,

Pe care l-am pus în par.
Și spre țintă l-am menit
Copiilor tătarești;
Dar de prăști, de săgeți,
Acea titvă s'a slărmat,
Și am venit innadins
Să ieauă căpățina ta !
Grăind așa, amîndoi
Ca lei se răpeziră
Unul la altul, răcnind ;
Și, măcar că s'aû izbiț
Cu măzdracele în piept,
Dar ei aû stătut pe cai.
Chiar ca turnul neclătît ;
Iar măzdracele s'aû rupt,
În așchi s'aû țândurit,
Dintre care cîteva
Pân' la soare aû sărit
Și de-acolo, luînd foc,
Arzînd, căzur' pe pămînt,
Atunci dușmanii, cruntați,
Săbiile aû gollt,
Și se lovir' amîndoi,
În a coifului zăbrea.
Dar pe a' lor gratii tari,
Săbiile lunecaû,
Făr' a le putea tăia,
Deci începură să-sj dea
Mai groaznice lovituri
Peste zale, peste coif.
De scînteile curgeaû ;
Dar ei staû nevătămași,

Ca [și] cînd grindia cădea
Pe două de cremeu-stînci.
Însă sînge mai înflă
Tatarul a slobozit.
Îndrăznețului Bogdan.
Căci, lovind pavăza lui,
Cu sabia, ce era
De un fier scump de Damasc,
În două o aî lăiat,
Și, cu vîrful ajungînd
Platoșa lui de pe piept,
Printr'însa a răzbătut,
Și, ca fulgerul cumplit,
Palosul acel tăios
Pe piept, pîntece, picior,
Căzînd, le-a și scrijălat;
Dar nu a pătruns adînc.
Însă lăsa după el
Rană ca un găitan.
Bogdan, dacă s'a simțit
Că Tatarul l-a cruntat,
De minie se 'nfocă,
Și, sabla ridicînd,
Așa îl trăsni în coif.
Că l-ar fi tăiat hăbuc,
Dacă n'ar fi fost vrăjît.
Dar Tatarul ameți,
Îi țîșni sînge din ochi,
Căzu pe-al calului gît,
Minile lăsînd în jos
Și picioarele crăciud,
Încît abia se ținea

Să nu cadă de pe cal;
Iar paloşul îl scăpa,
Dacă n'ar fi fost legat
De braţ cu un lanţujel.
Deci calul lui, speriat
De trăsnetul ce-auzi,
S'a întors în loc cu el,
Şi începu a fugi.
Bogdan însă a stătut,
Socotind Tatarul mort;
Dar iată că l-a văzut
Că, sculîndu-se pe sea,
Se întorcea iar spre el,
Şi, răcnind chiar ca un leu,
Zicea : « Cine de creştin !
Sfîrşitul tău a sosit. »
Iar, cînd s'a apropiat,
În scări s'a şi ridicat.
Şi, cu amîndouă mîni
Sabia sa apucînd,
C'o lovitură a vrut
Să despice pe Bogdan
Dar ingerul păzitor
Al creştinului Bogdan,
Îl apără capul său,
Şi paloşul tătăresc,
Căzînd chiar ca un satir
Pe capul calului său,
Î l-a despicat pe loc.
Bogdan, sărînd de pe cal,
La Tatar s'a răpezit,
De barbă l-a apucat,

Și, izbindu-l drept în piept
Cu înclintatul său junghiu,
Zalele i-a răzbătut,
Și inima i-a pătruns,
Încît al junghiului vîrf
De un palmac a ieșit
Prin spata de d'innapoi;
Și apoi, de pe cal jos
Trîntînd pe dușmănul Han,
De arme l-a desarmat,
De piele l-a jupuit,
Căpățîna i-a tăiat,
Și, făcîndu-și măzdrac nou,
În vîrfurile l-a luat,
Și, pe calul tătăresc
Voinicul încălecînd,
Cătră zîă s'a întors.
Acolo, măzdracul său
Înșîgîndu-l în pămînt,
S'a tologit lîngă el,
Și la al Hanului cap
Cu mulțămire privia.
Iar mîrzacii spăriați,
Că venise după Han,
Văzîndu-l că a perit,
Au rupt de fug' îndărăt,
Și, înștiințînd pe oșii
Că Hanul lor s'a ucis,
Toți a fugi începură,
Așa de înspăimîntați.
Că Romînii cei robiți,
La îndrăzneală luînd,

Cu coasele îi tăiaă ;
Iar fetele, apucând
Cociorve și umblăci,
Capetele îi zdrobiaă.
Și așa scăpar' atupci
Nenorociții Români
De Cîmpgheții cești cumpliți,

Deci Geniul s'a ivit
Din al său lezer adînc,
Și, desbrăcînd pe Bogdan
De armele ce purta,
Rănile lui le-a spălat
Și le-a vindecat pe loc,
Ca [și] cînd n'aă fost rănit,
Și-apoi înarmîndu-l iar
I-a zis : «Bogdane, să știi
Că ai să fii Domn vestit,
Căci tu ai să birulești,
Și pe alți vrăjmași cumpliți,
Și că din prăsila ta
Vor ieși mulți Domni viteji,
Moldovei ocrotitori
Și Românilor părinți.
Dar, vița soiiului tău
Cu vreme păraginînd,
În Moldova vor domni
Mulți grecomanî limongiî.»
Multe de-aceste grăînd,
Ce cu mintea nu le țîu.
Geniul l-a descîntat,
Și, în fața lui suflînd,
I-a dat de aur înel,

Și iarăși i-a zis așa :
«Bogdane, acest inel
Din deget să nu-l mai scoți,
Căci el te va apăra
De farmece și de vrăji,
Ce în Curtea te acum,
De cînd acolo nu ești,
Țiganii tăi făptuiesc.
Iar, că să poți nemeri
La Curtea ta înapoi,
Eu o săgeată slobod,
Și tu de ea să te ții.»
Atunci Geniul, scoțînd
Săgeată din tolha sa,
Și încordînd al său arc,
Spre Răsărit săgetă.
Deci Bogdan s'a aruncat
Pe calul cel tătăresc,
Și, la ciochine legînd
Al ucisului Han cap,
Ca vîntul s'a răpezit,
Tot săgeata urmărînd.
Deci eu tac, nu vă mai spun,
Boierii cinstiți ce-ascultați,
Încotrò a apucat
Bogdan, al mieu făt-frumos,
Pîn' ce dumneavoastră toți
Nu veți zice : că, ce-am spus,
Chiar așa, așa a fost.

PARTEA A IV-a.

După trei zile Bogdan,
La domnescul său palat
Sosind, îndată 'ntrebă
De zina, soția sa ;
Și iată că alergă,
Înnaintea lui ieșind,
O țigancă fetnegeă,
Îmbrăcată prea frumos
În stofă și urșinic,
Și, pe Bogdan sărutînd,
I-a zis : «Bine ai venit,
Dorite mirele mieu,
Căci de mulți ani te aștept,
Șezînd ziua în cerdac,
Și cătînd în calea ta.
Iar noaptea amar plîngînd,
Încît, de lacrimi și dor,
Pielea pe obrazul mieu
S'a îngroșat, s'a zburlit,
De scîrbă s'a înnégrit ;
Și, bălană de am fost,
Acuma vezi m'am smolit.
Vezi, dragă mire al mieu,
Vezi cît te-am dorit de mult,
Și, de-ai fi mai zăbovit,
Orî mă găsea în mormînt,

Orî mă osticăi de tot !
Deci bunul nostru Bogdan,
Crezînd într-u adevăr
Că este ursita sa
Țigăncușa ce-l vorbia,
O strîngea la pieptul său.
Dar el însă nu știa
Că aceia ce-l vorbia,
Fata judeului era,
Al Țiganilor domnești,
Și că muma ei a fost,
Cînd trăia Domnul Ciubăr,
Una din gălnăriți
A' păsărilor domnești,
Însă farmece știînd.
Și, fiindcă și Ciubăr
Credea în solomonii,
Pe diava el o avea
De dragoman credincios
Între dracul și 'ntre el.
Dar, perînd Domnul Ciubăr,
Și lipsînd și fiul său,
Lăieșita aceea rea,
Cu a' sale vrăji drăcești,
Fermecase pe boierii,
Pe hatmanii și pe oștenii,
Încît unii pribegiră
Încotro ochii i-au dus,
Alții, nebunînd de tot,
Strîngeau ciolane pe cîmpii,
Și alții se prefăcură
În lupi, în urși, sau în cerbi,

Fugind în codri pustii ;
Iar ea, cu bărbatul său,
Domniă și orânduia
În țară și pe Români ;
Și, pe zina lui Bogdan
Zugrumind-o, o zvrli
Într'un adânc heleșteu,
Ce lângă Curte era.
Deci Bogdan a socotit
Mai întâiu pe tatăl său
Să-l pomenească un au
Și să poarte tot cernit,
Și, petrecînd acel an
În jale și rugăciuni
Pentru răposatul Domn,
Să se lusoare apoi
Cu Țiganca ce gîndia
Că ursita lui era.
Deci, petrecînd acest fel.
Țiganii tot vrăji făceau,
Ca doar îl vor fermeca ;
Dar al Geniului înel
Pe dînsul îl apăra.
Iar fata cea de Țigan
Se 'mpodobia, se dregea,
Ca să placă lui Bogdan ;
Și, oglingioara luînd,
Ce Țiganca, maica sa,
În taină i-a fost dat,
Se privia în ea, zicînd :
«Oglind' oglingioara mea,
Spune drept : ca chipul mieu

Este altul mai frumos,
Mai giglt și mai cu haz,
Din câte fete aū fost
Și sînt astăzi pe pămînt ?»,
Iar oglinda răspundea :
«Că mai frumoasă era,
Și iarăși în grab' va fi
Ileana cu părul lung,
Ce Cosinzeana îi zic.»
Și fata cea de Țigan,
Mîniindu-se, zîrlia
Oglinda ce grăia drept.
Deci într'o zi aū venit
Toți comișii la Bogdan,
Și i-aū spus că caii săi
Nici de cum nu vor să bea.
Din heleșteul domneso,
Căci în el s'a arătat
De aur un peștișor,
Care, apa turburînd,
Pe cai foarte speria.
Așa dar Domnul Bogdan
Cu fata cea de Țigăn
Aū mers cu sîrg amîndoi,
Să vadă cel peștișor,
Pe care Bogdan văzînd,
Foarte de el s'a mirat.
Dar Țiganca pricepu
Că acel pește era
Țina ce a fost ucis
Lăieșița, maica sa,
Și 'n heleșteu o zîrli.

De aceia se rugă
Să i-l dăruiască ei.
Și bunul Domn Bogdan
Cheful să-l strice n'a vrut,
Ci să prindă porunci
Pe frumosul peștișor.
Dar toți pescarii domnești
Să-l prindă nu s'au putut.
Iar Bogdan, însuși luind
Undița de la pescari,
Peștișorul a venit
Și singur în ea s'a prins,
Pe care el l-a și dat
Țigancel ce aștepta.
Iar ea, alergînd cu el,
Bucătarilor l-a dat,
Să i-l curățe de solzi
Și să-l frigă pe cărbuni.
Și, după ce l-a mîncat,
Oglingioara își luă,
Și iarăși i-a zis rîzînd :
«Oglingioară, spune-acum,
Spune drept : ca chipul mieu
Estè altul mai frumos,
Mai giglt și mai cu haz,
Din cîte fete aș fost
Și sînt astăzi pe pămînt?».
Iar oglingioara a zis :
«Că mai frumoasă era,
Și iarăși în grab' va fi,
Ileana cea cu păr lung,
Ce Cosinzeana îi zice».

Dar Țiganka i-a răspuns;
«Oglingioară, spui minciuni,
Căci eu mîncăiî carnea ei,
Și nu va mai fi în veci
Ileana cea cu păr lung.»
Așa Țiganka zicea:
Pentru că ea n'a știut
Că din a' peștelui solzi
Unul nu știu cum sări
La fereasta lui Bogdan,
Și din el curînd cresc
Un teiî foarte răsfățat,
Supt care Domnul Bogdan
Cu haz la prînz ospăta.
Căci teiul acel frumos
Sloboziă de-asupra lui
A' lui înverzite crengi,
Și de soare îl umbria,
Și-l răcoria, fiind cald;
Iar, seara, tot acel teiî
Rază de foc sloboziă,
Și așa se luminea,
Că, toată noaptea, sup el,
Cîrteni, bărbați și muieri,
La sezătoare veniaî,
De torceaî și depănaî,
Iar matalnicii flăcăi
Se hîrjoniaî între ei.
Său spuneau cimilituri
Nevestelor ce torceaî,
Său, cu fetele rîzînd,
În pilde se păcăliaî

Său li şpuneaă lungi poveşti.
Iar, cînd fata de Țigan
Se apropia de el,
Crengile lui se clătiau,
Se scuturaă mînios,
Și așa o șfichiuiă
Peste cap, peste obraz,
Că fugia de el cu sîrg.
Deci ea iar-a priceput
Că acel teiă minunat
Zina lui Bogdan era,
Și iarăși a început
Ca să roage pe Bogdan
Să i-l dăruiască el.
Deci el iarăși și acum
Pofta Țigancei făcu,
Și 'ndată ea porunci
Să taie acel copaciū
Și să-l ardă întreg tot.
Însă vîntul a zburat
Numai o frunză din el,
Și, purtînd-o pîn' la nori,
A lăsat-o de-a căzut
În codrii cei mai merei,
La un bătrîn prisăcar :
Și frunza, căzînd la el,
În flăcău se prefăcu,
Tinăr și frumos la chip,
Sprinten și gîgît la stat.
Deci bătrînul prisăcar,
Văzîndu-l, i-a zis așa :
« Făt-Frumos, de ești străin,

Și, dacă nu ai părinți
Și aici ai nemerit,
Te rog cu mîncă petreci,
Și fi ca copilul mieu,
Ca, murind eu, să mă 'ngropi,
Alce 'n acest pustiiu,
Unde pe nîme nu am,
Perind seminția mea
De farmece diavolești;
Căci, perind Domnul Cîubăr
Și domnișorul său fiu,
Pe care eu l-am deprins
Ca să sîghețe în zbor
Pe lăstunii ușurei,
Său cu măzdrațul pe urși
Să pătrundă făr' de greș,
A lor Curte rămăse,
Și țara, făr' de stăpîn.
Deci eu și cu alți boieri
Ocîrmuiam cum puteam
A' Domniei trebuinți,
Dar nu trecea nicîo zi
Să nu piară dintre noi
Cîte un boier său doi,
Pîn' ce într'o zi văzui
Pe soție și pe fi
Straiele pe ei rupînd,
Și, ca niște îndrăciți,
Fugînd în codri pustii;
Iar eu, ca să-l pot găsi,
M'am aruncat pe un cal,
Ce l-am găsit priponit

De al cerdaşului s'îl p.
Şi, îndată, acel cal.
Ce duh necurat era,
M'a ridicat în văzduh.
Zburînd cu mine pe sus,
Încet supt talpe simţiam
Vîrful brazilor înalţi
Că mă zgîriau cumplit,
Şi, în sfîrşit, peste munt
Peste ape, peste văi.
Zburînd cu mine mereu,
Am ajuns până-aici,
Şi călare m'am trezit,
Nu pe calul ce zbura,
Ci pe prăjină de tei;
Şi niciodată de-aici
Înapoi nu am putut
Să nemeresc la oraş.
Dar Domnul m'a miluit,
Găsind aici în pusti
Prisaca unde trăiesc,
Şi nu cred să mai văd eu
Pe voinicul mieu Bogdan
Şi pe seminţia mea:
Te rog dar, o fătul mieu,
Fii tu mîngîierea mea,
Nur mă lăsa părăsit;
Căci de mult în ochii miei
Om pîn' acum n'am văzut.»
Deci tînărul ce-asculta,
I-a răspuns cu glas duios:
«Nu pot să-ţi făgăduiesc.

Cucernicule bătrîn.
Să implinesc, voia ta !
Căci şi eu sînt prigonit
Tot de duhul necurat, —
Pân' nu se va implîoi
Aceia ce mi-a meşit
A norocului mieu stea ;
Dar eu voi trăi aici
Cît se va putea mai mult !
Tînărul, aşa grăind,
Iată că se auzi
Clocotînd codrul mereu
De-a' gonaşilor strigări,
De ţihnete de copoi,
De bucină vinătoreşti.
Şi iată că se văzu
Cînd şi cînd printre copaci
Fugînd urşi, capre şi lupi,
Şi iată că se ivi
Bogdan, ca un vînător,
Gonînd de-aproape un urs
Şi, răniindu-l dinapoi,
Ursul s'a întors la el.
În picioare s'a sculat,
Înfrişat mormăind,
Şi, apucînd pe Bogdan,
Îl trînteşte la pămînt,
Şi începe a-l stropşi.
Dar tînărul Făt-Frumos
S'a răpezit ca un şoim,
Şi, încălecînd pe urs,
L-a apucat de urechi,

L-a întors de la Bogdan
Și, dându-î pinteni mereu,
Mergea călare pe el,
Chiar ca pe o gloabă rea.
Deci Bogdan s'a ridicat,
Tinărului mulțumind.
Și, viind la curtea sa,
Spunea minunea la toți,
Acea ce a văzut.
Iar țiganka pricepu
Că acel tinăr a fost
Tot ursita lui Bogdan ;
Deci, pe maica sa chemînd,
I-a zis, plîngînd cu amar :
« Mamă, nu te îndura,
Fă orice sarmece știî.
Său orice otrăvi mai tarî,
Și mă mîntuie. te rog,
De ursita lui Bogdan,
De vreî Doamnă să mă vezi,
Său de vreî să nu perim,
Căci anul mai a trecut,
De cînd Bogdan a venit,
Și foarte mă îngrijesc
Să nu vie cumva ea,
Dușmanca mea cea mai rea,
Și să-î spuie ciue sînt,
Și cîte a pătimit
Despre amîndouă noi ;
Căci eu, orice am făcut,
N'am putut să-î viu de hac,
Ca să o pot prăpădi. »

Lăieșița, auzind
Ce spusese slica ei,
La miezul nopții s'a dus,
La țintirimul din câmp
Unde erau îngropați
Hoții ce se spinzura,ă,
Său cei ce se dovediaă
Că sînt strigăi său tricolici,
Său vestiți fermecători,
Și, acolo aprinzînd
Un mititel focușor,
Cu lemn ce a fost furat
Din raclele celor morți,
Cari, cînd se desgropaă,
Se găsiaă afurisiți,
Și lepădînd de pe ea
Hainele ce purta,
Goală a încunjurat,
Ca o furie din Iad,
Focușorul ce ardea,
Pe Scaraoschi chemînd,
Și, vorbe diavolești
Blîguînd, din dinți scrișca,
Din ochi scînteii slohozia,
Flocii pe cap își zburlia,
Încît sămăna a fi
Diavol împelițat.
Și iată fum, ca un stilp,
Negru și prea puturos,
Din focușor a zbucnit,
Și, în aier clocotînd,
A trăsnit și a ieșit

Un diavol slut din el
Însă prea puțin mai slut
Decît Țiganca ora,
Și i-a zis el: «Eă știu cē vrei,
Deci iată că ți-am adus
Acest măr din acel pom,
Din care Eva gustînd
S'a izgonit din Edēn.
Deci tu cu el să te duci
La prisăcarul știut;
Și, ursitei lui Bogdan
Dîndu-i-l, ea va gusta.
Și îndată va muri».
Acest dracul grăind,
În pară s'a prefăcut
Și s'a ridicat în vînt,
Și apoi, prăsnind scînteii,
În întunerec perî.
Deci țiganca alergă
La boierul prisăcar,
Și, plecîndu-se în băț,
Ea calică se făcea:
Dar al prisăcîi cățel
S'a răpezit ca un leu
La Țiganca ce venia.
Și, ca [ș]i cînd era turbat,
Să o spîrcuiască vrea;
Iar Făt-Krumos alergă
Și, pe cățeluș gonind,
Țigancii pine i-a dat
Și de fagurî un chersin (căuș),
Țiganca i-a mulțămit.

Din torbă mărul a scos
Și, dându-l lui Făt-Frumos,
I-a zis: «Voinicé, să guști,
Să vezi bunătatea lui;
Căci livadarul domnesc
De pomană mi l-a dat,
Și mere de acest fel
Numai Domnul aû mincat.»
Deci ursita lui Bogdan,
Apucînd mărul domnesc,
Odată numai putu
Să muste din acel măr,
Căci câțelul a sărit,
Din mîna i l-a răpit,
Și l-a înghițit întreg,
Și îndată a crăpat;
Și pe loc căzu și ea
Moartă. Dar sufletul său
S'a prefăcut în porumb,
Și, zburînd în văzduh sus,
S'a dus tocmai la Bogdan,
Care atunci se afla
În al său Scaun domnesc,
Și poporul judeca,
Cu boierii mari și mici.
Deci porumbul s'a și pus
Pe umărul lui Bogdan,
Și cu glas chîiar omenesc
I-a spus toate ce-a pățit
Despre lăieșița rea,
Și cîte mai făcu ea,
Cu farmece și otrăvi,

La curtenî şi la boierî,
În vreme ce a lipsit
Bogdan din Scaunul său.
Deci Bogdan s'a mîniat,
Ca un tîgru a răcnit,
Şi, cu piciorul izbind
Foarte groaznic în pămînt,
Crăpă ziduri cîteva.
Clopotele răsunaă,
Caii, boii aă zbierat,
Miştele aă miorlăit,
Şoarecii aă leşinat,
Şi tot poporul căzu
La pămînt cu dosu 'n sus.
Iar Bogdan, pufnind din nări,
Chiar cu un zimbru rănit,
Gelaţilor porunci
De aă schingiuit cumplit,
Cu cîngi şi vine de boă,
Pe lăieşiţa cea rea,
Cu sîcă-sa la un loc.
Apoi, iepe aducînd
Ce mai sirepe aă fost
În a' Curţii hergheliî,
Pe ȝigance le-aă legat
De ale iepelor cozi,
Şi le-aă alungat apoi
Peste rîpi şi peste stînci,
Păn' le-aă spîrcuit bucăţi.
Iar pe ceialaltî ȝiganî.
Pe unî i-aă înţepat,
Pe altî i-aă jupuit.

Pe alții, în patru părți
Tăindu-l, i-a dat la cini,
Și alte de acest fel
De torturi li-a dat mai făcut.
Apoi Bogdan, căutând
Sufletul ursitei lui,
Ce se făcuse porumb,
Nu l-a mai putut afla;
Căci și el s'a speriat,
Când s'a miniat Bogdan,
Și fugise în pustii.
Deci Bogdan s'a și pornit
Să caute ursita sa:
Însă el, neputând ști
Unde s'a mistuit ea,
Pe soare a întrebat
Încotro s'ar fi aflat;
Dar soarele n'a putut
Să-i spuie de ea nimic,
Căci, când lăieșita rea
În iaz o a aruncat,
La miezul nopții a fost,
Și el pe cer nu era;
Dar să întrebe i-a zis,
Și pe lună, sora lui.
Deci Bogdan a întrebat
Pe lună de nu știa
Ceva de ursita lui,
Și luna iar i-a răspuns
Că, noaptea, când a perit
Ileana cea cu păr lung,
Ce Cosinzeana îl zic,

Ea nu a putut vedea,
Căci se pișcase atunci,
Și erau nourî pe cer ;
Dar să întrebe i-a zis,
Pe vîntul ce a suflat,
Cînd ursita lui perî.
Deci Bogdan a întrebat
Vînturile ce suflău
Din a' lumii patru părți ;
Și Crivățul i-a vestit,
Ileana cum a perit
Și în ce loc se afla
Trupul cu sufletul său.
Și el grabnic se pornî
La prîsaca din pustii,
Unde ajungînd, văzu
Al lîenii sale trup
Zăcînd cu fața în sus,
Și pe pieptul ei șezînd
Porumbul, sufletul său.
Deci Bogdan, plîngînd amar,
Pe moarța, ursita sa,
Se ruga lui Dumnezeu
Să i-o dărniască iar ;
Și, făcîndu-l multe cruci
Trupului ce zăcea mort,
Porumbul se prefăcu
Într'un abur luminos,
Și, în trupul mort intrînd,
Fecioara s'a și trezit,
Ca din somnul cel mai greū,
Și, frecîndu-se la ochi,

A oftat, a strănulat.
Și apoi, îmbrățișând
Pe Bogdan, mirrele său,
Amîndoi încălecă
Pe armăsarii domnești,
Și împreună luînd
Pe boierul prisăcar,
S'a'd întors toți cu alaiul,
La Scannul lui Bogdan,
Unde, ca și mai întîiu
Gătiri de nuntă făcînd,
Și poftind mulți megieși,
Crai, Domni și viteji vestiți,
Mare nuntă s'a făcut,
La care am fost și eu.
Am dănuțit, și am dre-
Cu păharele domnești,
Iar Bogdan atunci bău
Din scafa, precum a zis,
A Hanului tătăresc,
Pe care l-a fost ucis.

.
~
/

Acolè m'a deșteptat
Soarele ce răsăria
Tocmai în fereasta mea;
Și pe masa ce era
Lîngă al meu așternut,
Luminarea tot ardea;
Iar lîngă mine pe pat
Sta un letopisët vechi,

Deschis toçmai acõto,
Unde scrie de Clubâr;
Iar jos, lângă cuptoraş,
Dormia bătrînul chelar,
Ce-mi spunea multe poveşti
A' Domnilor celor vechi,
Seara pău' ce adormiam.
Deci atunci am înţeles
Că şi fantasia mea
S'a fost prea înflerbitat
De letopiseţul vechi
Şi-a' chelarului poveşti.
Şi acest vis minunat,
Ce în somnul mieu văzuîu,
Adunătură a fost
Din poveşti ce mi-a spus el
Şi din ceia ce cetiiu
Seara, cînd am adormit....

GAFIȚA BLESTEMATĂ DE PĂRINȚI ¹

*În deseară Doamnă 'n țară
Toată noaptea 'mpărățiță,
În zori ca o văduviță,
Amiază călugăriță.....*

(Cîntec vechi al unei Doamne nenorocite.)

I.

Nouri groși acoperise a stelelor strălucire,
Și ceață de promoroacă pudruia codrii pustii,
Crivățul cu-a sa suflare împrăstia pustiire,
Lăsînd urme de peire pe dealuri și pe cîmpii.
Pe Domniî codrilor, brazil, pe stejarii cu virtute
A-î zbuciuma cu-al său vîfor, să i se plece ge-
[mind,
Și, zburînd peste'a' lor virfuri, drepănate să
[căzute,
Păn' în locuri depărtate ducea viscol șuierînd.
Iar sclîrboasa cucuveică țîntirimul părăsește,
Și cu-al său floros țîpet vaiet și moarte ves-
[tește.

¹ Singura sîică a unor țeranî a fost înșelată și răpită de un tînăr nobil, carele peste puțin timp a interit-o de la dînsul.

Tocmai atunci și Gafița, de-al său iubit in-
[terită,
Se trăgea mai de tot moartă spre bordeiul pă-
[rintesc,
Căci neprihănită fată, de lancu ademenită,
Pentru dînsul înșelase pe părinții ce-o bocesc,
Pentru dînsul defăimase a' sașe amici iubite...
Încît, orbind-o păcatul, fără să știe a greșit,
De și-a pără-ît părinții, și datoriile sînté,
De și-a pîngărit și legea, și de s'a ticăloșit.
Și pentru așa greșală Gafița nenorocită
De lancu fu rușinată, de lancu fu urgisită.

Ea fuge acum de dînsul, neștiind ce drum apucă,
Rătăcește desperată prin pustiul florosî,
Unde, cînd era ea mică, mergea cu a sa mă-
[mucă,
De culegea floricele prin acei codri turoși.
Noaptea acum îi ascunde, cu a sa întunecare,
Cărușă cunoscută a căsuții părintești;
Plînge sărmana și strigă: Oh! cînd să vă gă-
[sesc oare,
Locuri unde văzuiă zărea vieții copilărești?

Un năprasnic vînt atunceș nouri grosi despi-
[cară,
Printre cari raza lunii rătăcitei i-a ivit,
A părinților ei casă, unde s'a căzut să moară
Decît să păcătuască cu barbărul ce-a iubit;
Ea aude izvorășul, a' căruia vâlurele,
Dezmierdău odinioară sinul ei neprihănit;
Și, în sfîrșit, nădușită de suspinurile grele,

Apucă către căsuță cărărușa, ce-a găsit ;
Acolò numai sperează, la al părinților sin,
Păcatul să-și pocăiască și s'aliue al său cin.

Abia -ajunge la ușa părintești sale case,
Și biata fată simțeste fiori reci în trupul său...
«O, 'dragilor părinți», zice «O, cit mă umpleți
[de groază,
«O, brațele imi deschideți, în care să m'a-
[runc eu....

Apoi ascultă..., și iată urechea sa. cu priință,
I s'a părut că aude un glas foarte minglios,
Dulce chiar ca al mămucăi.... Așa dar, cu umi-
[lință,
Ea așteaptă săd iertare, săd vre-un blestem
[floros.

Tocmai atunci a sa maică, împreună cu-al său
[tată,
Șezind amândoi pe vatră, în ginduri acufundați ,
Își spuneau, făr' să grăiască, de nenoročila fată,
Prin duioasă cătătură a ochilor lăcrumați ;
În sfârșit maică-sa curmă acea tăcere cumplită,
Zicind : «În acest ceas poate Gafița, cu-nl său
[iubit,
«În sinul imbielșugării' viețuiește fericită,
«Negindind la sărăcia părinților ce-a lăsat...».

«Ce-mi pasă», zise bătrînul, «dacă la noi nu
[gîndește,
«Ce-mi pas' de-a ei măreție ? aibă-și parte de
[noroc,

«Căci înşelătorul care pe ea astăzi o iubeşte,
«Mîni poate s'o izgonească şi să-şi iele alta 'n
[loc.

«Iar odoarele ce poartă pe fruntea ei cu mîn-
[drie,

«Va trebui să le 'ntoarcă acel ce s'a fericit,
«Cum şi naltele palaturî, cărora li-a dat
[protie,

«În locul căsuţei noastre de unde a pribegit,
«Şi atuncea, ruşinată, va ajunge la peire,
«Pe aceste locuri triste, pe-aproape de-al săi
[părinţi;

«Şi vei vedea pe Gafiţa umblînd ca o nălucire,
«Păr' va cădea ca o pîrgă unei zădarnici căinţi.

«Oh! vie, draga mămucă!», atunci maică-sa
[strigară,

«Şi, dacă a sa căinţă va fi din suflet curat,
Oh! noi vom uita, moşnege, a sa faptă de
[ocară,

Silîndu-ne să s'aline şi al său cuget mustrat...
(Cine nu poate cunoaşte graiul unei maici du-
[ioase?)]

«O Doamne», zise bătrînul, «dar să trăiască-î cu
[cale

«Păcatul cu fapta bună într'un lăcaş la un
[loc?

«Gîndeşte că al ei sînge este din vinile tale...

«Cine mă defaim' odată, eu de rudă nu-l cu-
[nosc.

Ganița-I a noastră hulă, înșă ea-I a noastră
[flică....

O. nu-mi aduce aminte de un drit ce l-a
[pierdut,
«Căci ea ne-a prădat de cinste, fără' de milă,
[fără' de frică,
«Cînd noi o iubiam pe dînsa mai mult decît
[s'a căzut.»

Adu-ți aminte de ziua grozavă și de peire,
«Cînd am aflat de-a ei fugă, și-a plînge am
[inceput,

Că, pătruns de-a' tale lacrimi, de-a ta scribă
[peste fire,
«Ultăiū șezecel de erne ce peste mine-aū trecut;
«Și-am alergat ca un tînăr după carul ce ră-
[pise

«Pe nelegiuita flică, dar să-l ajung n'am putut;
«Căci, în răpedea sa fugă, vederile îmi orbise,
«Cu colbul ce ridicase, păr' s'a făcut nevăzut...
«Dar în sfîrșit către seară, după multă alergare,
Cînd am găsit ticăloasa în al său mîndru palat,
I-am cerut cîteva ceasuri să-mî dea măcar as-
[cultare,

«Gîndînd s'o fac să 'nțeleagă c'a făcut mare
[păcat;

«Avînd nădejde că poate voiū deștepta fapta
[bună,

«Ce din frageda sa vîrstă învățase de la noi,
Ah dar nemulțămîtoarea! cu a sa spurcătă
[gură

A zis ciocoimii sale să mă 'mpîngă înapoi. .

«Și servii cu-obrăznicie, ce Gafița întărtase,
«Aū defăimat făr' de milă părul mieū cest in-
[nălbîit...

«Deci, cit a strălucit luna cu razele mîngioase,
«Am șezut pe pragul porții rugînd-o neîncetat
«Să-I fie milă de mine, și de-a sa maică duioasă.
«Însă răsunetul numai ruga mea a repetat;
«Iar, cînd după miezul nopții luna se întunecară
«De negurele cernite ce se ridica din vâl,
«Eū, minios pe Gafița, că cumplit mă defăimară,
«Și plîngînd cu de foc lacrămi, acest fel o bles-
[temaiū :

«Dumnezeū imî este martur, de scribă, și de
[necinste,

«Ce mi-a pricinuit fîica, nevrînd a mă mai vedea;
«Apoi dar mă jur pe lege și pe-aceste lacrămi
[triste,

«Că fîica ce mă alungă de-acum nu este a mea.
«O Doamne, tu-I răsplătește cu a ta dreaptă
[urgie!

«Ca însumi să văd cu ochi cā cumplit i-aī
[răsplătit,

«Osîndește-o făr' de milă! umilește-I sumeția,
«Ca s'ajungă cerșetoare. la mine pîne cerînd.

«Ușa mea, ce totdeauna[-l] sărăcilor primitoare,
«El numai se va închide fără a o milui;

«Și-al mieū blestem s'o ajungă la sfîrșitul vieții
[sale,

«Precum m'a ajuns la suflet fapta ce m'a ne-
[cîstit...».

Acest blestem o Gafițo! pentru tine fu osîndă.

De și astăzi a ta maică s'o imblinzească cercă,
Și măcar că a ei rugă cu-a tătine-tău unită,
Către drept judecătorul ca tămăia se urcă;
Dar acum folos nu este. Căci Dumnezeu nu
[ascultă,
Și pământului întoarce ruga pentru fărdelege;
Așa dar fiind pe dreptul de tatăl tău oșindită,
Se cade cu umilință păcătosul cap să pleci.

II.

Iată vicol se stîrnește, de peste munți năbu-
[șește,
Și peste pământ răstoarnă nori de omăt încă-
[cați,
Încît mesteacănul geme, se zbuciumă, se 'n-
[dolește,
Se rupe, și trăsînd cade peste brazil dezbi-
[nați;
Iată 'ncetă și izvorul în munte să mai răsună,
Ca [și] cînd îl cuprinsese moartea, val peste val
[înghețînd;
Asemenea și șivolul ce curgea cu răpegiune,
Cu butucul rupt de dînsul, se încleștase sleînd:
Iar Gafița, leșinată pe prîpa de lîngă case,
Se trezește zbuciumată de durere și de chin;
Și simte că vîntul rece o pătrunse pîn' la oase,
Și că-i prefăcu în ghiață țîțșoarele în sin,
Simțeste că coasa morții la inimă o ajunge...
Se înfloară de dînsa, și în suflet o durea!

Însă ce ticălos oare de moarte îndelung fuge?

Deci și ea nenorocita s'o întâmpine doria...
Dar iată zări prin ușă în cuptorul din căsuță
Cățiva taciunași pe vatră, ce cînd și cînd scîm-
[teia';

Și 'ndată raza nădejdi în sufletul ei s'ațîță...
Deci se scoală, și prăvale zăpada de peste ea,
Se tîrzie către ușă, întinde mîna cu frică,
Se atinge de lăcașul de ea însăși plogărit...
Și iată i se năzare, ca o cumplică nălucă,
Mustrările și blestemul părintelui amărît ;
Ochiul său se 'nflorără, se par a-l vedea în faptă,
Că a ieșit înaintea-i, s'o împingă nendurat,
Și ca [și] cînd vine la dînsa cu o mîină ridicată,
Să lovească făr' de milă pe-al său copil blea-
[temat...

Atunci ea în genuuchi cade, și tremurînd își
[întinde

A' sale mîini veștejite la umbra ce cunoscă.
Vrea s'o roage, dar nu poate, căci ale sale
[cuvinte,
Sfărîmîndu-se de suspinuri, în lacrimi se pre-
[făcu...

Într'acest fel totdeauna sufletele oînite
Sînt imbulzite de sclrbă, se hîntuiesc nencetat,
Până ce cad ca o jertfă sfărmată și umilită,
Moî ales cînd pierd nădejdea, fiind cugetul
[pătat.

Iată 'ncepu să mijească și a zorilor ivire,
Pe măgurile 'nnălbite a' munților prejurași,
Iar bătrînul adormise... și 'n somnul cu răsă-
[rire

Își spunea amărăciunea sufletului pătimas,
Curgîndu-l pe obraji lacrimi, și gemînd cu in-
[tristare;

Atunci bătrîna mușiere, soția ce-l străjuia,
Din somnul greu îl deșteaptă cu mîna tremu-
[rătoare,

Și-l întreabă ce visase, și ce prin somn băgînia ?

«Femeie», bătrînul zise, «ea este aici sosită,
«Căci eu o văzui aieve. ea la mine se uita,
«Plîngînd, cerînd iertăciune, întru adevăr căită.
«A mea sîică, draga țatei, picioarele-mi săruta,
«Și eu cu posomîntre părea că-i făceam mus-
[trare,

«Că ne-a lăsat fără de milă, și rușine ni-a
[făcut ;

«Iar tu, sărutîndu-mi mîna, mă rugai să-i dau
[iertare.—

«Am iertat-o ! și Gasița pe pieptul mieu a căzut
«Atunci și Dumnezeu parcă, cu milă nemăr-
[genită,

«De blestem o deslegară, văzînd-o pocîită...
Spuînd aceste bătrînul, își ștergea genele sale,
Și în pripă iese-afară din al său bordeiaș trist,
Iese și se poticnește de o tristă arătare,
De-o femeie jos căzută lingă pragul troienit...

«Dar se poate !», el strigară, «nemernică, tică-
[loasă,

«Să te găsească aici moartă, și să nu-mi fie
[ajutor. .

«Aă inima ta 'ngheţată nu ţi-a spus că a mea
[casă,

«Priimeşte şi hrăneşte, vie orice călător.

Deci s'apropie, ridică, şi cunoaşte... ah ! pe
[cine ?

«Ah flică, flică iubită. păcatul tău te-a ajuns,

«Şi-al mieu blestem cu cruzime întărtă cerul
[pe tine...»

Atunci şi bătrina maică vine cu răcnet şi plîns

Strigînd : «aceasta-î Gafiţa ! draga mamei copi-
[liţă !

«Speranţa vieţii mele, ce la sinu-mî a crescut...»

Şi, ridicînd-o bătrîni, aă intrat-o în căsuţă,

Încălzind cu-ale lor piepturi trupul degerat şi ud ;

Şi-aţîţînd focul, o ţine tatăl pe a' sale braţe,

Şi iată că ea învie la pieptul tatălui său ;

Dar, ameţeala de moarte orbindu-î ochii cu
[ceaţă,

Nu cunoaşte pe-al său tată după aşa leşin
[greu,

Şi zice cu umilînţă : «oricine eşti om bun,
[du-mă

Pe zăpada de afară, unde se cade s'aştept

Vrednica mie osîndă şi suflarea de pe urmă...

Ah dar ce văd ! tu eşti, tată, ce mă ţii strînsă
[la piept ?

Tu eşti, mamă, lângă mine ? părinţi plini de
[bunătare,

Uitat-aţi a mea greşală şi blestemul ce mi-aţi
[dat ?

O maică ! ce mai plîngi încă flică plină de
[păcate?...]

O milă ! o dragă tată ! demnă sînt eû de iertat ?
Demnă sînt de îndurare ? vrednică-s de-a voas-
[tră milă ?

Cînd eû să mor se cuvine... vai mie ! iar să
[vă las...

O soare, ce-mî era astăzi de groază a ta lumină,
Acum, văzîndu-mî părinţii, cu drag aş fi mai
[rămas,

Eî mă iubesc, ei mă iartă, apoi viaţa mi e
[dragă...

Dar ce folos cînd în mine simt că singele se
[’ncheagă !

Doamne, şi se poate astăzi ! zise bătrîna mîh-
[nită,

Să-mî văd fîica tot odată că s’a căit, şi-a murit.
O zi pentru noi cumplită ! o fîică mult ticăită !

«Cerule», a răspuns bătrînul, «pe fîică ni-a dă-
[ruit,

«Decî trăieşte, o Gafiţo ! şi yom trăi împreună...»

«Am trăit destul în lume... Taică, lîngă mine
[şezi,

Maică, vin’ te rog aproape, iar tu, vrednice de
[ură,

Pentru care eû mor astăzi... vino astăzi să mă
[vezi ;

Vino, boier făr’ de cuget, de priveşte a ta
[faptă,

Şi de mine nu te teme, măcar că m’aî înşelat ;
Căci orîşice răsplătire a face să ţi se poată,

Eă nu vreaă! căci chip nu este să uit pe cel
[ce-am iubit...

Eă rog Cerul să te ierte, să nu-ți facă răzbu-
[nare,

Și fulgerul să nu ardă pe înșălătorul mieă;
Dar, cînd vei afla vre-odată de-a mea suferință
[mare,

Fie destul pentru mine un suspin din pieptul
[tău...

Zicînd aceste, ea strînge, c'o mină mai de tot
moartă,

La inima sa pe maică, iertăciune ei cerînd...

Iar cu cealaltă apucă mina mîhnitului tată,

O duce la a sa gură, o sărută suspinînd,

Și prin suspin își dă duhul ușoară de minte
[fată.

(Răsplătirea vă 'ngrozească, tinerilor desfrînați!
Iar voi iubite fete, lesne nu vă înșelați!)

CÎNTECUL GAFIȚEI

O floare duioasă, zice fluturașului cîresc,

Nu fugi, că mor;

Căci trista mea soartă este, eă pe pămînt să
[trăiesc,

Nu la cer să zbor...

Nu uita amorul nostru, neștiut de pizmași
[oamenî,

În cîmpî depărtați...

Nu uita că tu cu mine la trup, la văpsèle sa-
[menî

Ca [și] cînd am fi frați.

Dar vai! zefirul te suflă, iar eă nu pot să mă
[smulg

Din negrul pămînt,

Ca păr' la cer cu-al mieă abur, mirăs pe cale
[să-ți duc,

Și rămîn plîngînd.

Tu te duci tot pe departe, căci prea ți-î drag
[a pupa

Orice floare vezi.

Iar eă rămîn părăsită făr' a mă putea mișca,
Chiar ca din obezi.

Tu fugi, și iar vii la mine, și iar te duci s'a-
[măgești,

Și pe alte flori.

Dar, când te întorci la mine tot lăcrămînd mă
[găsești,

Maî ales în zori...

Oh, la amor maî statornic ; de vrei ca să te
[deprinzi,

Și să nu mor eu,

Dă-mi aripă să zbor la tine! sau tu rădăcină
[prini

Lîngă trupul mieu...

ROMAN DIN VRANCEA ÎN ORAȘUL IASI

La hotărele Moldovei către Țara Muntenească,
A' Vrancii munți se înalță, cu-ai lor codri-ne-
[pătrunși,
Ce adăpostesc păstorii de prăsilă românească,
Necorciți cu alte nații, și cu legi bune deprinși.

La fire simpli, buni la fapte, cu deprinderi țe-
[rănești,
Feriți de-a' Eűropei patimi, și de cruzimi băr-
[bărești.

Ei petrec în fericire, neavînd vre-o iscusință,
În măguliturii viclene—ce pe oameni amăgesc,
Nici ca fățarnicii cari, cu o față de priință,
Pe-ai lor prietenii desmiardă până cînd îi jă-
[cuiesc,

Ci lin a lor viață cu lucrare o petrec,
Și 'n facerile de bine între dînșii se întrec.

Șoltuzul este Domn Vrancii, al căruia palat
[este
O cocioabă stuhuită, precum în sat toate sînt.

Deci el cu pîrgarii, sfetnici, după ce trebî să-
[virșește,
Se întoarce iar la lucru, și uită că a domnit.

Iar sățioasa mîncare acestui popor firesc.
Sînt poamele, fructul turmei, și holdele ce ro-
[desc.

Nici războaie vre odată acești munți nu în-
[cruntară ;
Căci, aurul și răsățul cu totul din ea lipsind,
Cel mai lacom de prăzi oameni rare ori se
[îndurară.
Să turbure liniștirea 'acestui popor gros și blind.

Iar, cînd istoria crunt'a altor nații auzim
Și de dînsa ni e scribă, de cruzimi ne îngrozim,

La cești Rîmîni cu priință ni-i drag ochii a
[întoarce,
Ce, întocmai ca poporul de Omer prea lăudat,
Care la marginea lumii trăia în eternă pace,
Și la care și Zeuș însuși, al Cerului împărat,

Pe cînd de războaie crunte se mîhnia, se su-
[păra,
Își întorcea spre el ochii și de el se bucura.

În acești munți de 'ntîmplare o tabără călă-
[toare,
Din Francia nemerise în timpul unei furtuni,

Unde sosind, n'auziră răcnete îngrozitoare,
Ca a' hoților de codri, ce trăiesc cu prădăciuni;

Ci acolo ospetea pe nemernic priimia,
Îi da lăcaș de odihnă, îl încălzia, îl hrănia.

Deci acești-Europei mândri, s'aû mirat de ospe-
[timea
Acestor păstorî cucernici, și 'n glas aû mărtu-
[risit :
«Ce 'nsemnează 'nvățătura și-a Europei iste-
[time,
«Dacă omul firesc este mai bun și mai fericit?».

Maî ales din toți Francesii, tînăr maî civilizat,
Valter privia cu plăcere acest olat răsfătat.

Căci firea lui era, blîndă, la gusturi era pros-
[tatec,
Ca [și] cînd pentru aceste locuri Providența l-a
[menit :
Sprinten la alergătură, ca [și] calul cel maî zbur-
[dalnic ;
La trup puternic și iute, la luptă nebiruit.

Iar frumseța trecătoare ce timpul în grab'
[ni iea,
De și îl împodobise, el părea că nici știa.

El era și bun și darnic, însă fără să măgulească,
Și ochii lui rostiau dulce suflet duros și simțit.

Căci, de și 'n oraș trăise, însă cu viața cîm-
[pească,
Și cu-a naturii frumseță era mult mai mul-
[tămit.

În sfîrșit pe acest tînăr negreșit l-ar fi ales
Mentor ca pe Telemah Centaur, ca pe Achilles.

Deci el de-a' sale talente nici cum nu se su-
[mețește;
Și deosebit de aceste ca un virtuos știind
Musiceștile organe, dar el în suflet simțește
Mult mai mare mulțămire zile întregi ascultînd,

Cînd păstorii sus pe munte cu buciumele tră-
[geau,
Și cînd codrii de răsunset părea că duios plin-
[geau,

Sau cînd hăulia păstorul, tologit pe ierbușoară,
În a sa proastă tilincă, doine cu mult meș-
[teșug;

Sau secerătorul harnic cînd din cîmpuri vine 'n
[deseară,

Celebrînd prin al său cîntec a țeranilor bielsug.

Atunci munții, codrii, cîmpii, și poienile 'n flo-
[rite,

Îl fac să uite Eûropa, pe părinți și-a' sale rude.

Căci, plăcîndu-î ceste locuri, acea climă răsă-
[tată,

Acel popor blind, cucernic hotărîre a făcut,

Patria să-și părăsească și viața desfătă,
A orașelor Eüropei în care a petrecut.

Ma! ales cînd făr' de veste ochii lui s'aü încîntat,
De-o fecioară păstoriță, de-al ei chip neasămănat:

Pe ea o numia Florica; mersul ei cu gîngă-
[șime,
Ca a' tinerii mlădițe molateci îndoiturî;
Sîiala ei și blîndeța, și alte daruri mulțime,
Se revărsaü pe-a ei față cu miî de grațioși nuri.

Ochii ei sloboziaü raze, aci ca focul arzînd,
Aci galeș ca a lunii mîhniciune mîngîind.

Iar, cînd Francesul pe dînsa o stringea la ini-
[mioară,
Și cînd fraged între dînșii se țineaü îmbrățișatî,
Se păreaü împleticite două vergi de sălcioară,
Saü din marmură cloplite doi idoli îngemănați;

Și, în așa buimăcire-acestei line desfătări,
Tînărul uită Eüropa și ale ei desfrînări.

Precum telegarul tînăr, născut liber în cîmpie,
Urăște grajdul și hrana unde trăia priponit,
Rupe căpăstrul și fuge de la ticnita sclăvie,
Fiindu-i mai de plăcere un cîmp larg și înflorit.

Acolò el liber zburdă și aleargă forăînd,
Și chiamă pe-a sa păreche, ce-i răspunde ne-
[chezînd.

Aşa şi Valter Fraucesul să rălmie hotărise
În pustii mînţi ai Vrancei, dar, din contra, un
[păstor
Flăcăul Roman frumosul, ce aşa îl prenumise ;
Fiă şoltuzului cucernic şi prea-drept judecător,

A îndrăgit Eûropii, şi de tot s'a încîntat
De-a' lor lucruri şi podoabe, de-a' !lor spir't ci-
[vilisat.

El era frumos minune, cu-al său straiă simplu'
[şi curat,
Cu al său păr ca de aur, în plete lungi răs-
[ûrat,
Pe a sa frumoasă faţă, ca cu vâl, acoperîndu-l :
Şi, făr' să se încîlcească, tot în valuri se undia,
Cînd zefirul, ridicîndu-l şi în verigi încreţindu-l,
Ca o cunună de aur pe al lui piept larg cădea.

Iar, în limpede izvoare une ori de se 'ntîmpla,
Să-şi vadă ochii albaştri, părea că se ruşina.

El avea mare plăcere ca artele să înveţe ;
Căci nime din toţi păstorii pe dînsul nu-l în-
[trecea,
Nici la fluier, nici la bucium, saŭ cimilituri
[isteţe,
Nici la a' minilor lucruri, ce el iscusit făcea.

Văzînd însă iscusinţa minilor eûropeneşti,
Vru să-şi schimbe traiul ţerii pe gusturi oră-
[şeneşti.

Însă copacul de munte crește mereu, se înalță,
Și vîrtoasa sa tulpină nu se 'ndoaie nici de
[vînt,
Cît timp vîrful lui s'adapă cu roua de dimi-
[neată,
Și cît rădăcina sugă sucule negrului pămînt.

Dar îndată ce se mută în grădini sa în livezi,
Pierde a sa vîrtoasă și 'n pripă perind îl vezi.

Deci bătrînul său părinte, plîngînd cu lacrimi
[amare
Îl poprește să se ducă : și îi zice suspinînd :
«Dragul tatei, cum se poate să te duci din a ta
[țară,
Și să cerci străinătate, părinți și frați pără-
[sind ;

«Ce poftă măgulitoare te-a răpus, te-a amăgit ?
«Și ce vrei, fătul mieu, altă, dac' aici ești fe-
[ricit

«Său ce pot să-ți folosească meserii meșteșu-
[goase ?

«Care sînt de prisos nouă, prostătecilor păstori,
«și care nu pot să facă clima noastră mai fru-
[moasă,

«Nici turmele mai plodoase, nici munții mai
[roditori,

«Nici a' izvoarelor ape mai limpezi și mai cu
[gust,

«Nici pot ca să-mi inspireze spre a te iubi mai
mult.

«De te-l duce, pierd speranța vieții mele ce se
[stinge,
«Căci inima mea îmi spune că nu am să te
[mai văz :
«Așa dar să-ți fie milă de tatăl tău când îl
[plinge,
«Ca, păr' va închide ochii, tot pe lângă el să
[șezi.»

Dar, de-a' bătrînului vorbe Roman neînduplecat,
Către Iași cu Eûropeii se gătește de plecat.

Trăsurile se înhamă, și tabăra se pornește,
Bătrînul mîhnit se urcă pe colnicul cel mai
[nalt,
Și de acolo prin lacrimi la șleah de vale pri-
[vește,
Fugînd trăsura în care Roman s'a fost aruncat ;
Dar calea, intrînd în codru, nime nu s'a mai
[văzut,
Și atuucl, oșînd bătrînul, jos pe pămînt a că-
[zut...

Zicînd : «Te-ai dus, dragul tatel ! Deci Domnul
[să-ți dele bine,
«Și să te povățuiască ca pe un copil străin :
«Și amarul vieții mele, cît voiă fi eă făr' de
[tine,
«Ție dulce să se facă, și să-ți meargă tot în
[plin ;
«O Doamne, a' mele zile te rog îi le dă tot lui,
«Ca să nu trăiesc pe lume dacă el cu mine nu-l.»

Și, dacă vre-odinioară va avea ca să mai vie
Romanaș, flăcăul tatei, lovindu-l de mine dor,
«Apoi să mai trăiesc încă, mila Domnului să fie,
Ca să-l văd încă o țiră, și la pieptul lui să
[mor...]

Acest fel grăind bătrînul, cu inima la pămînt
Zace, și ochii săi lacrimi ca piraiele yarsind,

Păr' cî a lui seminție leșinat îl ridicară,
De îl duse în a sa casă, unde, din leșinul greu,
frezindu-se, cată dornic la acel ce-l împresoară,
Zicînd : Toți sînteți aice, afară de fiul mieu.

Însă fugărețul Roman de Iași se apropia
Și ochii lui se mirară, inima îi zbicla,

O Doamne ! ce bucurie, ce frumoasă nălucire
Simția sălbatecul nostru, cînd a văzut innălbînd
Orașul, biserici, turnuri și ca de foc strălucirea
Coperișurilor lucii la soare pălălînd,

Cînd văzu strade podite și pe lîngă ele curți,
Luți s'a părut că merge pe poteca dintre munți.

Și cînd văzu o mulțime de nați nenumărate,
Șiruind pe trotoare, ca furnicele pe băț,
Cînd văzu inhămați caii la căsuție pe roate:
Și în magazinii cristaluri chiar ca de ghiață
[bucăți,

Și cuconițe mîndruțe chiar că niște viorele,
Alegînd cu vîioșie floricele și cordele,

Iar, văzînd domneasca Curte și parada ostă-
[sească,
Al lui singe se aprinse de bravură strămoșească

Așa și o piatră scumpă, cît se află nămolită
În a' munților prăpăstiî, II ca un bulgăre slut ;
Dar, ivindu-se în lume și fiind bine cioplită,
Dacă 'n minî rele nu 'ncepe, se face brilliant
[din lut.

Însă Roman uită toate îndată ce a zărit,
O cucoană la fereasta unui palat strălucit.
Aceasta este Marghioala, întru adevăr Mar-
[ghioală,
Ce de fală socotește pe bărbați a-I încînta,
Fie de oricare treaptă, ea, cruda, pe toți înșală,
Și ca pe nebuni II place după dînsa a-I purta.

Deci ea face semn lui Roman, ce stă 'n poartă
[înlemnit,
Și frumosul flăcău mișcă, se simte însuflețit,
Între în palat la dînsa, și ea, rîzînd, cercetează :
Cine este ? ce vîiește ? El II spune cu suspin
Că a venit de la munte, faimosul oraș să vază,
Că și-a lăsat părinți, rude, și că se află străin.

Și-apoi zice : Dă-mi voie în Curtea ta să servesc,
Să-ți fiu sclav, să-mi fi stăpînă, altă simbră
[nu vîiesc ;
Prea mă rog Măriei Tale, mîndruță cucoană
[dragă !
Iar eu ți-oîu fi cu priință, ca cînele de la oi,

Și te-oi păzi cu credință. Căci sufletul micu se
[’mpacă,
Cît vom trăi noi pe lume, să trăim tot amîndoi.]

Cucoana iarăși suride, pe grădinar a chemat,
Și dă pe frumosul Roman ca să-î fie lui argat.
Deci de atunci în grădină supt umbra zidului
[rece,
Muncia flăcăul de munte, tînjind ca cerbul
[tînchis,
Acel care niciodată capul n’a știut să plece,
Acum mîhnirea adîncă fața lui i-a fost cuprins.

Dar a sa înnamorare, ce sufletul îi rodea,
Fluierul cu tristul sunet stăpîniî sale vădea,

Căci sîiala cea firească, și o tainică rușine
Îl înflorau, văzînd-o, ca să-î spuie ce simția;
Dar amar de el, cînd, seara, o vedea pe ea că
[vine,
Încunjurată de tineri și cînd cu dînsii glumia.

Maî amar însă atuncea cînd îi zicea une ori:
Romane, du-te și-adună pentru acești boieri
[flori...]

A sosit însă minutul unde al lui suflet mare
Nu a putut să mai rabde focul ce îl pirjolia,
Nici a pieptului slăbire, ce venise ’n dărîmare
Nici a trupului putere, ce pe zi, pe zi scădea...
Întocmai ca crinul mîndru de odată îngălbenit,
Cînd neînduratul vierme rădăcina i-a rînit.

Deci într'o zi el îi zice : « Alei zău, dragă cuc ană.
Tu eşti frumoasă ca ziua, la stat ca un biad
giglt,

Ochi ca mura de munte, gura ca o coaptă
coarnă.

La plept eşti ca porumbița, și ca lebăda la gît.
Cătătura ta, oucoană, ca junghiul m'a răzbătut,
Și blestemat fie ceazul în care te-am mai văz it.

Căci tu fudulă și mîndră, iar eu un păstor din
[Vrancea...

Dar noi, păstorii de munte, odată numai iubim ;
Și aceia ce ni-l dragă, orice rău măcar ni face,
Noi ne uscăm pe picioare, și iubindu-o perim.
Deci te rogu, mă trimite în Vrancea să mă sfîr-
[șesc.

Ne fiind acum în stare pedestru să mă pornesc »

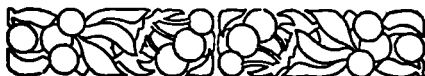
În zădar aceste vorbe naive și cu simțire !
Căci cocheta de el rîde, fiind trup nesimțit r,
Întocmai ca stîncă, care de-a trăsnetului lovire,
Sloboade o scînteiuță, ca risul defăimător.
Deci eu las tînjind pe Roman în halul acest
[cumplit
Și mă 'ntorc în munți la Valter, să aflu de-
[fericit.

Cu dînsul mîndra Florică de demult se înso-
[țiră ;
El trăia ca și hulubii iubindu-se cu căldură,
Copiii lor frumoși, proaspeți, chiar ca florile de
[munte

Încoronau a' lor zile

Iar în țintirimul Vrancei se găsesc două mor-
[minte,
Cu două cruci lângă ele de mărăcină imbul-
[zite,
Întru una era Roman, în altul al său părinte;
Ce, dorind unul de altul, sfârși' a lor zile triste....

*

PĂGINUL CU FIICELE SALE

PARTEA I-a.

*(Dar amar de acela ce suflete
'și vinde pe traiu dosfătat.)*

Pe țerm lângă Nistru, apă spumegată,
 Sus pe pisc înalt,
Fiind miez de noapte, păgînul odată
 Stătu întristat ;
Împrejuru-l luncă deasă și băltoasă,
 Iar supt dînsul mal,
Peste ape neguri, noaptea 'ntunecoasă,
 În vâl și pe deal.
Pe-a cerului boltă, negreață adîncă,
 Prin munți geme vîntul,
Pădurea vuieste ; iar lupul în luncă
 Tremura urlînd.

Deci, ridicînd capul, păgînul strigară
 Cu răcnet turbat :
«O soartă cumplită, soartă mult amară !
 Noroc nendurat !
De ce mi-ai dat crucea și creștinătatea
 Și traiu osîndit,

Iar altora aur și cinstele toate,
Cîte aŭ poŭtit?
N'am adăpost de hălăduiuță
Și în zădar pling.,
Destul! decî la tine cel ajutorință.
Nistrule adînc.

Gata să s'arunce de sus de pe stîncă,
Dar iată văzu
Ca o arătare izbucnind din luncă :
Lîngă el șezu
Un bătrîn cu barba țapoșă, ciudată
Cu ochi scînteiești,
Grebănos de spată, avînd cîngi și coadă,
Coarne și un băț.
Și, scrișnind ridică la păgînul strașnic
Al său băț ciotos,
Iar el cremeneste! de acel năprasnic
Demon floros.
Decî Demonul zice: «Ce vrei tu a face?
Gîndești să te 'nneci?
Nu este mai bine, mișele sărace,
La mine s'alergi?»
«Da' cine ești?», strigă Păgînul cu frică
Stînd înțepenit.

DEMONUL.

«Eŭ sînt patron ție; nu-ți pasă nimică;
Eŭ Asemodeŭ sînt.

PĂGÎNUL.

Ceresc ție Doamnă !

DEMONUL.

Stăi nu face cruce,

Ascultă, de vrei !

Pe Dumnezeul uită.... dă-te mie-aice,

Și-ți voi da ce ceri ;

Priimește sfatul, care îți dau ție,

De mare folos :

Destul te 'mpilară soarta cu urgie,

O om ticălos !

Ca să scapi de chinuri, eu am chipuri multe,

Și vreau să te-ajut,

De vreme ce cerul nu vrea să te-asculte,

Macar un minut.

Eu pot să-ți dau orice, cinste și mult bine,

Și aur cât vrei,

Și voi sta cu pieptul însuși pentru tine,

Cu toți frații miei.

Pe Domnul din iaduri îl pun garant ție,

Și mă jur pe el

Să-ți împlinesc toate ; iar tu să-mi dai mie

Al tău sufletel !

Păgînul atuncea, se cutremurără

Trupul îi răci,

Ca să-și facă cruce mîna fidicară...

Dar înțepeni !

DEMONUL.

De ce stai pe gânduri?

PĂGÎNUL.

De-a' iadului chînur ,
Eă mă tem cumpî't.

DEMONUL.

Oricum, tot el ție cu a' sale schingiuî,
Îți este gătit.

Căci, trăind în lume, amar pentru tine,
Fiind păcătos,
De te vei ucide, tu tot vii la mine,
O om ticălos !

Iar, creștinii voștri de spun o poveste
Că iadul îi rău,
Ceste sînt birfele, și 'n iad biue ȝ-te,
Crede, dragul mieî.

Noi petrecem vesel și cu mulțămire.
Tocmai ca în Raiu,
Tu, viind în Tartar, ve ști fericirea
A nostrului traiî.

Iar acum daî ție o Curte domneas-ă,
Și sclavi ciîi îi vrea,
Boierii și Domnii, vrînd să te cunoască,
Te vor cungiura,
Și, dacă pe toate fetele frumoase,
Tu le spăriaî,

De-acum ele înseși vor fi bucuroase,
Să facă ce vor;
Într'un cuvînt, orice vei pofti, îndată
Vei avea pe loc;
Deci iată o pungă cu bani încărcată,
Îți dau spre zălog,
Și tu niciodată din ea avuție
Nu poți mintui,
Dar zece ani numai îți dau termen ție
Așa a trăi.

Iar, văzînd atuncea că ziua apune,
Cea de la sfîrșit,
Pe la miez de noapte voi veni la tine,
Să știți negreșit !
Păgînul gîndește la sfatul ce-aude
Tot felul chitînd,
Dar apoi pe aur sufletul își vinde,
Ne mai prelungînd;
Și, cruntîndu-și mina cu sînge, își scrie
Zapisul cerșit....
Vicleanul luîndu-l, plin de bucurie,
Peri nevăzut.

Și iată om mare păgînul ajunge,
Cu chip ne aflat,
Noroc, avuție, de-asupra lui curge,
Izvor nencetat;
Ale lui palaturi, de mult aur pline,
Și răsfață domnesc,
Iar la a lui masă vinațe străine,
Nu se mai sfîrșesc.

În cișlegi și posturi oșpețe frumoase,
Joc neconținut,
Casnicii, străinii aș la dînsul masă,
Păhar nesfîrșit.

Toate dobindește, orișice să vadă;
I se supun toți,
Îi biciuă boierimii, țeranilor groază,
Ca un aprig hoț;
Douăsprece fete se răpesc de dînsul,
De pe la părinți,
Și nici vrea să știe de scriba și plînsul
Acestor mîhniți;
Deci într'un an ele douăsprece fice
Îi născură lui,
Dar el le gonește, și de al lui singe
Milă într'însul nu-i.

Însă toți sărmauii aș scutar puternic,
Înger păzitor,
Ce-i adăpostește în lăcaș cucernic,
Liman scăpător;
Deci în mănăstire el le mistuiește,
Pe mume și fice,
Unde Ziditorul etern se slăvește,
Cu smerite ruge.
Supt cereasca milă, supt a ei umbrire
Fiicele trăiau,
A lor frumuseță și neprihănire
Creștea și sporiau.

Din frageda vîrstă fecioarele blinde
S'aș fost învățat

A slăvi pre Domnul, cu inimă iubită,
 Și rugă nencetat;
Abia zarea zilei se ivia pe dealuri,
 Ele se scula
De aprindea candelă, smirnă pe altaruri,
 Și de se ruga.
Sfânta liturghie cu dulce cântare,
 Ele o serba,
Și ale lor versuri în acele oare,
 Spre cer se urca.

Cu-aceste rugă sfinte și mumele triste
 Jârftău nencetat
A' lor rugă smerite, lacrimi umilite,
 Celui Prea-Înalt;
O! dă-li, lor, Doamne, a ta ocrotire!
 (Ele se ruga).
Sfintele altaruri lor spre mîntuire,
 Fie 'voia ta!
De le lepădă cîmplitul lor tată
 De la sînul său,
Tu le ocrotește, și pe el iartă-l
 De-acest păcat greu.

Dar, iată, al zece an cîmplit sosește,
 Și mai a trecut,
Păcătosul plinge, amar se căiește
 De ce a făcut;
Primăvara dulce iar încoronează,
 Văi, dealuri și munți,
Și plugarii veseli cu plugul brăzdează
 Cîmpii înfloriți.

Dar el, ticălosul, să vadă nu poate
Cest timp aurit,
J se par cu neguri învăluite toate,
Pământul negrit.

De vede pe ceruri a zorilor dungă,
Zice : «Zorl, iertați!,
Dacă cîntă paserl, iertați-mă», strigă,
«Și voi din Raiu psalți;
Iertați! iertați», strigă, «păduri liniștite
Și voi, cîmpli rodiți,
Pămînteștii răsfățuri, tu, cer strălucite,
Și mă tînguiți;
Apoi, aducîndu-și de flice-aminte,
La el le-a chemat,
Socotind că cerul de-a ter rugăminte
Va fi îndurat.

Deci, iată, sosiră ziua de pe urmă,
Soarele sînți,
Luceafărul vesel, nopții ca o cîrmă
Pe cer se ivi,
Iată inserează.... Luna strălucește
După nouri groși,
În vâl, sus, pe dealuri noaptea se lățește,
Și 'n codrii tufosi;
Apele s'alină, dormitează toate,
Stelele clipesc,
Și că miezul nopții nu este departe,
Ele îl vestesc.

Iar păgînul jalnic și muștrat de cuget
Crucii s'a rugat ;

Și fără de credință.... vrea ca al său suflet
Să scape de Iad.

Își chiamă copiii, gândind că ei poate
Vor fi ascultați

«Vai mie!», li zice, nici fără de păcate,
Pierd! nu mă lăsați!»

Deci ele se roagă.... Și Domnul aude
Tristul lor suspin.

Dar iată, de-odată...., un somn le cuprinde,
Adorm toate lin....

O tăcere mare atunci se făcură,
Ca într'un mormânt;

Se auzia numai că un corb circește,
Și cîni urlînd!...

Iată că răsună oara miezilor nopții,
Și vînt se stîrni,

Ce tulbură rîul, zbuciumă păreții,
Și colbul porni.

Iată și minutul cel de-apoi sosește,
Sunînd întristat....

Glocotul stămpește, din pămînt zbucnește
Drac înfricoșat!

Păgînul zice: «Cea din urmă noapte
A ta a sosit;

Și eu după tine ca să te iau frate,
Iată am venit».

PĂGÎNUL.

O! dă-mi te rog, încă vadea cît de mică,
Iadule amar!»

DEMONUL.

S'aû sfişit terminul, eû nu pot nimicã,
Te rogî în zãdar !»

PĂGÎNUL.

«Un minut !»

DEMONUL.

«Ascultã ! lanţul te aşteaptã»

PĂGÎNUL.

«Oh ! ce-am făcut !

DEMONUL.

«Şi racla stã gata, groapa ta sãpatã,
Şi giulgiul cusut !

Minî a zilei zare va vesti cãinţã¹,

Toţi vor suspina...,

Şi, vãzînd pe masã a ta rãmãşiţã,

Te vor cãina ;

Arzînd fãclii, candelî şi tãmîie multã,

Te vor prãhodi !

Dar, crãpînd pãmîntul, vei cãdea sãrmãne,

În iadul amar....

Clirosul va zice : Pomeneste Doamne !

Înscã în zãdar....

¹ În text : «duinţã».

Căci de-acum Iadul va fi a ta parte:
Tu însuși ai vrut.
Mergi!... a sosit oara, Iadul nu-l departe,
Căci urlînd aud,
Aud că ne chiamă cu glas ca de trăsnet,
Și în dinți scîrșnind,
Clocotind catranul, al bicelor plesnet,
Și obezi călînd !

PĂGÎNUL.

«Doamne ! a ta milă, ruga mă deștepte !...»

DEMONUL.

«Rugi nu-ți folosesc !

PĂGÎNUL.

«Vai ! măcar dă-mi voie pe bietele fete
Să le binecuvîntez.
Demonul, la ele ca un flămînd cîne,
Privind, a chitiț
Cum să le răpească, spre a le răpune,
Iadului cumplit.
De o așa faptă, va sălta Satana,
Și Iadul nestins,...
Deci, blînzindu-și ochii ce ardea ca para :
Păgîne ! a zis :
Mi-î milă de tine, și de a ta soartă....
Și să te scap vrea ;
Însă mă ascultă ! său în Iad îndată
Cu mine te ieau.

Tu dă-mi sufletele a' bicelor tale,
Să te las cîtva...
Și oă, înduratul, pe fleștecare
Un an îți voiă da.

PĂGÎNUL.

«O fiară vicleană ! imi ceî și copiii?»

DEMONUL.

Mă 'ntrebî ? decî veniți,
Trîntiți păcătosul în fundul Gheenii,
Și îl spîrcuiți.

Decî iată negreață de draç se iviră,
Scîrșnind și urlînd,
Cutremur și trăsnet groaznic se făcură,
Firea suspinînd.

A' iadului nămilli floroase, slute
Aduc un lanț greă,
Pentru păcătosul.... și cu a' lor căngi crunte
Să-l apuce vreaă !
Și iată căzură Păgînul de groază
Mai mort la pămînt,
Strigînd : «sînt a' tale ; pe mine mă lasă,
Dușmăne cumplit !»
Și apoi trezește bieteles fecioare...
Zapisul s'a scris....
Satana saltează ! slava lui îi mare
În iadul nestins !....

PARTEA A II-a.

(Al prelungit chinul, Păgine greșite,
Acum al scăpat,
Dar amar de-acela ce suflăte vinde,
Pe traiul desfătat l.

Veți trăi în scribă, boțule păgine,
Așteptind sfârșit:
Al tău pierdut suflet va avea cu tine
Războiul mult cumplit.

Viața ta, și lumea ție păcătoasă,
Hulă îți va fi!

Străin între oameni și în a ta casă,
Parcă n'ai trăi.)

.
.

Deci, măcar s'aducă vântul miros dulce
Din câmpi înfloriți,

Și aurind luna izvoarul ce curge
Codrilor înverziți.

Și vestind lăstunul cu gingașe versuri
Că se ivesc zori,

Și zburind zefirul prin lunci și pe șesuri,
Liberi și ușori,

Și negreata nopții, întocmai ca norii,
De pe cer perind,

Turme spre pășune mergînd, iar păstorîi,
Din buclum trăgînd,

Păgînușul toate, pîn' și a sa casă,
Îi pare mormînt...

Și cu oțerire el șede la masă,
La zefcure pe gînd....

Nici că se atinge de cupl spumegate,
Din care beaș toți,

Căci lui se năzare, și ziua, și noaptea,
Tot umbre de morți;

Nencetat aude urlete, suspinuri,
Iar, cînd toți dormia',

El fugia cu groază de-al său pat de ebinuri,
Și somn nu-l prindea.

Se teme de umbra codrilor nămornici,
Ca de arătări,

Sau, de sună clopoș, de preoți cucernici,
Și de-a' lor cîntări !

Îl umple de groază suierul furtunii,
Noprii tăcînd.

Frunzele, de pică, vîietul pădurii,
Șipotul curgînd.

Iar, clocotind tunet pe cer, cînd burează,
Era sperios...

Ca și cînd i-ar zice : Omule, veghează,
Căci ești păcătos !.

A' lui ficii iubite îl înfloreașă,
Cînd la el prîvia' ;

Fîind totdeauna blinde, mingioase.

Dar îl pătrundea :

A lor frumuseță pe toți vioșează,

El însă-î mîhnit,

Și al lor graiul dulce lui îi cășunează

Dureri îndoite.

Deci ele, ca raza ce le prea-umbria,

Frumos înfloria'...

În mănăstiri sfînte : neștiind ce-î scriba,

Liniștit trăia'.

Iar el, pîngăritul, el se oțerește,

La sîlice gîndind,

Văzînd nu departe că lor se gătește

Tătarul flămînd,

Blastămă, și strigă : «O cumplită faptă !

O copii iubii !

De-o soartă amară, de ohin ce v'așteaptă,

Cum să vă feriți ?

În zădar frumuseța și neprihăuirea

De sus vi s'aun dat,

Ei v'am închis Raiul fără a voastră știre,

Și v'am deschis iad !

Inimile voastre este vremea poate,

Să simtă iubit,

Și cerul mulți tineri, și cu bune fapte,

Poate v'aun merit.

Pe care văzîndu-î, iubitelor sîlice,

Îi veți îndrăgi.

Și a' voastre inimă de un amor dulce

Se vor amăgi....

Atunci vouă lumea v'a părea plăcută,
Cîmpul mai frumos,
Lunca mai răcoare, și că pasări cîntă
Mai melodios.

Dar aceste zile atît de dorite
Nu vor mai veni,
Făclii nu vor arde la a' voastre nunte,
Ci cînd veți muri !
În sfînta biserică nu cu mirii voștri
Voi veți dăntur,
Ci, cu muncă cumplită, crunți vrăjmași voștri
Ne vor schingiui,
De-al Iadului demoni vom avea noi parte
Și de eteru plin ;
Și eă, păcătosul, lică nevinovate,
În Iad v'am împins.

Apoi către ceruri ochii își țintește :
Și, cu suflet trist,
Zice : «Însuși Domnul așa ni grăiește :
Iert pe cel căit !
Și drept către mine ruga pocăinții
Se va înălța !».
Deci el, tînguitul, lăcașul căinții
Face casa sa.
Ca tot sărămanul, văduva, străinul,
Să fie primit ;
Pentru flămînzii, bolnavii pînea lui și vinul
Nu este ȑoprit.

Și ziua și noaptea, la porți păzitori
Pîndește neclintit,

De chiamă la masă pe toți trecătorii,
Carii sînt lipsiți;
Și lată din lume săraci se adună,
De el auzind,
Că împarte milă cu deschisă mînă,
Pe toți prîlmind :
Bolnavii, flămînzii, găsesc la el hrană,
Și traiu mîngios ;
El împarte însă această pomană,
Gîndind la Hristos.

Și 'n al lui sfînt nume, mănăstiri, biserici,
Frumoase zidi ;
Aducînd în ele călugări cucernici,
De sălășlui.
Și 'ntr'acele sfînte lăcașuri frumoase,
La frații smeriți,
Săracii, nemernici, aceli ce n'au casă,
Umblînd rătăciți.
Aă gazdă și pîne, neștiind de unde
Ceste le primesc,
Deci el toți cu lacrimi și inimi înfrînte,
Pe Domnul măresc.

Păgînul și pictori iscusiți aduce,
Din tîrg depărtat,
Cari zugrăvesc răstignit pe cruce
Pe cel Prea-înnalt.
Supt acea lcoană se închipuiră
El cu-a' sale ficii
Si că Zlditorul de el se îndură,
Și de a' lor rugă,

La aceea icoană, fără a se stinge,
Candele ardeaū,
Și 'n efînta cunună celui de pe cruce
Brilanturi lucia?...

Deci și cînd al nopții vîlul se zbircește,
De pe cer perînd,
Iar lumina zilei încet se ivește,
Zorile roșînd,
Și cînd iarăși, seara, firea dormitează,
Vuietul stîmpla,
Și 'n biser'că candelî abia luminează,
Cetinel clipia,
Păgînul călîtul, stînd supț sfînta cruce,
Plîngea cu suspin,
Și, rugînd pe Domnul: «Amar mie», zice,
«Cum să scap de chin? !

De grab', de grab' însă, ca rîul ce curge,
Din munți în văi mari,
Timpul, nestînd, trece, și cursul lui duce
Zile, luni și ani.
Anul unsprezece început să treacă,
Ca umbra perî;
Iată cel din urmă către sfîrșit pleacă,
În grab' nu va fi!
Deci glas'oarecare păgînul aude
Că strigă cumplit:
«Toate se sfîrșiră! să scapi nu ai unde:
Oara a sosit.»

Și iată, de-odată cel rău... îl trîntește
În boală amar,

Încît doctori, leacuri lui nu-l folosește,
Tot îi în zădar :
Lui îi se năzare, gata să-l înghită,
Grozavul mormint....
Și o nălucire neagră și mîhnită
La căpătîiu stînd ;
Deci el din biserică se teme să iasă :
Acolo zăcea,
Și lingă icoană, tremurînd de groază,
Amarnic plîngea ;

Vali ! iată și ziua cea de-apoi sosește,
Cerul rumenind,
Și printre dumbrava ce munții umbrește,
Rază revărsînd.
Toate sînt în pace, ve-ele și line,
Toate se zimbesc ;
Apele, ca stecă limpeză și senină,
Abia se clătesc,
Iar zefirul mișcă frunzele ușoare,
Cîmpul s'a trezit,
Din flori fluturașii sug cu poftă mare
Nectar miresmit.
Păcătosul însă întîmpină zare
Cu suspin și plîns, —

Zicînd : « Prea degrabă, noapte trecătoare,
De pe cer te-ai stîns ;
Veniți, ficii iubite, lingă tatăl vostru,
Să-l încunjurăți,
Pe judecătorul, Ziditorul nostru,
Veniți de-l rugați !

Amar va fi nouă noaptea viitoare,
Căci toți vom peri...
Îndure-se, Doamne, mila'ta cea mare :
Nu ne părăsi !».

Deci vin lângă tatăl ficele lui toate,
Unde el zăcea,
A' căruia oase, supt piele nscate,
Negre se vedea' ;
Barba înclecită, părul lui măciucă,
Ochii încruntați,
Cu clăbucii la gură, strigînd : «oh ! ce muncă,
Pieiū !—nu mă lăsați...,»
Fecioarele triste către cer ridică
Ochii lor duloși,
Toate cîntînd imnuri : se rugău cu frică
Maicii lui Hristos.

Așa beruvimii ce Domnul iubește.
Se roagă smerit,
Să ierte pe omul ce se pocăiește.
La al său sfîrșit
Și apoi, cu ochii plini de îndurare,
Zboară, aducînd
Milă și iertare celui care moare
Pe Domnul chemînd.
Deci, stînd lingă dișul clud el se sfîrșește,
Acești soli cerești,
«Cel căit aude că glas îi șoptește :
«Mergi !... tu iertat ești...»

Întocmai aceste fecioare curate
Pentru tatăl lor

Se rugău să ierte ale lui păcate
Tatăl tuturor;
Iar sfârșitul [vieții] Păgînul zărește
Că nu-l depărtat,
Deci cu umilință mintea își țintește,
La cel Prea-Înnalt,
Și, plângînd, privește lumina curată
[A] zilei de-apoi...
Dar lui, osînditul, îi plesnesc de-odată
Ochii amîndoi!

Atunci el strigară : «zlua se sfîrșiră».
Fiicele răspund :
«Zorile frumoase abia se iviră
Într'acest minut ;
Orî nu auzi, taică, cîntînd ciocîrlia,
Lîngă ai ei soț ?

PĂGÎNUL.

Oh ! aud, minî însă.... amar și vai mie !
Vom zăcea toți morți,
Căci pentru noi astăzi soarele sîntește
Cel mai de apoi ;
Iar, de vedeți astăzi că cîmpu 'nflorește,
Minî nu vom fi noi !...

Și eu, plîngăritul, fără de 'ndurare,
Pe voi v'am răpus !...
Și nici am speranță, de acum scăpare
Să avem de sus.
Nu ascultați însă cele ce grăiește
Un om păcătos,

Ci strigați cu toate : Doamne miluiește
Pe cel păcătos !
Deci fetele, triste, nici că pricepură,
El ce a grăit ;
Și zic : «Miluiește-l !», toate cu o gură,
«Pe omul greșit»..

PĂGÎNUL.

«O ! fice iubite ! mie noapte-mă pare !

FICELE.

«Abia este prinz ;
Păstorii la șipot, de căldură mare,
Turmele și-aă strins.
Soarele aprinde, cîmpul pirpolește,
Cu raze 'nfocate.»

PĂGÎNUL.

«Mie mi se pare c'afară vuiuște
Bocet intristat !»

FICELE.

«Abia aburește vîntișor răcoare,
De spre munți suflînd,
Abia se aude o privighetoare
În luncă cîntînd !»

PĂGÎNUL.

«O flice iubite ! ziua luminoasă
De pe cer s'a stins !»

FIICELE.

«Soarele apune, și o ceață groasă
Pe cer s'a întins,
Și în înfocatul aier strălucește
O stea cînd și cînd,
Și pe mîntîi și dealuri abia se zărește,
Codrul innegrind !»

PĂGÎNUL.

«O, seară steloasă ! o, strălucit soare !
Ah, mai stai puțin !
Măcar că ești, orbul, să văd nu-s în stare
Al vostru senid.

O flice iubite ! simt că noaptea este !»

FIICELE.

Luna s'a ivit
Și pe văi și ape noaptea desvălește
Negrul său vesmint ;
Către sat aleargă cu învioșere
Plugarii trudiți,
Iar clopotul chiamă către privighere
Pe cei pocăliți.

Călugării cîntă cu smerite glasuri
În sfîntul lăcaş.....

PĂGÎNUL.

Cu ei şi eu, Doamnă, într'aceste ceasuri,
Sînt' să nu mă laşi!..

O fiice iubite ! simt că se iveşte
Pe cer nour gros.
Şi viforul umflă riul şi porneşte
Colbul spulberos.»

FIICELE.

«Nu vedem nimică, ruga se sfîrşiră,
Dar tot ard făclii.
Luna asfinţeste, fraţii adormiră
Toţi pe la chilii.
Numai în biser'că lumii luminează,
Iar în sat s'aun ştins;
Pe cîmpii şi codri roua se revarsă,
Şi somn le-a cuprins!»

Deci dormitaă toate, păr' şi firea mută...
Însă sămăna
Că minune mare într'acea minută,
Se va întîmpla.
Şi iată suflară vîntişor răcoare
De spre Răsărit,
Încît abia numai frunzele uşoare,
Suntod, s'aun clătiş....

Și glas oarecare din cer se lăsară,
Miròs aducînd :
Parcă serafimii în harfe sunară,
Și imnuri cîntînd...

Iată și biser'ca încet se deschide,
Și s'a arătat
Un strălucit inger, fecioarelor blînde,
Cu chip mînnunat :
A lui cătătură dulce, mîngioasă,
Chinul alina,
Iar pe-a' lui veșminte și față frumoasă
Raze lumină' ;
El, stînd sus în aier, cu a sa sosire
La toți a vestit
Că și păcătosul află mîntuire,
De s'a pocăit.

Înșă pe fecioare frică le cuprinse,
Cruce își făcea' !...
Iar frumosul oaspe lângă patul unde
Păgînul zăcea,
Vine și atinge cu a mantlei poală
Fecioarele blînd,
Și ele, fudată, cad în aromeală,
Și adorm curînd.
Apoi cu inustrare ochii își întoarce
Către păcătos.
Și groaza pătrunde bolnavul ce zace,
Tocmai păr' la os.
Care îl întreabă : cine ești tu, sînte ?
Căci greū m'al pătrunsă !...

Strălucitul oaspe la a' lui cuvinte,
Nimic n'a răspuns.

PĂGÎNUL.

Oh ! te înblânzește și te rog imi spune
De pot să scap eu ?
Căci so.este oara, și vicleanul vine
La sufletul mieu !

ÎNGERUL.

Tu sfânta icoană cu rugă ai cinstit-o
Și umilit plîns,
Fața ei spre tine ai închipuit-o...
Deci ea m'a trimis.

PĂGÎNUL.

« Ah ! îngere blînde ! și să scap eu oare ? »

ÎNGERUL.

« Dacă 'n Domnul crezi. »

PĂGÎNUL.

« Îndure-se Domnul, și pentru feciore.... »

ÎNGERUL.

« Să crezi, să sperezi ! »

Atunci el, crucindu-și minile negrite
Pe pieptul uscat,
Tăcu, vărsind lacrimi; și, rugînd fierbinte
Pe cel Prea-Înnalt,
I se zbătea sinul de suspinuri dese,
Trupul tremura,
Și din ochii jalnici, fără să înceteze,
Lacrimi riura'.

Și iată începe: furtună cu vuiet,
De spre asfințit,
Fulgerul despică noul cu tunet,
Groaznic a trăsnit;
Și tocmai de-asupra bisericii sfinte
Viforul a stat.
Apoi o tăcere ca și înaintea
De sus s'a lăsat.
Oara miezilor nopții nu era departe. .
Iar ingerul sfînt
Pe tată și fiice ce erau culcate,
Mantia zvîrlind,

Strălucindu-și ochii, își întoarce fața
Spre cerul înalt....
Atunci iarăși clocot ce străbătea ceața,
S'a mai repetat,
Și în întunec urlete cu vuiet,
Grozav răspunzînd,
Și bolta bisericii, de strașnicul tunet.
În două crăpînd,
Iar cumplitul vifor noul grămădește...
Deci a scăpărat.

Și, iată, Satana din Iad izbucnește,
Cu foc îmbrăcat.

În părul lui șerpii se 'ncolătăcează,
Șuieră spumînd;
În ochii lui pizma vrăjmașă săltează.
În mîni aducînd
Un lanț de-văpaie, cu gînd ca să lege
Pe omul greșit...
Dar, văzînd pe Inger, el nu poate merge,
Stă incremenit.
I s'a stîns îndată mîndra îngîmfare;
Deci a întrebat:
«Puternice dușman! Intr'aceste oare
Cine te-a chemat?»

ÎNGERUL.

«A ajuns la Domnul a lor rugăciune!»

SATANA.

«Dar ei sînt ai miei!»

ÎNGERUL.

«Drept judecătorul m'a trimes pe mine
Să staî lângă ei.»

SATANA.

«Păgînul amarnic pe ficii lepădară:
Mie mi le-a dat!»

ÎNGERUL.

«Puterea căinței le răscumpără, »
 Și ea le-a scăpat;
Deci vor fi cu dreptii!»

SATANA.

«Iar lui! Eă sînt Domnul,
El zapis mi-a dat!»

ÎNGERUL.

«Așteaptă, viclene, nu osîndi omul,
 Căci nu-l judecat.»

Și atunci alt tunet, mereu se 'ntartară,
 De spre răsărit,
Și șioiă de fulger noaptea despică, »
 Păr' la aslințit,
Pe cer o văpaie de foc se lățiră,
 Firea tremură,
Și osia lumii de groază trăsni, »
 Morții suspină....
Satana simțește pășind Ziditorul,
 Și 'n lad s'a ascuns...
Iar de peste nourii drept Judecătorul,
 Tunînd, a răspuns:

«Voi judeca omul, care. fiind tată,
 Să vîndă 'ndrăzni

Neprihănit sînge, pentru care faptă
Acum va muri !»
O ! cuvînt puternic ! Păgînul îndată
Pe loc a murit,
S'a stins ca o pară ; ca [și] cînd niciodată
N'a fost, n'a trăit ;
Fața lui grozavă se posomorîră,
Trupul țepeni,
Ticălosul suflet din arsa lui gură
Ca fumul peri !

Iadul primește leșul ce pămîntul
Zvîrlia oțerit
(Pe el numai însă gheena sorbindu-l.
Nu s'a mulțămît),
Iar, pentru fecloare, Domnul hotărăște
Somn nemuritor....
Și sfînta sa voie așa se vestește,
Cu glas tunător :
«Vor dormi în pace, și făr' de ispită
«De traiu pămîntesc,
«A lor feciorie îi făgăduită,
«Mirelui ceresc.

«Vor dormi în pace, secotele lumii
«Trecînd ca o zi,
«Nu le va atinge mîna putregiunii,
«Și se vor trezi
«Cu frumseță nouă ca de primăvară
«Spre traiu nesfîrșit,
«Cînd voiu veni însumi de a doua oară,
«Precum v'am grăit....

«Și atunci greșitul de eterna muncă
«Va fi apărat;
«Căci a' lui păcate feciorească rugă
«Le-a răscumpărat.»

PARTEA A III-a.

Iată de zi zare pe cer se ivește,
 Noaptea a perit ;
Vestitorul zilei, cocoșul, trezește
 Satul adormit.
Și văd toți pe flice de somn greu cuprinse,
 Păgînul zăcînd,
Cu fața grozavă, genele deschise,
 Cu ochii cătînd,
Și cu încheștare minile lui strînse
 Pe recitul sin,
Iar din a lui buză se părea că iese
 Valet și suspin.

Fecioarele însă dormiaă ocrotite
 De-âripă îngerești,
Și în somnul dulce fiind migălite
 Cu visuri cerești,
Iar pe a' lor fețe nevinovăție
 Lin se arăta ;
A lor răsufare ca și fecioria,
 Miros revărsa ;
A' lor buze rumenî ca rosa frumoasă
 Părea că rîdeaă,
Și-a lor frumseță era mîngîioasă,
 Dar foc n'aprindea....

Iată că îmbracă racla lui cu stofă,
Mormintul boltesc;
Clopotele zbiară; și, cu mare pompă.
Îl și prohodesc;
Bòlnavii, săracii, plîng cu întristare
După cel murit,
Alergînd cu toții să-l dea sărutarea
Cea de la sfîrșit.
Deci aû închis racla că o priimește
Mormint floros.
Iar clirosul zice: «Doamne, pomenește
Pe cel păcătos!».

Apoi se întoarce poporul pe-acasă,
Mihnit și plîngînd...
i iată că leșe, cu cumplită groază,
Un zid din p m nt,
De cremene neagră, care ocolește,
Cu un chip nesp s,
Mormintul, biser'ca. iar împrejur crește
Codru nep tr ns.
 n poarta de schi  stău st nc  r z mate
Și dudău cresc nd,
Iar poporul fuge sper at departe,
Urgia v zlud.

Deci aceste locuri de atunci rămasă
Pusti  neumblat;
Buruianul crește, și sc iul se 'ndeas 
Unde a fost s t.
Glas de om aicea nici că se răspunde,
Că buhna țip nd;

Și prin stînci și codri lupul se ascunde,
De frică urlînd ;
Iar printre prăpăstii puvoaiele răpezî,
Prăvălînd butucî,
Curg cu clocot mare, lăsînd printre lespezi
Pleavă și clăbucî.

Iar, unde fusese sfînta mănăstire-
[A] celor cuvioși,
Acolo în ziduri aș sălășluire
Șerpîi veninoși ;
Supt sfîntele bolti cîntări nu răsună :
Ci, cînd bate vînt,
Pustiul vuieste, mărăcinii sună
Pe tristul mormînt,
Alte ori, o piatră de se povîrnea
Din risipiturî,
Grozavul ei buhnet eco-l repetează
C'o sută de guri.

Pe pîcîlosul munte abia înpălbesc
Crucea pe mormînt :
Iar la miezul nopții pe el se zărește
Pară luminînd ;
Tot pe acea cruce se suie și crește
Curpănușul vîinos.
Și, ziua și noaptea, pe ea străjuiește
Un corb floros.
Pe aceste locuri triste, părăsite,
Nime nu umbla :
Păr' și păsărele, făr' să se mai uite,
Că frică zbura'.

Abia miezul nopții începe să treacă,
 Și corbul circonfrenia...
Șopot oarecare se stîrnea, și, parcă,
 Mormîntul trăsnea....
Și, ieșind dintr'însul o umbră negrită,
 Lîngă cruce sta.
Ochii lui ca luna de piclă 'nvălită
 Lînced se uita',
Aci către ziduri ea prîvia cu frică,
 Aci spre mormînt,
Aci către ceruri minile ridică,
 Ajutor cerînd.

Deci se făcea iarăși tăcere de groază,
 Și umbra peria,
Iar de pe-acel munte negurile groase
 Nu se mai răria'.
Căci acolo vîntul măcar s'aburească
 Nici că cuteza,
Nici al florii miros să se deșvălească,
 Ci tot mort era.
Fecioarele numai într-o bucurie
 Veghia' și-aștepta'
Pe Mîntuitorul... Dar cînd? nu se știe,
 Îl vor tîmpina.

Către ziuă însă, cînd picura' toate,
 Negura căzînd,
Cînd vrăjmași se luptă zorile cu noapte,
 Și cerul mijind,
Una din fecioare se trezi de-un sunet,
 Și, singură ea,

Se pornia să-și facă hotărîtul umblet,
Pe zid se suia,
Se uita spre stele, și striga mîhnită :
«Oh ! cînd vei veni ?
Zi izbăvitoare, atît de dorită,
Ah ! nu zăbovi !».

Așa totdeauna una din fecioare
Săvîrși pe rînd
Terminatul umblet.... și cu nerăbdare
Oara așteptînd.
După care alta, viînd să o schimbe,
Îi zicea, oftînd :
«Du-te surioară, nu poți să mai umbli,
Fiînd al mîeu rînd».
Deci ea se și duce pe gînduri, mîhnită,
Și a adormit....
Cealalt' așteaptă, pe ziduri suită,
Ceasul fericit, —

Strigînd întristată : «O ! dorită oară,
Păr' cînd să te-aștept ?
Ca Mîntuitorul. ce nu se 'nșioară
Să judece drept,
Să vie, să scape noastra feciorie,
Și pe cel greșit,
Precum în Scriptură sfîntul condeiă scrie
C'a făgăduit
Celui ce urăște viața pămîntească,
Și s'a pocăit,
Celui ce așteaptă viață cerească,
Și stă el gătît !».

ARDEREA IAȘULUI LA 1825

Un episod din poema lui Beldîman, sub titlul

ETERIEA GRECILOR

Această închipuire se face ca și cum un bătrîn vier de la Miroslava, unde sînt podgorii de vii, pe un deal peste riul Bahluiul, în preajma Iașului, privește cu nepotul său arderea Iașului, în vremea răscoalei Grecilor în contra Turcilor ; dar bătrînul se află bolnav în casă, iar nepotul său șede pe prispă afară, și spune moșului său aceia ce vede.

NEPOTUL.

Moșule, viforul geme, pe cer noaptea se lățește ;
Peste frumoasa cetate pîclă-și negreață pică ;
Fulgerul cu 'nflăcărare ca un șerpe lung cli-
[pește,
Scapără ; viu' de te uită : zîmții zidurilor mișcă,
Vîntul frunza din crengi smulge, o spulberă ca
[pe paie,
Vifor vîntură cu groază. de cruce pe turn în-
[doale.
Iaca nourii se umflă, clocotesc, se tulbură,
Moșule, trăsnet și fulger zidurile scutură...

BĂTRÎNUL.

Ce-ți pasă de viitor ție? de cetăți ce-ți este
[scîrbă?

Las' vîntul să le dărîme; el cu noi nu are
[treabă;

Căsuța noastră îi mică supt a copacilor umbră,
Smîrînă și pîtulită, mai nu se vede din iarbă;
Vîfor, trăsnetul nu șfarmă proaste cocioabele
[mele;

Și cerul așa urgie a trimis de umilește
Pe acei cu sapte rele
Și pe-acel ce interesește
Pe săracul hămesit.

NEPOTUL.

Și acei cruzi cari sînt.

BĂTRÎNUL.

Domniî și boieriî, falnici și sumeți,
Ce mînjesc cu aur case și păreți,
Încît ale lor lăcașuri strălucesc ca pe cer stele,
Însă în ele sînt strînse păcate multe și grele.

NEPOTUL.

Ah moșule, nourî negri de spre crivăț năbu-
[șesc (Grecii)
Și de spre răsărit alții în contra lor năvălesc
(Turcii)

Și pe cer ca o văpaie arde și se tot lățește,
Iar de-asupra pe cetate negură de fum moc-
[nește,

Și trăsnetele clocotesc,
Și chiar ca uliul chitesc
Să cadă peste cetate,
Unde zici că sint păcate.

BĂTRÎNUL.

Pe Domnul, copile, roagă cînd fulgeră și cînd
[tună ;
Și să nu ai nici o grijă de volbură și furtună,
Pentru că ea este
A cerului răzbunare, ce pe cel rău pedepsește ;
Iar celui cu fapte bune : «nu te teme» îi șop-
[tește.

NEPOTUL.

Ah ! moșule, tăiculiță, iaca arde, se aprind
Mănăstiri, case înalte,
Clăbucul de foc se ridică, și limbi de foc se în-
[tind,
Mi-î frică de moarte.
Și, cînd fulgerele crapă, noaptea grozav lumi-
[nind,
Se vede fugînd poporul, la cîmp scăpare cătînd.

BĂTRÎNUL.

Cerul judecă, copile, și răzbună cu dreptate,

Căci în a noastră cetate s'aũ fost strins multe
[păcate.

A trecut furtuna,
Se însenină, și aburul lin,
Din risipitură
Și-a' cetății zguri,
În aier se ridică.
Iar căsuța pitulită
Rămaseră nesmintită,
Și la ferestulca ei păsările cîntă.

Cu aceste înfricoșate scene-a' furtunii închi-
puiesc aicea o sãmăluire a răscoalei eteriștilor
greci aflători în România în contra Turcilor,
din care cauză Turcii aũ năvălit în Moldo-
Valahia, și, ca să stîrpească pe Greci, aũ pîr-
jolit orașe și sate ale României și aũ prădat
poporul. Întocmai și Grecii aũ urmat asemenea
ca și Turcii, ca să răzbuneze Romînilor că nu
i-aũ ajutat în contra Turcilor, acei Greci ce
s'aũ oploșit și s'aũ înavuțit din averile Romî-
nilor și cărora li se cuvine această epigramă :

Ospătoasă țară,
Tu ai hrănit flară
Cu al tău ajuns ;
Și acele fiare
Crunte și amare,
Sîngele ți-aũ scurs.

Însă Domnul, poate.

De-a' tale păcate
Prea s'a întărtat,
Și te-a și certat.
Dar te-a și scăpat
De șerpii de Greci,
Cari te sugia',
Și te schingiua'.

ZBURĂTORUL LA ZĂBREA ¹

Fetiță iubită, de ce șezi închisă
În aces'e ziduri cu porți ferecate?
Și de ce zăbreaua nu o ții deschisă,
Să privești la lună păr' la miez de noapte?

Fetiță, deschide-mi, căci mi-î frică tare,
Pr'intunerec noaptea, cînd încep să umble
Ștriga, tricoliciul și-a' morților umbre,
Ca mantii de neguri păr' în ziua mare.

Fetiță, eă nu sint sihastru de munte,
Ce ni spun de lume ce are să fie,
Nici tuăr de-accia ce își ies' din minte,
Îndrăgindu' cucoane ce nu vor să-î știe,

Eă nu port nici cîrjă, nici ostășești straie,
Nici am plete negre, nici am barbă albă,
Și a mea suflare atîta-î de slabă,
Încît nici o iarbă nu poate să 'ndoaie.

¹ În timpurile de demult la Romîni, fereastra cu gratii de fier se uumia zăbreaua, asemenea și visiera coifurilor oștenești, ce acoperia fața ca un obrazar.

Deci la prunci visul sînt mai uşor încă,
Sînt şi primăverii, şi sunt iarna oaspe,
Cînd fetele seara fac clacă de furcă,
Căci atunci mă aflu pe-acolo pe-aproape.

Iar în ziua astăzi un flăcău cu-o fată
Se dezmiердаu fraged,... şi c'o sărutare
M'aū prins de-o aripă între buzişoare,
Unde mă ţinură ziulica toată....

Deci acum, vai mie! n'am culcuş de noapte,
Căci rumăna rosă, unde mi-l lăcaşul,
S'a luehis de vreme, şi, dacă se poate,
În săhniş la tine ca să-mi fie masul...

Dă o bucăţică de pat lîngă tine
Şi o perinuţă flului luminii,
Şi nici ca cum grijă să n'ai despre mine:
Căci eu fug îndată la ivirea zilei.

Fraţii miei mai ageri s'aū dus după soare,
Alţii ce rămase, prin flori se culcară;
Iar eu, rătăcitul, nu văd noaptea floare,
Deci mă rog, fetică, ia-mă în cămară....

Te rog mă ascultă, că nu cumva, noaptea,
Să vie rusalii, să mă ia cu sine;
Sau să mă răpească în pustietate
Stafile urită, ce o văd că vine!

Văd că joacă morţii cu lînă săltare,
Şi luna senină holbat îi priveşte.

Văd că tricoliciul groaznic tîrleşte
De păr pe un cioclu, vrînd ca să-l omoare.

O, tare mîi frică, nu cumva vre-o strigă
Să mă lea cu dînsa în mormîntul rece,
Său de vre un clopot de-ăripă să mă lege,
Ca cu al lui vuiet să mă şi ucigă....

Deci deschide-mi uşa ! iar, de nu, m'oiu duce
Ca să răpesc cuibul vre-unei rîndunele....
Deschide-mi, fetică, să-ţi dau floricele,
S'auzi de la mine vorbîşoare dulce.

Să-mi vezi feţişoara cîtu-i de frumoasă,
Şi-ăripile mele cît sînt de uşoare,
Şi să-mi vezi guriţa ce miros revarsă,
Care covîrşeşte ori pe care floare.

Mi-i frig, căci sînt gingaş, umbra mă înghiaţă,
Iar ţie nu-ţi pasă de rugile mele ;
Deci deschide-mi uşa ca să-ţi dau mărgele,
Şi tu mă 'ncălzeşte în a' tale braţe....

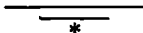
Ori ce să-ţi dau, spune ! ca să-mi deschizi mie :
Fotă îngerească, sau colan de zină,
Sau să-ţi gîcesc nunta cînd are să-ţi fie,
Sau de-a ta ursită, de-a fi rea, sau bună ?

Dar a mea suflare geaba abureşte
Stecă la fereastră, căci tu prepu poate
Că-s flăcău ce umblu să te-amăgesc noapte...
Iar nu zburătorul ce se tînguieşte....

Aşa zburătorul plingînd se tot roagă,
Şi la săhniş uşa s'a deschis, imi pare ;
Căci s'aude şopot, şi vorbă de şagă.

.

Deci giciţi: fecioara cui a deschis oare ?

SCĂLDĂTOAREA UNEI CUCOANE ROMÎNCE

Și o țigancă fecioară, egiptenească prăsilă,
Îngenunchiată îl ține o oglindă de cristal;
Și altă fecioară, greacă, pe cap părul îl anină,
Țesut în suptîrî cosițe, ca de horbote voal;

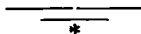
Și o fecioară francesă învălește cu sîlală
Trupul ei cel ca zăpada în prosop cusut cu fir,
Și o romîncă fecioară picioarele ei le spală,
Cu lapte în vas de marmur, numită de Greci
[porfir.

Apoi tinere neveste, în limpede scăldătoare,
Presurînd frunză de rosă, varsă și spirturî de
[florî,
În care intrînd cucoana, se scaldă cu desfătare;
Și, privind a' sale grații, se zimbește une ori ..

Apoi din fereadă iese, sprijinită de curtence,
În crevaț trufaș se culcă supț șalurile supțîrî,
Și jupăneasa bătrînă începe trupul să-l frece
Cu spirturî de dînsa stoarse din crinî și din
[trandafirî.

Iar, ca razele luminii să nu-I facă supărare,
Fetele slobod perdele de un aclaz argintit,
Și lângă ea pun în glastre buchete miresi-
[toare.
Dar cucoana cînd adoarme, la un consul a
[gîndit....

1834.

NEMERNICUL

Adese ori pe munte, supt un stejar bătrîn,
Cînd soarele apune, şed supt el întristat,
Privind supt mine cîmpul, în acel minut lin,
În felurimi de forme întins şi răsfătat :

Aici vuieste riul ce curge spumegînd.
Şi fuge că un şerpe pe şesul depărtat ;
Acolo un lac zace, pare că dormitînd,
Din care steaua nopţii răsare luminat.

Soarele într'amurgul răpede floros
O rază rătăcită prin codrii de pe zori,
Şi 'mpărăteasa nopţii, în carul neguros,
Se suie şi 'nnălbeşte fruntea seninei seri.

Şi iată se revarsă din turnul vechi din sat,
În liniştitul aier, sunet pătrunzător ;
Drumeţul stă îndată ascultă, întristat,
Cestui clopot de seară vuet mîngietor.

Iar eū frumseţi de-aceste le văd făr' să sim-
[tesc :
În sufletu-mi simţirea de mult a amorţit ;

Ca umbra mutătoare pământul locuiesc,
Căci soarele vre-odată pe morți n'a încălzit.

Deci îmi întorc privirea spre munți și adânci
[văi,
Spre crivăț și amiază, spre răsărit și-apus,
Privesc cu amăruntul tot ce văd ochii miei,
Și zic : o fericire ! în lume tu ești viș.

Ce-mi folosesc pustie orașe răsfățate,
Izvoare, stînci și codri, dulcea singurătate ?
Mie 'n zădar sînt toate ; să sufăr nu le pot :
Făr' de a mea iubită în lume tot îi mort...

Răsare sau apune soarele înfocat,
Întunecat de nouri, sau senin strălucind ;
Eu privesc cu receală al lui curs minunat,
Căci ce-mi pasă de soare dacă tînjesc trăind ?

Măcar și împrennă cu el putînd să zbor,
Ochilor miei pământul li s'ar părea pustiū ;
Și de el niciodată n'aș simți niciun dor.
Căci, dacă ea lipsește, eu în destul trăiū ...

Dar poate, 'n alte sfere, ce heștiute sînt,
Unde-al dreptății soare lucește nencetat,
Acolo să se poată să zbor de pe pămînt,
Și să găsesc pe-acea ce mîhnit m'a lăsat...,

Acolo aș bea veșnic din dulcele izvor,
Găsînd acolo iarăși speranța ce-am pierdut,

Și-acel bine părelnic, poftit cu-atîta dor,
Al căruia sfînt nume aici îl neștiut.

De ce nu pot eu oare pe-al aurorei car
Să zbor tocmă la tine, la al tău fraged sin?
Și de ce trăiesc oare viață în zadar?
Cînd pe pămînt aice eu am rămas străin...

Precum frunza dumbrăvil ce cade la pămînt,
Pe care vîntul seara o suflă pîn' în rîpl,
Așa și eu ca frunza veșted și mlîhuit sînt;
Dar vîntul nu se 'ndură să mă ia pe aripl....

F A B U L E

PRIVIGHETOAREA ȘI FURNICA

Dedicată unui poet tânăr.

Între copaci de tot felul,
Ce'mpodobiau o livadă,
Răsfățată și frumoasă,
Frageda privighetoare
Iubia cu învăpăiare
O tufă mare de roșă.

Boboceii înfloriau
Pe crenguțele ei toate,
Iar, la a ei rădăcină,
Laborioasa furnică,
Își umplea a sa căsoaie
De grăunțe-pentru iarnă ;

Deci frageda ilomelă,
Se zburțuia zi și noapte,
Pe a' tufei sale ramuri,
Și, cu glas dulce și fraged,
Spunea tufei înflorite
Cît simte și cît iubește.

Iar furnica, din potrivă,
Nu pierde nicîo minut

Ca să nu se sîrguiască
Spre folosul casei sale.
Dar de-al vecinii viers dulce
Ea nu voiă să asculte ;

Deci biata privighetoare,
De-al trandafirului miròs,
De amor și de-al său cîntec,
Și de-a sa viață dulce,
Mai de tot se buimăcise :
Umbla chiar ca o zăludă.

Și nici nu lua aminte
Că în zădar viețuiește,
Și nici gîndia vre odată
Că vine cumplita iarnă
Și că dragele ei rose
Vor peri ca o nălucă.

Sperînd că eternă să fie
Minutul acel ferice,
Cînd, în zorî de dimineață,
Soarbe-al lor miros dulce
Și bea cu însetoșare
Roua pe ei prezurată ;

Iar furnica, de supt tufă,
Privia a lor dezmierdare,
Și zicea : Amar de dînșil,
Căci, peste puțină vreme,
Vor vedea ce rod vor strînge
Din secile sentimente!

Aşa dar vara frumoasă,
Făcu loc toamnei cu brume,
Cum şi trandafirul rumân
Ghimpelul de pe-a sa creangă ;
Şi stanca prinse pătulul
Poetului primăverii ;

Căci crivăţul, suflind rece.
Vesteşte şi dărimă
A' copacilor verzi frunze,
Şi pământul amorţeşte ;
Iar din nourii suri pică
Turţuri ca mărgăritarul,

Şi apoi fulgi de zăpadă,
Încep, ca nişte steluţe,
Să cadă şi să vestească
Că iarna cumplită vine,
Apoi neguri de ninsoare.
Acopăr codrul şi cîmpul.

Atunci şi privighetoarea
Vine la draga sa rosă,
Dar nu o poate cunoaşte ;
Căci rumânul tinereţii
Al iubitului ibovnic
Perişe de multă vreme.

Şi 'n zădar cearcă miròsul
Florilor care, odată,
Încunjurau ca cununa
Al amorului său leagăn,

Căci ele se pitulise
Supt a zăpezilor fotă.

În zădar cată verdeața,
Mîngîioasă la vedere,
În zădar cată pîrlul
Ce îi răcorise focul,
Căci toate se îngropasă,
De vii, în înghețul iernii.

Deci, de scribă și de foame,
A sa limbă amuțise,
Al său gitlej se uscaser,
De nu putea să rostească
A sa desnădăjduire,
Văzînd că are să pice.

Atunci își aduce-aminte
De furnica gospodină,
Ce trăia supt umbra tufei
Trandafirului prieten,
Umplînd căsoalele sale
De grăunțe pentru iarnă.

Și zicea, ca întru sine :
«Acum că sint la țipeire,
Să mă duc la a sa ușă,
Și, ca vecină săracă,
Socotesc că am dreptate
Să o rog să-mi facă bine.»

Deci liata privighetoare,

De foamete hămesită,
Aleargă către furnică,
Și, cu multă umilință,
Îi zice : « vecină dragă,
«Știi că facerea de bine

Este eternă avere
«Avutului ce se 'ndură ;
Vezi că eu am pierdut timpul
Acel mai scump al vieții
În desfătări de tot felul,
«Fără a gândi la iarnă ;

Iar tu, mai prevăzătoare,
Ai știut zădărnicia
Desfătărilor aceste
Și ai strins avere multă,
În a' tale tinerețe,
«Pentru vremi nefericite.

Așa dar te rog dă-mi voie
«Să am puțină speranță
La a ta galantomie,
«Că mi-l scăpa de peire.»
Furnica atunci răspunse,
Cu multă înțelepciune :

«Zi și noapte, toată firea,
«Privind dragostile tale,
«Răsuna de al tău cîntec ;
«Căci pe tine te-amețise

«Rumėnul și miroseala
«Amorezuluī vremelnīc,

«Și n'āl glndit niclodată
«Că toamna urmează verīl,
«Și că orīce fericire
«Are a' sale prefacerī,
«Iar eū munciam ca o sclavă,
«Cīnd tu te desfătaī dulce.

«Și n'āl glndit niclodată
«Că și pe rosă rápește
«Moartea ceia ne'ndurată
«Și că iubirea lumească
«Totdeauna īl supusă
«Despărțirīl ceī mai crude...»

Furnica bine grăiește,
Dar cine să ni deslege
Pentru ce a sīrīl lega
Vorbel ei se ımpotrivoște?
Căci natura zămislește
O inimă simțitoare
În biata privighetoare
Și tót ea împărtășește
Cu suflet învăpăiet
Pe-adevăratul poet;
Tot ea pe plugar menește
Ca furnica să muncească
Și pe poet să brănească,
Care viersuīnd trăiește.

MASCURII ÎN VIE

Odată s'a întâmplat
Că niște porci stricători într'o vie au intrat,
Găsind poarta fără de pază, căci vierul se 'm-
[bătase

Și pe cuptor se culcase.
Via era minunată, vița era de soi bun,
Sădită de Ștefan-Vodă, după cum Români spun;
Al ei struguri ca de aur, sau ca de grănat măr-
[gele,

Pleacău mlădiișii curpeni la pământ în floricele,
Și plini de mursală ca mierea așteptau culegătorii
Meșteri să știe să facă din al lor must bielșugat
Vinul cel mai minunat,

Demn și pentru trapêza lui Iupiter tunător.
Dar, cum am zis, tocmai atunci, din uenorocire,
Sosi și a ei peire;

Căci porcii, ce nimic nu cruță,
Stău grohăind între dînșii, zicînd : cum se fudu-
[lește

Ceastă vie roditoare și cum de frumos rodește !
Și cum strugurii pe dînsa stău bour și se gur-
[guță !

Nu cumva glădește oare
Că supt a' ei frunze late

Să se umbrească poate
Vre un Craiū saū herţog mare
Şi să bea al ei nectar ?
Dar noi să o umilim,
Să o pedepsim amar :
La dînsa să năvălim,
La pămînt s'o prăvălim,
În picioare s'o sfărăm,
Poama, frunza să-i mîncăm,
Rădăcina să-i scurmăm
Ca să nu se mai cunoască,
Că putu vre-odinioară aici via să rodească.»
Într'acest fel grohăiră,
Şi se şi porniră,
Şi 'ntr'o oară biata vie a fost fărîmată
Şi scurmată
Şi de tot stricată ;
Căci este la toţi ştiut
Ce pagubi a făcut
Cest soiū rău de dobitoace priu ţerî unde-a
[petrecut...
Păn' şi la moşii răpite
De însuşi al lor stăpîn, făr' a fi de el poprite,
Căci lui foarte mult îi place
Slănina pe porcii săi să fie groasă şi grasă,
Iar de poznele ce fac, lui puţin îi pasă.
Deci rădăcina de vie a strigat cu dulos ţipet :
«O voi, fiare făr' de milă barbare şi făr de cuget,
Măcar că m'aţi sfărîmat,
Rădăcina mi-aţi scurmat
Şi roada mi-aţi îndopat,
Ba încă vă bucuraţi că m'aţi desfiinţat,

Dar să știți, cumplite fiare, că și pe voi oare-
[cînd

Oamenii buni, ucigînd,
Și foc mare aprinzînd,
Din curpenii viei mele acestei părăgenite
Pe-ai miei cărbuni vă vor frige;
Și, mîncînd a voastră carne, vor chiui și vor
[zice:
Să bem vin din roada viței după seculi odrăs-
[lită,

Și 'n veci să trăiască via,
Care tot învie,
Măcar porcii să o strice.~

.

Două zicători știute a' neamului românesc,
Ce le aū ei din vechime, aū fost și subiectul mieū
Pentru fabula aceasta pe care v'am descris eū,
Și pe care ca o odă viilor o hărăzesc:

Îna este cît țiū miute cînd norocul nendurat

Aruncă o biată fată,
Bună, frumoasă 'nțeleaptă
În brațele unui bărbat
Varvar saū berbant....

Atuncea Românii noștri aū deprîndere să zică:
Că poama cea bună porcii o mîncă....

.

Alte ori cînd vedem iarăși cî iese și se ivește
Din poporul românesc un om mai deosebit,
A' căruia fapte bune pe toți ai săi covîrșește:
Atuncea, cercetînd noi bine, vom desluși ne-
[greșit

Că strămoșii celui om aū fost cetățenii măriți,

Său poporăni cinstiți!..
Și atunci Români! noștri iarăși sînt deprinși
[să zică :

Că vița de vie,
Cît de tîrziu, tot învie,
Pentru că această plantă odrăsleşte, se ridică,
Fie și părăginită, și iarăși aduce roade,
Măcar focul să o ardă,
Său gligani! să o roadă.

1856.

LEUL ȘI ȚÎNȚARUL

Leul nu băga în seamă cît de puțin pe țînțar :
Deci s'a mîniat țînțarul ; ne mai putînd suferi,
Hotărî să-l dea războiū, măcar de ar și peri ;
Și, fiind însuși ostașut, și tot el și trîmbițar,
Bizliește cît ce poate, chiamă pe dușmân la
[luptă.

Leul face haz și rîde ; țînțarul mai rău se 'n-
[cruntă,

Și, cînd pe la ochi îi tipă, cînd la urechi, cînd
[la spate,

Căutînd loc să-l rănească și timp mai îndemînat,
Și apoi, nencetat,

Ca vulturul se răpède și înșge cît ce poate
Pliscul său în nări la leū.

Leul răsare, răcnește, răsucînd coada mereū ;
Dar țînțarul nici ca cum de leū nu se îngro-
[zește ;

Bea al vrăjmașului sînge cu gust, și se fudu-
[lește.

Leul scutură cu capul și a sa coamă clătia,
Iar țînțarul ca un brod de pe nas nici se clintia,
Și, ca să-l mai necăjească, în ureche i-a intrat,
Și acolo cîntînd dulce, în sfîrc pliscul și-a
[băgat.

Incît leul

Însuși cu a' sale ghiare capul său își drepăna
Și, de durere groaznic răcnind,
Cu dinții pămînt scurma,
Iar fiarele de pe munți privia și se bucura...
Deci leul de-a sa rușine fuge cît poate mai iute
Înapoi, fără să se uite ;
Ca [și] cînd îl gonia potopul, trăsnetele sa
[pojarul.
Dar cine atuncea numai u'avea grijă cît de mică ?
Țîntarul.

Așa leul, zbuciumat, cu nările sîngerate,
De tot a ostenit,
Pe pămînt s'a trîntit
Și eternă pare de la țîntar a cerut
Cu tocmelile ce țîntarul a vrut ;
Care, după ce i-a supt sîngele nendurat,
Și ca un alt Ahil după ce l-a biruit,
Apoi și ca un alt Omër însuși el s'a preamărit
Prin codri : a sa putere,
Și a leulu! cădere.

.
De cel bicisnic nu rîde, pe cel slab nu asupri,
Căci Dumnezeu fără de milă celor mîndri răz-
[bunează,

Apoi pe a ța putere foarte nu te bizui,
Ca [și] cînd de nime nu-ți pasă,
Căci vezi Leul ce pățește, în pilda ce ți-am
[spus eu ;
Și cît de amar țîntarul pedepsi pe mîndrul leu !

TABĂRA DE CARĂ

Mergea odinioară

O tabără de cară.

Între care era unul, uăstrușnic și mare foarte,

Ce, pe lângă celelalte,

Era ca o arătare,

Său ca un armăsar

Pe lângă un țințar, —

Încît nă avea asămănare,

Nici a car, nici cărucean, ci o haraba era.

De oricine îl vedea, se mira :

Cu ce să fie încărcat

Acel car ce mergea așa de îngîmfat ?!

Dar mai tîrziu s'a aflat

Că acel car era plin de bîrdane și bășici,

În care la căsăpie se pune său și cervici,

Și pe care le dusesese la pîrlîu de le spălase,

Și apoi cu vînt le umflase.

Așa vedem nătărăii cu nasul pe sus umblînd,

Ca să gîndim că ei sînt înțelepți său boieri mari,

Dar să știți că toți cei mindri sînt netoți și

[gogomanî,

Și în a lor căpățină este curat fum și vînt.

MĂGARUL ÎMPODOBIT

Odată s'a întâmplat,
Un Pașă la Țarigrad să fie foarte bogat,
Și să aibă un măgar pe care umbla călare,
Împodobindu-l frumos cu tacîmuri scumpe
[foarte;

Deci, mergînd pe dînsul la primblare,
Oamenii i se închinau, dîndu-se din drum de-o
[partè;

Iar măgarul socotia că oamenii lui se închină,
Și de-aceia se făcuse mîndru și foarte sumet,
Și așa de îndrăzneț,

Că, pe uliță mergînd, busna peste oameni da,
Său arunca din picioare spre a-i feșteli cu tină;
Iar bietul popor răbda

Măgarului cest obraznic, de frica celui călare,
Orice înfruntare.

Odată însă măgarul, din grajd afară ieșind,
Și viîndu-l chef să umble singur pe ulița mare,
Ca să facă haz, văzînd

Oamenii cum i se 'nchină :

A început să și zburde, să zvîrle și să-î lo-
[vească,

Dar cine a fost de vină

Dacă oamenii cu parul au început să-l stilcească.

De-odată însă măgarul socotia că este șagă,
Văzînd însă mai tîrziu că șaga era prea groasă,
A fugit rușinat acasă,
Și atunci a început să înțeleagă
Că toți măgarii în lume sînt sadea numai mă-
[garî,

Fie cît de 'mpodobiți,
Și cu aur poleiți,
Și aibă măcar protectori pe toți boierii cei
[marî.

.
Măgarii ca și ciocoii întocmai se bizuiesc,
Cînd se știu proteguiți,
Și de înțelepte sfaturi nici de cum nu se sfîlesc,
Păr' cînd nu sînt pedepsiți.

PRIETEȘUGUL CÎNESC

Supt fereastră la bucătărie
Roșca și cu Tarca la soare se culcase,
Măcar că, după datorie,
Ei nu trebuia să lase
Poarta fără de păzitor,
Dar, fiindcă atunci se săturase,
Și erau politicoși cu oricare trecător,
Ziua nu iubia să hămăiască,
Iar noaptea să nu se odihnească.
Deci începu[ră] 'ntre dînșii să judece, să vor-
[bească,

De unirea cea frățească,
De soarta lor cea cinească,
Și în sfârșit de prieteșug.
«Ah! ce este mai plăcut», a zis Tarca, suspinînd,
«Deci doi prietenî buni și fără de vicleșug?
Căci a' lor inimî, legate de laolaltă sînd,
Și apoi, fleștecare vrînd mai fraged să se poarte,
Fără de al său drag consoțiu nici să mănînce
[nu poate,
Și la nevoi stă cu pieptul, și pentru dînșul se
[bate.
Iar, dacă mîhnit îl vede măcar numai o mî-
[nută,
În ochi dulce i se uită,

Și nici că se alinează,
Până cînd nu-î ușurează
Soarta ce îl împilează.

O așa fel de unire de-am avea noi amîndoi,
Atunci, Roșcuță iubite, pentru noi
S'ar părea că trece timpul răpede și fără de
[veste...]

La aceste Roșca răspunse oftînd :
«Și greu îți pare că este ?

Dacă noi la un stăpîn ne aflăm servind,
Și, tot de un neam fiind,
Să facem, iubită Tarcă, un prieteșug vestit,
Căci mă aflu prea mîhnit
Văzînd că n zi nu trece ca să nu ne clănțănim,
Și nu avem pentru ce : stăpînul să ni trăiască,
Ca tot așa să ne hrănească
Și să ne proteguiască,
Iar noi prietenî să fim ;
Măcar că, de cînd îi lumea, prieteșugul cînesc
Este ca cel omenesc...»

Atunci Tarca strigă :

«Noi însă să fim spre pildă oamenilor pe pă-
[mînt !
«Și dă-mi laba.» «Na-ți-o frate.» Deci îndată,
[apucînd

Unul pe altul să strîngă,
Se sărutau cu dulceață,
Și se țineau strîns în brață,

Neștiind de bucurie ce nume să-și potri-
[vească.

«Orest al mieu !», «o Pilade !», începu să se nu-
[mească,

«De-acum dintre noi lipsească zavistia, piz-
[mulrea...»

.

Dar atunci, din nenorocire,
Bucătarul aruncară
Un ciolan din cuhne-afară,
După care cu luțeață amicii sar, se aruncă,
Și iată că de la dînsul la scărmanat se apucă,
Pilad cu Orest al nostru, încît flocii li mergeau,
Și de urechi fără de milă se trăgeau,
Amiciția lor uită, între ei alcătuită,
Încît, sărind bucătarul, cu ciomagul i-a stîlcit,
Păr' ce i-a despărțit.

.

Și prieteșugul nostru întocmai așa se strică:
Din pricină de nimică, —
Mai ales cînd doi amici au să 'mpartă un folos,
De preț măcar cît un os.

POETUL ȘI MUSCA

«Te-am prins, obrazuică muscă,
O, te-am prins și-ai să-mi plătești!
Căci pliscul tău crunt mă mușcă,
 Și de un ceas biziiești
 Pe la urechi, pe la nas,
 Făcînd foarte mare haz
 De al mieu necaz,

Sau glodește, varvară surlă,
Că am mulțămire mare,
Cînd al tău țipet îmi urlă,
De mă scoate din răbdare.
Deci mori, dîrdală spurcată.
Căci, numai cînd vei fi moartă,
Voi zice că ți-am plătit
De chinul ce-am suferit.»

 Aceste zicînd, țineam
 Și strîngeam

 Pe musca blîzitoare.

Dar de-odată eu aud, cu a mea mare mirare,
Dintre degetele mele ieșind un grai ascuțit,
 Încît am încremenit.

.
«Tu vrei ca să mă ucizi, și să faci mare păcat»,

A zis musca ce prinsesem, cu glas foarte dej-
[ghiocat, —

«Și ce te-ai turbat pe mine?

Cînd ești blîțesc în lume, pot să zic, mai ca și
[tine!

Și chiar ca tine și ești a' mele poezii cînt...

Și cîntecul mieî nu-ți place:

Apoi oamenii, dreptî sînt

Să nu mă lase în pace,

Ca [și] cînd a lor numai vîersurî este drept
[să se audă?!

Și de aceia ți-î ciudă,

Pe poeziile mele,

Care și decît a' tale nu pot să fie mai rele.

Dar nu-ți va fi ciudă oare

Cînd tu, cu învîpăiare,

Cetînd fabule, elegii, ce nu-mî plac, că nu
[sînt bune,

Ești să zic: oh! tacî, poete, că căpățîna mă doare;

Sau nu cumva, o poete! tu ai vre-o pîzmă pe
[mine,

Dacă din a' tale vîersurî cu rime nu prea sînt
[toate,

Ca [și] cînd din a' mele păcate,

Că ți-am cîntat la urechî, sau că de nas te-am
[pișcat,

Și că, păr' m'ai gonit, să mă prînzî,

Ca să mă ucizî.

Rima ai scăpat?

Greșești, o poete dragă!

Îți spun făr' de șagă

Că nu sînt culpabil ție,

Dacă Musa cu urgie
Nu ți-a venit
Talent, să fii bun poet,
Cînd în lume ai venit,
Apoi dar va fi mai drept
Să-mi dai drumul ca să zbor
Și să nu mă faci să mor.
Iar tu să te duci
Să te culci.»

.
A-a a vorbi! cea muscă : și poetul s'a unit
Că are mare reșon,
Și c'adevărat pe dînsul nu-l iubește Apolôn.
Deci, mîhnit,
A deschis ușa. și încet a liberat
Pe musca cea înțeleaptă ce cu dreptul l-a
[mușcat.

.
Din aceasta se vedește
Că pîesiile rele supără și ametește,
Ca musca cînd bîzîește,
Pe acel ce le cetește.

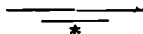
UN PĂRINTE MURIND

Un părinte foarte bun,
Carele, doi fii avînd,
Unul onest și înțelept, altul șiret și nebuu ;
Deci, părintelui sfîrșitul sosînd,
A început să se văicăreze
Că fiul cel înțelept de dînsul rămînea ;
Zicîndu-l : « Ah ! fiule iubit,
Cu cîtă mîhniciune
Mă despart eu de tine !
Căci tu, fiind înțelept, ești foarte de tînguit.
Și nu știu cum ai să trăiești ;
Dar ascultă-mă să-ți spun
Că în testament am să pun
Ca să moștenești,
Ale mele toate ;
Iar șiretului tău frate
Nu-l trebuie parte. »
Atunci fiul cest cuminte de-așa vorbă se 'n-
[doiește,
Nesîtiind ce însemnează,
Și 'n sfîrșit așa grăiește :
« Părinte, așa diată pe frate strămbătățează,
Căci, mie dacă dai totul, el cu ce să mai tră-
[iască?... »

«Nu jăli pe al tău frate», părintele i-a răspuns,
Căci bufoni ca d'nsul
În lume nu-s de perit,
Fiind de boierî dorit
Să vie să-l zăbovească,

Iar pe d'nsul degeaba să-l hrănească ;
Tu însă, cu a ta miute,
De vei fi om scăpătat,
Nu poți merge în lume înaintea,
Nici îți vor da degeaba de mîncat.

.
Măcar că astăzi în lume șireții se prea-mă-
[resc,
Dar eu pe omul onest tot mai mult îl fericesc.

BOGATUL ȘI SĂRACUL

În lume oameuîl zic că cine este avut,
Acela cu toîi îl frate, îl onest, la toîi plăcut,
Fie boier, fie prost,
Nime nu 'ntreabă ce-a fost;
Iar săracul înțelept.
Învățat, onest și drept,
Și de-ar trăi în oraș măcar o sută de ani,
Nu-l cunosc, nu-l știe nime, pentru că nu are
[banî.
Un așa sărac odată la ba] să meargă 'ndrăz-
[nise,
Însă nime nu l-a văzut cînd a intrat;
Saû poate că intr'adinș la el nu s'aû mai uitat.
Decî acel săracuț om de-odată s'a cam sfîit:
Dar apoi, mai înnaîute pășind,
Și cu chipul umilit,
Se 'nchină și se zîmbește
La acei ce îlîlnește,
Și apoi,
Cînd cu unul, cînd cu altul cerca vorbă să
[înceapă,
De treabă,
Dar ce folos că cu toîi îl răspunde înapoi
Din cap nemaî clătînd,

Încît de el toți se feri,
Ca [și] cînd usturoiul mîncase de nu-l puteau
[suferi.

În eșfîrșit săracul nostru, așa așfronturi văzînd,
S'a tras de-o parte suspinînd,

Și iată că se deschid ușile cu sunet mare,
Și intră avutul țăpoș, ținîndu-și nasul pe sus,
Care, de și niciun merit de-al săracului nu are,
Ci îi șede dobitoc,

Dar lui toți îi făceau loc,

Și-l întîmpinau cu ris;

Toți se sculau în picioare, cu toții lui îi surid,
Îi dau scaunul să șadă;

Și cu toții îl întrebă,

De-i sănătoasă soția și pentru ce a zăbovit,
De n'a venit la bal mai îngrabă?

Iar alții îl sfătuiau

Să nu șadă la fereastră, ca nu cumva să ră-
[cească,

Alții îi se cuceresc,

Rugîndu-l ca să-l iubească.

Atunci săracul, văzînd primirea ce-au făcut
Oamenii cestui avut,

Ce era om de nimica și vestit de răpitor,

Iar patriei vînzător,

S'a dus de a întrebă pe alt sărac ca și el,

Ce ședea cam după ușă, umilit și singurel,

De ce oamenii mai mult

Respectează pe cel avut

Decît pe omul învățat,

Măcar să fie cît de Jădat.

Atunci celalalt sărac i-a dat răspuns prea pe
[scurt :
Pentru că cu 'nvățătura tu nu poți să-I îm-
[prumuți,
Iar bogatul pe dobândă li dă lor bani cît de
[mulți.

.
Pentru aceia Romiui de a pururea grăiesc,
Cînd pe obraznicii privesc,
Că obraznicul
Mănincă praznicul.
Dar obraznicii cu porcii la fire se potrivesc,
Și la sfîrșit tot ca dînsii de toți se bajocuresc.

RĂPITORUL

Un oarecare răpitor foarte se innavușise,
Și cu jurămint la toți fără a-l întreba spunea,
 Și sufletul își punea,
Că el acea avuție, nu că doar o grămădise,
Desbrăcînd pe cineva fățiș, sau că o furase,
 Ci ca din cer îi picase;
 Și că el nu avea frică,
Cineva să-l oblicească c'a umblat cu oca mică,
 Adecă că pe cineva a înșelat.
Deci socotia cu ce chip să mulțamească
 Domnului de comoara ce i-a dat;
Sau că poate el sărmanul gîndia să se po-
 [căiască.
În sfîrșit el hotărăște pentru săraci să zidească
O casă mare, în care să-î adăpostească
 Și să-î hrănească;
Deci răpitorul începe casa, și mai o gătește,
Și, primblîndu-se printr'însa, însuși cu sine
 [grăiește:
Iată faptă minunată ce și Domnului îi place,
Care de acum cu mine trebuie să se împace,
 De ofte pozne am făcut.
Iar săracii pentru mine vor conteni a se plînge
 Și a mai zice

Că eă sîngele li-am supt,
Căci ei în această casă vor trăi mai mulțămii
Decît în casele lor, pe care eă le-am luat,
Și mult mai bine hrăniți.
Dîndu-li lor de mîncat
Bucate boierești,
Iar nu țerănești...
Atunci un om oarecare, ce pe acolo trecea,
L-a auzit ce zicea,
Și i-a răspuns :
«Adevărat mulți săraci aici să grămădești poți,
Dar nu știu de vor încăpea toți
Pe cîți ai jăcuit.
Și pe cîți ai calicit,
Din a căroră avere ai zidit această casă
Frumoasă,
Ba încă te și fălești că li dai degeaba masă.»
.
Și eă zic că vai de-aceia ce pe săraci miluesc,
Cu banii ce de la alții cu nedreptate răpesc !

DOI VECINI AVUȚI

Așa zice parimia :

Maî bine învoială rea decît bună judecată...
Și-adevărat că de aceste vedem întimplări o
[mie.

Decî bine ar fi cînd să se poată
Judecăți să nu mai fie ;

Sau, dacă din întimplare peste judecată dăm,
Să ne silim ca cu pace la 'nceput să o curmăm,
Ca să nu ajungă treaba de altul o hătărăște,
Adecă ori pe parale și prea rar pravilicește...

Pentru care cheltuim,
Până ce ne sărăcim ;

Precum s'a și întimplat între doi oameni avuți,
De s'a apucat la sfadă, nu știu pentru ce pri-
[cină,

Și care a fost de vină,

Dar destul că între dîuși erau foarte învrăjbiți ;
Unii ziceau că se ceartă pentru că vecinul erau,
Avînd amîndoi moși alături la hotare,

Pe care ei le călcară,

Vrînd a se impresura.

În sfîrșit atîta pizmă între ei se aprîndea,
Că se prigoniau de moarte,

Zicînd unul dintre dînşii: să nu mor în legea
[mea,

De nu te-oiû face, măi frate,
Să rămîi făr' de cămaşă ca un calic ticălos,
Iar celalalt, mînios,

Îi răspunde. În dinţi scrişnînd :

«Eû mă jur pe Dumnezeû

Că şi pielea oiû să-ţi ieû ;

Sau să te văd, măi jupîne, cu torba la sold
[umblind !].

După care au pornit jalbe nenumărate.

Şi, vînd şi unul şi altul să fie biruitorî,

Îşi duceau toată averea present la judecător,

Iar sfîrşitul judecăţii tot încă era departe,

Căci judecătorii părea că se vorbise

Sentinţa să prelungească.

Dar lor amînduroşa li făgăduise

Dorinţa să li 'mplinească.

Şi cu acest chip averea celor sfădiţi se topia

Pe lîngă judecătorî,

Ca ceara pe lîngă foc,

Bătîndu-şi dumnealor joe

De bieţii jăluitorî.

Căci, în loc de-a-l judeca,

Ei mai rău îi incurca'.

Deci într'o zi învrăjbiţi, iarăşi la judecată mer-
[gînd,

Au văzut popor mulţime lîngă o dughiană
[stînd :

Unde ajungînd şi ei, au văzut ale lor feţe

Foarte cu asămănare pe o cadră zugrăvite,

Dar cu trupurile aşa de desgolite,

Că pe d'innainte numai avea un petec de
[zdrențe,

De care avuți dușmanul foarte-foarte s'a atins
Pe pictorul ce 'ndrăznise să-l facă pe el de
[ris,

Și aū hotărât îndată
Să 'nceapă pentru onoare și cu dînsul judecată.
Dar mai întâi aū socotit
Să-l întrebe: de ce golî i-a zugrăvit?

El în-ă li-a zis:
«Boierilor, eū nici am gîndit să vă ieū în ris,
Ci am vrut să vă arăt soarta care-vă așteaptă,
Dacă vă veți mai judeca.»

Deci acea proorocie s'a împlinit și în faptă,
Căci, în sfîrșit,
După ce mai de tot vecinii noștri aū sărăcit,
Judecătorii, chemîndu-l,
Li-aū făcut lor un cuvînt înțelept și prea-fru-
[mos,

Și foarte ritoricos,
Așa fel încredințîndu-l
Că fericiți sînt aceia ce sînt făcători de pace:
Deci li daū sfat c'ar fi bine ca și ei să se îm-
[pace,

Precum și Domnului place,
Ca judecata să nu se mai prelungească,
Din care cauză ei pot să sărăcească.

Și săracii cîte-odată cîștigă a lor dreptate,
Căci fac paraclisuri seara și daū liturghiile cît pot,
Dar, măcar să nu cîștige, săracul sărac ră-
[mîne,

Iar avutul nu se roagă, ci se bizuiește foarte
În avuțiile sale, dînd mită ce are tot.

Însă cît i-î de rușine

Cînd rămîne din judecată,

Dîndu-și la judecători și averea toată.

Deci mie mai mult îmi place

Să fugim de judecată și s'alergăm toți la pace.

UMBRA BĂRBATULUI ȘI CHARON

Cueoanelor, vă poftesc
Să nu bănuți de pilda ce am să vă povestesc;
Căci eu nu vorbesc de acele ce sînt oneste,
[smerite,
Pe care că să le laud nu am îndestule cuvinte,
Măcar să fie și slute.
Ci eu aș vrea să hulesc
Pe acele minioase,
Și tinoase,
Fie cît de ['nu]avuțite și frumoase,
Care pe al lor bărbați, după ce îi nebunesc,
Și de tot îi terfelesc,
Apoi îi pun în cotruță,
Dîndu-li și o vîrguță,
Să se apere de miță.
Deci eu zău nu pot tăcea de aceia ce-am aflat
Că așa s'ar fi 'ntîmplat
Între doi soți ce trăiau altă treabă neavînd
Decît să se tot sfădească;
Dar bărbatul, în sfîrșit, de-al femeii rău cră-
[pînd,
Adecă muriînd,
Spera bietul răposat să se mai odihnească.
Deci, ajungînd la pirăul Stixului, acel amar,

Ce este etern hotar'
Lumiî în care trăim,
De-aceia unde mergem după ce murim,
Peste care trece Charon sufletele celor morţi,
Luînd de la toţi
Brudină cîte un ban,
Fie Împărat sau cioban,
Şi peste care pirău două drumuşoare sînt,
Unul, prea larg, către Iad, iar altul spre Raiu,
[mai strimt.

Deci umbra bietului bărbat
Pe Charon a întrebat :
«Mă rog, spune unde-ai dus
Umbra răposatei mele, şi unde mă duci pe
[mine?».

Atunci Charon i-a răspuns :
«Pe dînsa la Raiu am dus-o, unde te duc şi pe
[tine,

Ca să fii tot la un loc.»
«Oh ! nu, şi prea Te rog,
Du-mă mai bine în Iad, unde etern să trăiesc,
Decît cu dumneaei în Raiu să mă mai înfil-
[nesc...».

Iar Charon, rîzînd, îi zice : «Eû cu tine am
[glumit,

Căci femeia ta se află în Tartarul înfocat...».
«Apoi tot una îmi este», răspunse bietul bărbat :

«Apoi du-mă în Iad negreşit,
Că măcar acolo să mă zăbovesc,
Decît pe lume mai bine,
Privind-o pe dumneaei dracii cum o schiu-
[giulesc.

Precum mă schingiuia dumueași pe mine».

Filosoșii greș ai zis că trei rele sînt

Pe acest pămînt :

Femeia rea, locul și Marea.

Care rele

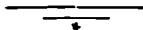
Între ele

Aș marè asemănare...

Iar Romîni tot-deauna numai de-un rău aș
[vorbit.

Pe scurt, și-aș nemerit ;

Adecă : că o muiere pe dracul a înălbit.

ASLĂNAȘ CEL BOGAT ȘI MOMIȚA LUI

Eă tac mulcum, nu mai grăiesc, mă mir de ce
[văd acum
Că mai bine este omul să nu 'nvețe nici ca
[cum;
Căci de ce să se trudească zi și noapte tot
[cetind?
Și de ce să-și piardă vremea patriei sale slu-
[jind?

Și de ce fapte slăvite,
Dacă nu sînt prețuite?
Cînd acel neînvățat,
Dacă soarta avere i-a dat,
Și vre-o tolină frumoasă de femeie a luat,
Făr' a osteni ceva
Și făr' a servi cîndva,
Tot același respect are,
În oricare adunare,
Ca și omul învățat.
Precum s'a și întîmplat că, nu de mult, la
[Bagdat,
Un neguțitor onest, stringînd multă avuție,
A răposat,
Lă-înd a sa clironomie
Fiului său Aslanaș; însă acest băietan,

Nu samănă cu al său tată, ci chiar a oran-
[gutan,
Căci el, numai cînd dormia, din trup nu se
[schimosia,

Dar, îndat' ce se trezia,
Făcea cu mare iuţeală fel de fel de strîmbături,
Şi sprintene sărituri.
Cu toate acestea, Aslan, simţindu-se nătărău,
Şi fiindcă de la dascăli învăţase foarte rău,
A auzit de-o momiţă,
Că se vinde la mezat
Şi că era minunat
De 'nvăţată.

Şi că sămăna cu dînsul şi la fire şi la stat,
Deci a socotit s'o iea ca să-l fie dascăliţă,
Şi, măcar că era scumpă, dar el o a cumpărat.
Momiţa însă, fireşte, de şi este prea isteată,
Şi hazlie, şugubeată,
Însă este pizmătară,
Vicleană şi rîzătoare,
Neamului ei sămănînd;
Şi alt moral ne avînd,
Decît pe oameni scuipînd,
Dacă nu o dezmierdău.
Iar cu ce! ce-o netezia,

O gîdiliau după cap şi cu dînsa şuguiău
Său glumia',

Ea prea amabilă era.

Deci el pe al său elev asemenea l-a deprins,
Să-sî bată joc de oricine, -ă iea pe toţi în ris,
Cariî nu-l bagă în seamă sau nu staî cu el la
[sfat,

Fie onest, învățat și de orice rang înalt.
Așa dar cest fleac de om așa se obrăznic.

La 'nceput a îndrăzni

A încredința pe toți

Că el cu a sa momiță în Bagdat ar fi ce-ur îl.
Încet Pașî, aianî, spahî și alte regeale mari
Îl ascultă căscind gura ca [și] cînd ar fi fost
[netoți,

Cînd li spune Aslanas de-al săi bani și ar-
[măsarî,

Dar beîl cel tinerî,

Ce nu erau nătărăî,

Lăudau a lui momiță; tot cu dînsa se juca,

Și, cînd îl încăleca,

Îl strigau toți într'un glas: așerim și mașalâ!

.

Această pildă ciudată

Cu greșeală ni arată

Că cel fără de niciun merit, numai să aibă avere.

Și o cochetă muiere.

Trăiește prea minunat,

De toți fiind lăudat.

Eû însă, din contra, zic

Că, la oamenii ce au minte, el este om de nimic,

S T E J A R U L

Un stejar mindru și mare trestiei odinioară

Așa i-a grăit :

«Puțin pentru tine firea s'a îngrijit, surioară,

«Bicisnică te-a zidit,

«Căci și pana de pe vîrfuri te îndoaie la pă-
[mint ;

«Iar, vremea de se strică nu de tot,

«Lunecînd pe ape cît de puțin vînt,

«Te pleacă, sărmană, tocmai păr' la glod.

«Însă eu atuncea mindru ridic fruntea, ne-
[mișcat,

«Păr' unde tu vezi albastrul orizontului înalt ;

«Întind ramurile mele cu mărime și trufie,

«De strapațul miezilor zile toată valea o umbresc,

«Îmi bat joc de furtună, grindină ce mă luptă
[cu urgie,

«Și, ca [și] cînd sînt pus în lume ca să nu mă
[mai sfîrșesc,

«Încît vîntul cel mai iute să mă clătească nu
[poate.

«Deci cîtă osebite a'u a' noastre soarte,

«Eu mă mir !

«Căci furtuna ce te, pleacă, mie îmi pare zefir ;

«Iar, dacă pe lingă mine ai fi crescut,

Și supt a mea umbră să fi fost,
«Pe mine mă aveai adăpost.
Dar natura a vrut de te-ai născut
Prin niște lacuri băltoase
«Și puturoase,
«Unde petreci ticăloasă.»

«Tu te arăți prea milos», trestioara a răspuns,
«Însă te rog nu ai grijă. nefiind precum ai
[spus :

«Eu de furtuul nu mă plîng,
«Căci mă plec, dar nu mă frîng.
«Tu însă ce niciodată nu te-ai văzut umilit,
«De furtunî cu grozăvie, ce și-aî pus toată vir-
[tutea

În zădar ca să îndoale măcar măreța ta frunte,
«Voiu vedea ai tău sfîrșit.»

Trestia către stejar abia aceste grăi,
Și iată că de spre crivăț vișor mare se porni,
Sufia mereu spre pămînt,
Cîlbul ca stîlpî ridicînd.

Stejarul se 'nțepenește, trestioara s'a plecat,
Și, lăr' a se frînge, iar s'a ridicat,
Atunci, sporînd vijelia, vînturile se 'ntărtară,
Smulgînd cu rădăcina afară

Pe stejar ce cu-al său creștet păr' la ceruri
[se ducea,

Iar cu a sa rădăcină păr' în Tartar ajungea.

Așa cel ce se mîndrește
Și s'arată îngîmfat,
Amar dacă se smerește,
Căci rămîne rușinat.

BROASCA ȘI BOUL

Văzînd broasca boul în luncă păscînd,
S'apucă cu dinzul să se potrivească.

Pizmătareță fiind;

Deci se screme, se umflă cu glînd ca să mai
[crească,

Și pe altă broască ea așa întreabă :

«Ce zici, cumătră, nu l-am ajuns?».

Dar aceia, rîzînd, i-a răspuns ;

«Geaba te scremî, soro, mai ai multă treabă.»

«Uită-te acum de vrei să mă vezi

«Cum sînt de mare.»

«Mai tot așa ești, de vrei să mă crezi» —

«Iar, acum, cum îți pare?» —

«Tot așa.» — Atuncea pizmătarea broască.

Vrînd numai decît să crească,

Își pune toată virtutea, se screme, se umflă
[tare,

Și, umplîndu-se de suflet, crapă sāraca, și
[moare.

În lume ca aceste multe se întîmplă,
Cînd sāracul pe avut să-l întreacă umblă.

COCOȘUL ȘI FIRUL DE MĂRGĂRITAR

În gunoiu cocoșul scurmind,
Găsi un mărgăritar,
Deci el strigă, amar oftînd,
«Oh, ce găsiu în zădar,

Și nu sînt nebuni aceia ce pun un preț așa
[mare
Acestui de nimic lucru! cînd eă mai cu 'n-
[vioșare
Aș găsi un fir de grîu, de și nu așa frumos,
Dar în cale sățios.»

Așa din nenorocire și bietul om învățat,
Căzînd între nenvățați, el îl lucru de prisos,
Și în seamă nebăgat;
Căci eă mai mult prețuiesc un cal saă un hoă
[frumos !

CIUMA DOBITOACELOR

La o grea boală de vite leul a și hotărât
Ca să adune la sfat flărele și dobitoace,
 Care, ne avînd ce face,
Dobile și istovite, cum aș putut, s'aș tîrit,
Și cu umilință mare pe lîng' al lor împărat
 Toate s'aș înșirat;
Apoi, cu luare-aminte către el ochii bolbind,
Și cu gurile căscate, cu urechile trăgînd,
 Îl așteptau să grăiască.
Iar el începî așa porunca sa să rostească:
 «Să știți, iubitelor mele,
«Că cerul urgisit este de-a' noastre păcate grele,
 «Și atunci ne va ierta,
«Cînd acel ce, dintre noi, sînd mai mult vinovat,
 «Chiar de bună voia sa,
«Va primi să-l jertfim cerului neîndurat;
«Și, pe lîng' aceeașă pîrgă plecată și cucerită,
«Unind i a noastră rugă fierbinte și umilită,
 «Poate să se îmblînzească,
 «Ciuma din noi să gonească.
«Aș doar voi, fraților miei, nu știți mai bine
 «Și decît mine
«Că acel ce pentru alții de voia lor se jertfesc

«C'a' lor nume prea-mărit de istorici se ves-
[tesc !

«Aşa dar să hotărîm

«Ca fleştecare diu uoi să-şi mărturisească,

«Făr' să minţească,

«Şi făr' să ne sîlim,

«Cele de voie şi făr' de voie păcate făcute,

«Măcar cit de multe.

«Eû din partea mea vă spun că mă ştiu puţiu
[greşit,

«Căci degeaba şi făr' de vină multe ori am
[spircuit !

«Ah ! şi cîte-odată !—dar cine-l făr' de păcat ? !

«Şi pe cioban l-am mîncat.

«Deci eû, ca un păcătos, mă supun să mă jertfîi,

«Dar ca să ştim

«Cine va fi mai greşit şi pe acela să-l jertfim,

«Mai întăi şi voi ca mine dreptul să mărtu-
[risiţi,

«Şi atunci o aşa pîrgă, pe dreptate hărăzită,

«Cu priinţă şi plăcere în cer va fi priimită.»

«O bunule împărate !», strigă vulpea 'nşelă-
[toare :

Mîncînd bietele oiţe,

Zicî că ai păcătuît dintr'o bunătate mare ;

Dar eû mă jur pe credinţă

Că n'ă trebuit să cruţi, nici milă a ţi se face,

De-aşa proaste dobitoace,

Căci stăpînul ce voieşte la aşa mişei să placă,

Sau este bun peste seamă, sau vrea onor să li
[facă.

Cu acestea ce zic eû, îndrăznesc a socoti

Că toți ce se numesc iară cu mine se vor uni.
Iar ce ai spus de ciobani, noi te rugăm cu-o

[gură,

Acestui soiă fără de coadă ce merge drept și

[ngimfat,

Tot pe obiceiul tău să li dai învățătură,

Căci ei cutează să zică că nouă îi împărat.

Așa vulpea a grăit,

Iar leul s'a cam zimbit...

Și vicleana a scăpat,

Nespuind nimic de sine.

Celelalte dobitoace strigă : «Vulpea zice bine !»,

Și, ca să se lingusească,

Către leu au strigat toate : «Împăratul să tră-

[iască !

El este fără de păcat !

El este drept Împărat !».

Deci, după leu, ursul, tigru și lupul mărturisii

Păcatele cite a vrut, hotărînd a se spăsi,

Însă de acelea mai crunte

N'au vrut să mărturisească ;

Care, de și erau știute,

Dar niciuna dintre fiare nu cuteza să cric-

[nească.

Așa dar cele cu cîngi, cu colți mari și ascuțiți,

Tot așa s'au îndreptat,

Nu numai că n'au păcat,

Dar că pot să fie numite

De sînte.

Atunci și neghiobul boi să aibă rînd a cerut,

Zicînd : «Și eu,

Sînt gresit ; căci, într'o iarnă de demult,

Stăpînul mă hrăuia rău :
Deci dracul m'a îndemnat
Să săvîrşesc un păcat.

Şi, negăsind nicăirea mîncare cît de puţin,
Din stogul popei odăta apucăiŭ cu gura sîna...»
Abia a zis el aceasta şi s'a stîrnit vuiet mare,
Strigă urşii, tigrii, lupii, cu glasuri lugrozi-
[toare :

Iată hoţul şi poznaşul ce a mîncat sîna străin !
Apoi de mirat nu este dacă cerul, cu minie,
Pentru a lui sârdelege ni-a trimis ciumă şi
[chin.

Deci, ca să se îmbîlzească o aşă dreaptă urgie,
Pe dînsul să-l facem jertfă pentru ale lui gre-
[şele,

Ca să nu 'nvăţăm şi noi de a' lui năravuri rele...»
Şi, uîindu-se la sfat.

Toţi pe boŭ l-aŭ osîndit,
Şi în tavă l-aŭ trîntit,

Măcar că, făr' să-l mai frigă, el de orud l-aŭ
[ospătat.

Întocmai şi între oameul acel slab şi umilit,
De-a greşit cît de puţin, este rău şi osîndit ;
Şi, dacă acel puternicî fac vederat vre-o gre-
[şală,

Pentru care cu dreptate de Domnul se pedep-
[sesc,

Cel slab zic c'a fost sminteală,
Şi pe el îl osîndesc.

Dar, mai în urmă, acela s'a schimbat.
Și alt cărturar, neghiob, ascunzîndu-se în loc,
Idolul nostru îndată se prefăcu 'n dobitoc.

Eă, precum am auzit așa, în vremile vechi,
Judecătorii făceaă multe dreptăți și minuni,
Și aveaă prea multă minte, cînd li șoptiaă la
[urechi,

Niscaiva secretarii buni.

Iar, de se 'ntîmpla acela răpitori sau nătărăi,
Sesmintiaă judecătorii, se făceaă nedrepti și răi.

BROAȘTELE CERÎND ÎMPĂRAT

Broaștelor li se urise
Libere să viețuiască,
Și de rușine li se păruce
A lor Cîrmuire broștească.

Deci aū început să cîie la Dumnezeu Împărat ;
Dar, măcar că nu ascultă și Dumnezeu cîte-o-
[dată,

Cîte cerem de la dînsul să ni dea neapărat ;
A broaștelor însă rugă acum a fost ascultată,
Și li-a trimis Împărat.

Care vine vîind strașnic de la ceruri spre pă-
[mînt,

Și așa de îndesat căzu pe Împărăție,

Că toți s'aū cutremurat.

Iar a' broaștelor picioare se împleteciaū fugînd,
De frică, și, ca să scape de o așa grozăvie,
Se băgaū prin adînci borte, unde, cumplit tre-
[murînd,

Prea li era de mirare tuturor

De tropotul Împăratului lor.

Și, măcar că făr' de glumă acest Împărat era
De treabă, smerit, tăcut, nezburdatec și frumos,
De neam vechiū și prea-mărit, de trup nescurt,
[dar cam gros,

Incît oricine să-l vadă foarte de el se mira ;
Însă avea o meteahnă acest faimos Împărat...

Că trunchiul de stejar a fost.

Deci, din început, cu frică la acest monarh
[Înnalt

Boierii, poporul tot.

Se uitau prea pe ascuns, de departe îl privia',
Printre stuf și printre papuri,
Și nime nu îndrăznea

Să vie să i se inchine ; ci staă toți smeriți în
[latură.

Dar, precum în lume nu este peire,
Care să nu o deprindem și mult să ne îngro-
[zească,

Așa și broaștele, viindu-și în fire,
Aă hotărit către diavol în brînci să se tirească,
Și, mai în scurt,

Înnaintea lui în genunchi aă stătut ;

Apoi cele îndrăznețe

Lîngă el s'aă tologit,

Iar acele mai istețe

În spate-i i s'aă suit ;

Împăratul răbda toate, după mila sa cea mare,
Deci a lor obraznicie a crescut așa de tare,
Că, mai la urmă, în capul lui săria :

Oricare din broaște vrea !

Și, în sfîrșit, în trei zile pe Împărat l-aă urit,
Și de la Iupiter altul să cele aă hotărit,
Care să fie mai demn, mai faimos și mai cu
[dub,

Deci Iupiter, ascultîndu-i, îi trimete din văzduh
Un cocostre împărat.

Acesta lusă nu-î trunchiî; dar şi alt moral
[avea -

El nu vrea să şuguiască cu dinsul poporul să
Şi pe vinovaţi minca si nu se milostivă;

Încît era aşa de rău,
Că, pe cîţi el judeca,
Nime de el nu scăpa.

Pentru aceia ale lui bucate,
Şi seara şi dimineaţa, erau broaşte judecate.
Deci bietul popor de baltă ajunsese zile amare,
Că scădea văzînd cu ochii la număr şi soco-
[teală.

Împăratul zi şi noapte umbla prin împărăţie,
Şi, întîlnind ori pe care îi găsea vinovaţii,
Şi îndată acea broască era de el ostîdită,
Şi tot de el înghiţită.

Aşa dar începuseră iarăşi ele să se tînguiască,
Mai mult decît înaintea,

Şi, rugîndu-se la ceruri cu rugăciune fierbîntă,
Alt împărat să li dea. cîştăciunea să-l gonească,
Căci le 'nghite ca pe muşte şi rău le tirani-
[seşte,

Încît, dacă vre o broască cîte-odată îndrăzneşte
Să scoată nasul afară din a sa burtă adîncă,
Ca să se uite la lume, el îndată o mîncă.

Iar Iupiter a răspuns:

«Pentru ce voi n'aţi ştiut libere să vieţuiţi?
Şi pentru ce voi acum v'aţi apucat iar de
[plîns?

Şi iarăşi vă tînguiţi.

«Aû nu voi, gadină nehe, pe mine m'aţi su-
părat,

Ca să vă daă împărat ?

Încît răcnetele voastre de urechi m'aū asurzit :

Deci voia v'am împlinit,

Și v'am dat un împărat ce v'a părut nătărăū,

De care v'ați bătut joc,

Jivini nemulțămitoare ! cerînd pe altul în loc.

Acum și el nu vă place și ziceți că este răū :

«Deci de-acum cu el trăiți :

Și nu vă mai jeluți!...».

Nu trebuie explicată celor înțelegători

Pilda ce am povestit.

Să înțeleagă bine Rominii nemulțămitori...

Căci pentru ei s'a gătit.

VULTURUL ȘI GĂINILE

Într'o zi luminoasă vrînd ca să se desfăteze,
Sumețul vultur, ce este pasărilor împărat,
În al său zbor foarte sprinten de cer se apro-
[piase;

Și, plimbîndu-se în aier, păr' acolo s'a urcat,
Unde fulgerul se zămislește,
Și apoi, de peste nourî lăsîndu-se spre pămînt,
Se scoboară de se odihnește,
Pe o coștereață șezînd.

Deci la un vultur ca dînsul locul era de ocară...
Însă știm că cîte-odată Împărații se coboară,
Păr' la noi ca să se zăbovească,
Așa dar și mîndrul vultur poate a vrut să
[cinstească

A găinilor coștereață;
Său că n'a găsit pe-aproape pentru cinstita
[sa față

Vre un stejar învechit,
Său vre un pisc ascuțit.
În sfîrșit cauza nu știu, dar, și de-acolo zburînd,
S'a pus pe altă poiată.

Atunci două nătăroaice de găini, așa grăind,
Ziceau una către alta: «Ce înîmplare ciudată
Am văzut, dragă cumătră, care ni-a descoperit

Că vulturii chiar degeaba sînt în cinste-asa
[de mare ?

Căci, precum el a sărit,

Și dintre găuii oricare

Ca dînsul poate să zboare de-odată

De pe coșterea noastră pe cîialaltă poiată.

Așa dar să nu fim toante, de vultur să ne
[mirăm,

Dacă noi sîntem în stare ca și dîșii să zbu-
[răm,

Nici de-acum să socotim că faima lui îi mai
[mare,

Căci ei întocmai ca noi aū ochi, aripi și pi-
[cioare,

Și noi acum am văzut că și el zboară pe jos,
Iar la pene decît noi nici de cum nu-l mai
[frumos».

Vulturul, auzind vorbe de-aceste, i se ura,

Și zise : «Aveți dreptate, însă nu desăvirșit,

Căci vulturul, de vrea, poate la voi a se pogori,

Dar găina păr' la nourii niciodată s'a suit».

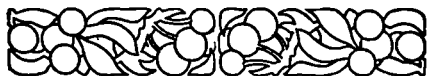
Dacă judeci pe poetă, chiar degeaba vremea
[pierzi,

Pentru că rîzi de-a' lui versuri, neputînd să-l
[îndreptezi ;

Deci, te sfătuiesc, nu rîde, ci mai ales te silește
Să te înalți cît și dînsul, oimțînd ce a scris
[frumos.

Său, de poți, îl covîrșește,

Și-ți va fi mai de folos.

BĂTRÎNUL ȚERAN ȘI MOARTEA

Un bătrîn prea istovit de nevoie și de trudă,
Iarna, cînd era frig mare, sau toamna, pe vre-
[mea udă,

Aduînd puține lemne în codru cu depărtare,
Le-a ridicat în spinare,

Și, abia stînd pe picioare, se întorcea tremurînd
Către al său bordeiaș friguros și plin de fum,
Plîngînd și amar oftînd.

Apoi a stătut în drum,
De s'a odihnit,

Și, din spate la pămînt sarcina sa slobozînd.
A șezut și el pe dînsa ostenit și gîfîind,
Și așa a grăit:

«O vai mie ticălosul! ce să fac, cum să trăiesc,
Și cum pot să împlinesc

Cîte se cer de la mine, și cînd toate îmi lip-
[sesc.

Biata babă, copilașii, goli, de foame hămesiți,
Nu am pentru dînsii hrană, nu am cu ce să-i
[îmbrac,

Iar zapciîi fără' de milă, din casa mea nelipsiți,
Cer birul, cer boierescul, și în multe părți mă
[trag,

Incît, de cînd m'am născut, păr' ce am îmbă-
[trînit,

Nicî de-o zi de bucurie eă nu m'am învrednicit !

Decî, moarte, vin' de mă scapă de o viață tică-
[loasă]...

Abia cuvîntă aceasta, și moartea, ce nicîdată

De lingă om nu lipsește, stă dinainte-î îndată,

Cu strălucita sa coasă.

Și zice : « Tu m'ai chemat, apoi iată am venit ».

Bătrînul, știînd că moartea nu iubește multă
[șagă,

De tot a încremenit,

Dar, mai viîndu-șî în fire, i-a răspuns : « Eă, soro
[dragă,

Te-am chemat ca să-mî ajuți să pui sarcina
[în spate,

Căci mă grăbiam să mă duc, fiindu-mî casa
[departe,

Și, atunci

Poți să te duci

Dumneata unde poțestî ».

Dintr'aceasta noi vedem, că, de-î urît să trăim,
Însă cînd sosește moartea, ni-î mai urît să
[murim.

MĂGARUL ȘI PRIVIGHETOAREA

Măgarul, văzînd privighetoarea,
I-a zis: «Ascultă, amică,
Eu am auzit că ești o meșteră foarte mare
La a ta cîntare,
Măcar că ești mică;
Deși cîntă ca să te-ascult, căci însuși eu vreau
[să judec,
De ești meșteră la cîntec».

Modesta privighetoare, vînd a se arăta,
A început a cînta,
Aci șuierînd cu țipet și miî de întorsături,
Aci răvărîndu-șî glasul în triste îndoituri,
Aci tremurîndu-l giugaș, de și lunca suspina,
Și ca un păstoresc fluier de departe răsuna;
Încît de al ei vîers dulce firea a încremenit,
Zefirîi aû contenit,
Hora pasărilor toate, ce cînta mai lîunainte,
Să asculte a tăcut.

Iar a' oițelor turme, pentru ca să iea amînte,
Lîngă ape aû stătut;
Păstorul de tîd mușise lîng' a sa amorezată,
Și, pătruns de vîersul dulce[-al] psaltului cest
[drăgălaș,
Își întoarce cîte-odată

Ochiul către păstorită, întristat și pătimaș.
În sfârșit privighetoarea cîntecul și-a mîluit,
Și acei ce-o ascultase toți în comun s'aun unit
Că-l vrednică ca să fie cu-al său glas plin de
[dulceață

Cea mai întâiu vestitoare zorilor de dimineață.
Iar măgarul a adăos, plecînd fruntea la pămînt :

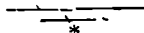
Bravo, tu cînți bineșor, nu mi-l urî să te-ascult,
Dar ai avea gust mai mult,
Puțințel mai învățînd

La cloșca noastră de-acasă, ce cîntă prea de-
[licat.

Deci biata privighetoare de-acest fel de jude-
[cată

Așa s'a îngreșosat,
Că a hotărît să fugă în țară prea depărtată,
Unde nu sînt măgari necunoscători...

Dumnezeu să izbăvească pe poetul cel mai rău
De așa judecători
Ca măgarul nătărău !

DOMNIA ELEFANTULUI

Acel mare și puternic,
Măcar cît de bun să fie, nemîndru și răbdător,
Însă, fiind făr' de minte, eu nu-l socotesc de
[vrednic

Sa fie cîrmuitor;
Căci odată elefantul s'a rînduit în Domnie,
Și, măcar că el dărește auz multă înțelepciune,
Sînt la trup mari, arătoși,
Și vîrtoși,

Însă, lucru de minune,
Că acest principe-al nostru avea atîta prostie,
Că bietele oi și capre, plîngîndu-se lui odată
Asupra lupilor aprigi, că le jupoale de piele,
El a început îndată
A plînge de a lor jale,
Și, cu minie răcnind :

«O lupi plini de vicleșuguri ! o tîlhari nelegiuîți,
De unde vi s'a dat voie pe oi, capre să beliți ?».
Iar lupii, ingenunchind,
Au zis : «Nu te întărta,
O Doamne Măria Ta !

Căci însuși tu ni-ai dat voie, făcîndu-ți milă de
[noi
Să strîgem cest bir ușor de la varvarele oi,

Luind de fleştecare numai cite o pielcică,
Ca să ni facem cojoace.
Deci aceste toante dobitoace,
Pentru așa lucru de nimică,
Se jăluiesc Măriei Tale
Degeaba și făr' de cale...».

Atunci elefantul zise: «Bravo, voi aveți drept-
[tate,

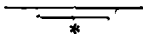
Dacă nu mă înșelați,
Adecă de nu luați

Cite două piei de oaie, pentru care strîmbătate,
De voiî afla că o faceți, grozav veți fi pedep-
[siți.

Cite o pielcică însă făr' de grijă jupuiți;
Și voi, oilor, să nu mai îndrăzniți
Cu jalbe să mai veniți,

Căci & mea milă domnească strîmbătate nu va
[face,

Lăsînd pe bieții lupi iarna să pieie făr' de cor-
[joace !».

ÎNVĂȚĂTURA LEULUI

Pe leu; al pustiului împărat,
Dumnezeu cu fiu l-a bucurat,
Iar dumneavoastră știți bine moralul dobito-
[cesc
Că nu este ca al nostru, căci la noi pruncii
[de-un an

Cel de crai sau de țeran,
Sînt proști, nimic nu simțesc.
Leii însă de-așa vîrstă singuri pot să se hră-
[nească,

Și foarte de mici
Iese din pelinci.
Deci leul bătrîn începe în tot felul să chi-
[tească

În ce chip să procopsească
Pe iubitul fecioraș, ca să nu rămîie prost,
Și să fie de ocară tronului împărătesc.
Ci, păr' cînd va fi în vîrstă să lea locul părin-
[teșc,

Să-l învețe, ca poporul să nu zică că a fost
Bătrînul leu vinovat,
Lăsîndu-și fiul nenvățat!
Așa dar ce dascăl oare să năimească,
Să-l să silească

Ca să învețe pe principe-a fi vrednic clironom ?
Să-l dea vulpii să-l învețe, vulpea este prea
[cuminte,

Dar îi și prea mincinoasă, de întrece și pe
[om...

Și, dacă se va deprinde
Și principele-a minți,
Prea rău va împărăți.

Pe cîrțiță să-l dea dascăl, de ea iarăși se
[vorbia

Că în a sa casă foarte orînduiala iubia,
Și că niciun pas nu face fără a pipăi întăi,
Și grăunțele ce strînge înșă ea cu dinții săi,
Le curăță, le alege și, în sfîrșit, ea îi mare
Pentru mititele trebi,

Iar, de vreî să mă întreb,
Ea numai un cusur are,

Că ochii îi sînt prea mici, și numai nasul își vede,
Iar mai încolo ce este, ea nici vede, nici nu
[crede.

Deci al ei nărav și fire îi bună pentru țistarii,
Iar nu pentru lei puternici, ce aû datorii mai
[marî.

Oare să nu iea pe tigrul, ce este aprig și tare,
Și mai cu deosebire știind tactica prea bine ?
Înșă el îi crud la fire și politică nu are,
Nici legile nu cunoaște, fiind însuși domn pe
[sine,

Și stă laata să se bată ori cu cine nendurat.
Deci el nu poate fi dascăl unui fiu de împărat,
Care trebuie să 'nvețe a fi ministru 'nțelept,
A fi oștean cu bravură și judecător prea drept.

Ma! în scurt ilarele toate nedestoinice era',
Pentru bătrînul nostru leu,
Ca să învețe pe fiul seû,
Încît elefantul însuși, de care toți se mira',
Ca de cel mai înțelept și la fapte măsurat,
Ca Grecia de Socrat,
Lui îi părea făr' de minte,
Și că nu știe nimic!
Deci eu nu știu cum să zic,
Din norocire saû nu, vom vedea mai înaintea,
Că alt mare împărat, pasărilor zburătoare,
Vulturul, auzind de supărare
Iubitului său tovarăș, au vrut să-l îndato-
[rească,
Și a înștiințat leul că vrea el să dascălească
Pe tînărul leușor;
Atunci bătrînului leu i s'a făcut mai ușor,
Și foarte s'a bucurat
Ca fiul să aibă dascăl pe alt mare împărat.
Deci în grabă el gătește,
Și la vultur el pornește,
Ca să 'nvețe rînduiala, cum are să 'mpără-
[țească...
Trece un an, doi de zile, și leului veste vine
De la pasările toate, că fiul învață bine,
Și va ști prea de minune poporul să cîrmuiască
În sfîrșit, la termin, fiul învățătura sfîrșind,
Ca să-l aducă acasă împăratul Leu trimete,
Și, iubitul fiu sosind,
Împăratul poruncește poporului să se adune,
Apoi, sărutîndu-și fiul cu drag, ca un bun pă-
[rinte,

El zice : «O mult iubite ! acum nouă tu ni ~pune,
Ca un cîrionom ce eşti,

Ce ştii, ce ai învăţat, ca să poţi să fericieşti
Pe poporul preste care tu ai în grabă să dom-
[neşti ?

Căci pui sînt bătrîn, debil, iar tu tînăr şi fru-
[mos,

Şi 'n tine nădăjduieşte acest popor credincios !»
«Părinte», răspunde fiul, «lucruri ce-am învăţat
[eu,

Nu poate să ştie tot poporul mieu :

Încît de la vultur tocmăi păr' la stancă,

Pasări mari şi mici în ce loc clocesc,

Cîte ouă pe an ele pot să facă,

Unde petrec iarna şi cu ce trăiesc.

Toate pot a ţi le spune, păr' la un fir pe de
[rost ;

Iată vezi şi atestatul de la şcoala unde-am
[fost ;

Şi cred că şi mai nainte te vor fi înştiinţat
Că-s nebun de învăţat.

Iar, cînd cîrmuirea mie tu o vei incredinţa,

Eu îndată voi începe pe fiare a învăţa

Să facă cuibare...».

Atunci oftă Împăratul, iar poporul s'a mîhnit,

Şi prea tîrziu s'a căit

Că principele'nvăţase fleacuri netrebuitoare :

Adecă păsările cum trăiesc

Şi cum clocesc,

Lucru ce nu foloseşte unui princip' care are

Fiarele să cîrmuiască, iar nu păsări zbură-
[toare.

Domnilor și boierii mari, luați sama ce am zis,
Căci pilda mea nu-i de ris...

Și dați coconilor voștri trebuita 'nvățătură,
Potrivită cu năravul și-a poporului natură,
Și de folos sîntei Patrii unde aș ei să petreacă,—
Căci atunci ei mare bine pot să ni pricinuiască,
Iar a lor ocîrmuire la toți supușii să placă,
Știind cum să-i ferească

FRUNZELE ȘI RĂDĂCINA

Într'o zi de primăvară, frumoasă și seninată,
Frunzele verzi a' pădurii, umbrind o costișă
[toată,
Aū început cu zefirii într'acest chip să șop-
[tească,

Și să fălească
A lor desime tufoașă
Și umbroasă.

Zicînd: «Aū nu noi sîntem podoaba văilor ce
[umbrim,
Aū nu cu noi și copacul îi falnic și învăscut,
Îi răsfățat și placut?
Apoi, de ne lăudăm noi, nici că păcătuim,
Căci arborul făr' de noi, gol, nimic nu însem-
[nează,

Și tot noi umbrim pastorul,
Și supt ale noastre poale odihnește călătorul,
Și a fecioarelor horă supt noi cîntă și săltează.
Iar dimineața și seara fragede privighetori
La noi vin de desfătează,
Și primăvara serbează.
Păr' și însiși voi, zefirii, ușori și nestătători.
Șuguiți cu noi neîncetat...».

Atunci glas cu umilință de supt pământ li-a
[răspuns :

«Vol, frunzelor, ați uitat
Nouă să ni mulțumiți că vă aflați colo sus .
Deci frunzele, foșnind groaznic, au întrebat cu
[glas mare :

«Cine este-acolo oare ?
Cu noi de se potrivește,
Și cu obraznicie grăiește ?».
«Noi sintem aceia cari în întunec trăim,
Și scurmăm pământul negru, pentru ca să vă
[hrănim.

Au voi pe noi nu ne știți
Că noi sintem rădăcina copacilor răsfățați,
Și înalți,
Pe cari voi înverziți !
Deci să vă fie de bine al vostru traiu cu trușe,
Că natura a vrut sa ne osebească,
Ca frunza în toată vara alta din nouă să 'n-
[verzească,
Spre trecătoarea podoabă.
Perind însă rădăcina, vă uscați și voi pe loc,
Și tot arborul atunci nu este de altă treabă,
Deci numai pentru foc !».

Fabula, de la sine,
Se 'nțelege bine,
Făr' a fi tilcuită de mine.

G Î Ş T E L E

Un țeran, la tirg-ducînd
De d'innapoî c'o prăjină
De giște un cîrd,
Nu pot ști din ce pricină,
Făr' cea mai mică cruțare,
Le gonîa cu defăimare!

Se vede că a lui grabă era ca să iea preț mare.
Apoi noi știm foarte bine că, interes-unde-avem,
Acolo, nu numai giște, dar nici oameni nu
[cruțăm!]

Și dar pe țeran nu invinovățesc.
Giștile însă altfel aceasta înțelegea'.
Căci, întîlnind pe drum ele un călător ce trecea,
Pe țeran așa pîrăsc:

«Unde s'aû văzut în lume giște mai nenorocite,
Și de un țeran că acesta mai osîndite,
Gonindu-ne cu prăjina ca pe niște păsări
[proaste,

Și bătinđu-ne la coaste!
Și nu știe, el, țeranul, că-l dator să ne cins-
[tească;
Căci neamul nostru se trage din cîrdul acel
[slăvit

Ce Roma odinioară a mîntuit,

Ab! cînd ar putea el să cetească
În istorii, și să vadă Romanii vechi cît serbaŭ
Acele giște proslăvite, și cîte serbări li daŭ !
Atunci li-aŭ zis călătorul : « Aŭ și voi să fiți
[serbate

Ca acele giște onorate ?

— « Dar dumneata n'ai cetit ce aŭ fost strămoșii
[noștri ? »

— « Mie îmi este știut

Că Roma s'a mîntuit de cătră strămoșii voștri ;
Însă vreaŭ să știŭ : voi ce ați făcut ? »

— Noi, nimică : dar strămoșii n'aŭ făcut des-
[tulă treabă ? »

— « Lăsați pe strămoși în pace, de dinșii nime
[nu 'ntreabă.

Căci ei după a' lor fapte și plata și-aŭ primit ;
Iar voi, iubitelor mele, sînteți de scriptură bune,
Și puful vostru de perină, moi, trufașe de dor-
[mit,

Și nu vă mai lăudați cu strămoșii răposați,
Dacă voi nimică nu însemnați. »

S'ar putea fabul' aceasta mai pe larg a vă o
[spune, .

Dar mă tem giștele să zădăresc,
Și de tot să le mîhnesc.

LEUL LA VÎNAT

Fiind megieși, din întâmplare,
Leul, vulpea, lupul și un cîine,
S'aû alcătuit toți între sine
Să meargă la vînătoare,
Și, ce va prinde fleștecare,
Să puie tot la un loc, și apoi în patru părți
Să împartă tot vînatul ca niște tovarăși drepti
Deci nu știu cum și ce fel vulpea mai întâi
[a prins

Un cerb mare și hrănit
Și îndată la consoții a trimis,
Să vie ca să împartă vînatul acest slăvit.
S'aû strîns toți, vine și leul, și ghiarele își
[arată,

La tovarăși slut privește,
Și însuși el se gătește
Vînatul prins să împartă.
Deci, rupînd cerbul îndată,
Zice: «Noi toți sîntem patru, apoi luați sama
[bine,

Căci după cum ne-am alcătuit,
Un pătrar mie mi se cuvine,
Iar pe celalalt, ca Leu, îl voi lua negreșit;
A treia se cado mie, căci sînt decît voi mai tare,

Iar la pătraru' al patru, care laba va întinde,
Eă îl spun mai înainte
Că tot de brîncă mea moare.»

În zădar cu cel puternic cel slab se 'ntovă-
[răsește,
Căci ciștigul îl răpește de-a pururea cel mai
[tare ;
Iar la pagubă cel slab parte are,
Și nici să se jăluiască îndrăznește.

VULTURUL ȘI PAINGĂNUL

Zburînd vulturul cu fală decît norii mai sus,
În sfîrșit el se coboară spre a Căucasilui munte,
Și acolo pe un cedru de-o sută de ani s'a pus,
De unde privia supt sine oblaste nemărgenite ;
Acolò pe șes pîraie curgînd străluciaû la soare,
Aici lunca înflorînd,

Codrii pe munți înverzînd,
Acolo zbuciumîndu-se a Caspiei Mare,
Ca a corbului aripă înnegriînd pără departe.
Sumețul vultur, de-aceste atunci mirîndu-se
[foarte,

«O ! Iupiter», a strigat, «îți dau laudă, mărire !
Cu cale de ai găsit mie, debilă zidire,
Să-mi dai putere să zbor acolo unde gîndesc

Și pe toți să covîrșesc

Și să mă învrednicesc

Ca să pot privi supt mine frumuseța lumii
[toată...».

Și iată de pe o creangă un paingăn îi răs-
[punde :

«Tu ești falos peste seamă, iubite, această dată,
Căci eu mai jos decît tine nu sînt nici de un
[grăunte».

Vulturul iea sama bine și vede, adevărat,

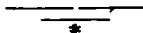
De-asupra sa uu paingăm ce mraja și-a răș-
[chirat,
Ca [și] cînd vrea perdea să țese între vultur
[și'ntre soare.
Deci vulturul îl întreabă: «Acolò cum te-ai
[suiț?
Cînd nicio pasăre alta, din cîte sînt pe pă-
[mint,

Pretutîndene zburînd,
Până aici să se suie nîcluna n'a îndrăznit,
Iar tu, un vierme urît,
Doar pe brînci de te-ai tîrît,
Măcar că în locul tău eă așa n'aș fi făcut,
Să mă înnalț așa tare: de unde, mai apoi, vrînd
Să mă scobor iar la vale, în alt fel n'aș fi putut
Decît cu grumazul frînt».
«Este drept ceia ce-ai spus»,
Paingănul i-a răspuns,
«Însă eă de tine m'am animat,
Și, sînd ascuns supt coadă-ți, însuși aici m'ai
[adus,
Unde acum făr' de tine pot să trăiesc mi-
[nunt,
Și 'nnaintea mea de-acum nu te sili altă dată...».
Atunci eă nu știu de unde se porni vîfor de-o-
[dată,
Care suflă pe paingăn cu a sa mreață întinsă,
Prăvălîndu-l jos de ripă de unde el se suise.

Eă nu știu, dumilorvoastre, însă mie mi se
[pare
Că cu acest paingăn aă asămănare

Toți acei ce nu au minte și nu vor a osteni,
Ci se țin fără' de rușine de cozile celor mari,
Și se 'nnalță fără' de veste, îndrăznind a socoti
Că cu a lor dignitate s'au făcut avuți și tari,
Uitind că un vișor numai, poate să-l oboare
[jos,

Ca pe paingănul lăudes.

POLOBOCUL

Un amic pe-al său amic l-a rugat odată
Să-l împrumute
Pe câteva zile cu o bute;
Și, fiind noi bucuroși să îndatorim îndată
Pe prieteul la nevoie,
Mai ales căud nu cer bani de la noi,
Căci atuncea prieteșugul altă socoteală are, —
Butea însă s'a dat leșne, nefiind vre-un lucru
[mare;
Dar prea în grabă
S'a întors butea acasă; și, cărind cu dînsa
[apă,
A văzut atunci stăpînul că nu era nici de-o
[treabă,
Pentru c'acel ce a luat-o în ea holercă tur-
[nase,
Iar acel iz de holercă în bute așa intrase,
Că nu vrea afar' să iasă,
Și, orice băutură puneă într'însa,
Tot holercă, că este se părea;
Iar gospodarul cu dînsa
Măcar orișice făcea, sau orișit o opărea,
Nu putea să-l scoată izul al holercii puturoase,
Păr' în sfîrșit hotărăște lepădată să o lase.

Părinți, luați sama bine cești fabule ce am
[scris,
Și nu lăsați fiii voștri năravuri rele să 'nvețe,
Căci, de-aū apucat odată cu ele de s'aū de-
[prins,
Cît de învățați să fie, nu pot ca să le de-vețe,
Ci mai ales, cum am zis,
Veți simți în a' lor fapte al relei deprinderi iz.

DRUMEȚII ȘI CÎNII

Doi prietenî, seara, la un loc mergeau
Și de-a' lor intereseuri între ei vorbeau,

Și, iată,
De-odată,

De lingă o poartă
Un cîne a lătrat,

După care alții, de prin alte curți,
Sărind, i-au impresurat.

Și așa erau de mulți,
Că unul din trecători o piatră a apucat ;
Atunci celalalt a strigat :

«O frate ! leapădă piatra și mergi pe drum în-
[nainte,

Căci, oricît ni-am bate capul, cîinii nu pot avea
- [minte !

Ci noi să-i lăsăm' să latre cît li-a plăcea».

Și, adevărat, că 'ndată

Ce drumeții au purces și au s'au mai apărat,
Laia de cîni toată

A început a tăcea,

Și nu i-a mai supărat.

Acei cari sînt deprinși să vorbească rău de
[toți,

Orice văd n ochi, hulesc ca [și] când lor nu
[li-ar plăcea;
Însă, dacă ești cuminte, cată-ți de treabă cât
[poți,
Căci ei, oricât să te latre, dar în sfârșit vor tăcea.
Saă, când te latră un cîne,
Astupă-l gura cu pîne.

LUPUL ÎN STÎNĂ

Lupul, vroind noaptea să intre în stîină,

La cărnărie a nemerit,

Dar, saū de pe miros, saū altă pricină,

Simțindu-l dulăii, la el aū sărit,

Atunci și păstorii, trezindu-se toți,

Chiuie strigînd :

«Flăcăi, la ciomege alergați cu toți,

Ațineți-vă la porți!».

Și iată că smulg de prin garduri pari,

Iar alții aleargă cu arme, cu foc,

Și, răcnind amarnic : «Nu lăsați, tilhari!»,

Incît toată stîna s'a făcut pe loc

Ca iadul nestîns,

Iar lupul, săracul, lîngă gard s'a strîns,

Clăntăind cu dinții și părul zburînd,

Și crunt la vrăjmași privind.

Însă, văzînd mai la urmă că oara amar sosise,

Ca să-și dea și el seamă de cîte pozne făcuse,

Se ruga smerit, vicleanul, ca ciobanii să-l as-

[culte :

«Fraților ! adevăr este că eu am mîncat oi

[multe,

Dar acum am venit înadins

Să fac cu voi în veci pace, și să-mi ieați o ziua-
[bună,

De la voi toți împreună.

Deci să uităm dușmănia, căci eu vă spun fără
[de glumă

Că de-acum făgăduiesc,

Nu numai că în viață să n'ating de-a voastră
[turmă,

Dar mai ales, pentru dînsa să mă lupt, să mă
[sfădesc

Cu toți ceilalți,

Ai miei frați,

Pentru care mă jur vouă pe lege și pe cre-
[dință...].

Atunci baciul i-a răspuns :

«Eu am auzit, cumetre, și jurămintul ce-ai spus
Și a ta făgăduință.

Însă, măcar că ești sur, dar am înălbit și eu,

Și al lupilor moral îmi este prea cunoscut ;

Și tocmai pentru aceia a fost obiceiul meu

Că, de cînd stut baciul pe lume, cu ei pace n'am
[făcut,

Păr' cînd nu i-am despoiat și li-am pus pielea
[pe băț]

Deci atunci, slobozînd cîni, spîrcui pe lup bu-
[cătă.

Cei buni nu pot fi în pace, nici pot trăi li-
[niști,

Păr' cînd cei răi, dintre diușii, nu vor fi morți,
[său goniți.

MINCINOSUL

Întorcându-se din călătorie
Un boierănaș odată, saū poate și boier mare,
A ieșit cu un amic seara la cîmp spre prim-
[blare,
Și a început a spune cu fală și cu mîndrie
Multe minciuni mari și mici, de cele ce-ar fi
[văzut.

Dar în sfîrșit a strîgat :
«Lucru ce am văzut eu, nu poate fi de crezut-
Că voiū mai vedea în viață,
Mai ales n țara voastră, unde este, cîud prea
[cald,
Iar, alte ori, lîngă sobă de frig nasul îți îngheață,
Alte ori soarele piere, alte ori arde și frige.
Iar, acolo unde-am fost eu,
Î mai frumos decît în raiū.
Oh ! fraților ce traiū !
Oh ! cît sufletul mieū plinge,
Și cît îmi pare de rău
Că am venit pe aici !
În sfîrșit n'am ce mai zice,
Decît îți spun că nici știu acolo cînd este noapte,
Și anul întreg petreci frumos ca'n luna lui Maiū.
Ca să sameni saū să ari, nici trebuință nu ai,

Căci toate cresc de la sine gata de mincat,
[coapte.

Precum, de pildă, la Roma am văzut un cas-
[travete,

Într'o grădină, supt un părete,
Care, să nu spun minciună, era mare cît un
[munte...].

«Apoi curios îți pare», atunci celalalt i-a zis,
«Cînd pămîntul este plin de aceste minuni
[multe!

Precum și eu, înadins,
Îți voi arăta acum o minune mai ciudată,
Și cred că un așa lucru tu n'ai văzut altă
[dată:

Vezi tu peste acea gîrlă podețul acel înalt,
Pe care avem să trecem; decî, măcar că este
[prost,

Însă este minunat,
Căci la noi în țara noastră orice mincinos a
[fost,
Vrînd ca să treacă pe dînsul, n'a ajuns la
[jumătate,

Și podul s'a prăbușit de la sine;
Iar acel ce minciună nu spune,
Și în carătă să treacă poate...
— «Dar gîrla adîncă este?»
— «Oamenii zic că fund n'are.

Decî, iubite călător, în lume sînt minuni multe,
Ca aceste :

Măcar că tu ai văzut castravete cît un munte...
«Ca muntelui să nu fie, însă cît o casă mare,
«Și cît casa nu se poate,

«Iosă, orișicum să fie,

«Dar tot mi se pare mie,

«Podul mai curios este decît minunile toate,

«Căci el nu poate să ție nici de cum pe mine
[cînoși,

«Precum în vara aceasta de pe dînsul aș căzut

«Doi călători lăudoși.

«Apoi aceasta îi mai de crezut

«Decît că pepenii Romei sînt mai mari decît
[la noi».

— «Oh ! să mă ierți frățioare, dar zău : tu nu
[ști ce zici.

«Căci tu nu ști că la Roma casele sînt așa
[mici,

«Că abia pot să încapă în ele un om, sau doi.

— «Fie : însă iată podul ; dar eu cu tine nu trec,
Căci pentru un castravete eu nu vreau ca să
[mă'nnece.»

Atunci călătorul zise : «Și eu mă unesc cu tine,
Să trecem prin vad mai bine...».

Judecați cîtă rușine

Pate omul mincinos.

Deci oare nu-l mai frumos,

Să vorbim puțin, și bine ?

VULTURUL ȘI ALBINA

Fericit om este care se preamărește în lume,
Prin slujbă și vrednicie,
Ăciad sunet între oameni a' lui isprăvi mari
[și nume,

Dar olt îl demn de cinste și cel ce, în sărăcie,
Necunoscut și smerit, trudește și ostenește
Pentru binele comun !

Care nicio răsplătire alta nu sperează.
Deci pașnicul său cuget în taluă se fălește,
Că putu folos să facă ca un patriot prea bun,
Precum vulturul odată, văzînd harnica albină
Zburînd din floare în floare ostentită, obosită,
Îi zicea cu defăimare : «De tine foarte mi-î milă,
Că ești de tot ticăită :

Măcar că ești învățată și lucrezi cu iscusință,
Dar în stup sînt mîi ca tine ce lucrează cu si-
[lință,

Lipînd faguri vara toată.

Î, în sfîrșit, pentru trudă nu cîștigați altă plată
Deci că cel ce culege
Rodul vostru, nu alege
Care a lucrat mai cu deosebire,
Și căruia i se cade răsplătire.

Deci între mine și tine este mare osebire,

Căci eu aripile mele le deschid cu sunet
[mare ;

Mă suiū mai pre`sus de nouri, împrăștiū frică
[și groază

Păsărilor zburătoare,
Încet niciuna să zboare de la pământ nu cu-
[tează ;

Păstorii de a mea grijă lângă turme privi-
[ghează.

Iar iepurii din dumbravă nici să iasă îndrăz-
[nesc,

Dacă pe mine mă zăresc.»

Atunci albina răspunde : «Ție slavă se cuvine,
Și cerul a' sale daruri reverse-le peste tine,

Și, crede, nu-ți pizmuiesc,

Căci tu pentru tine 'n lume gîndești ca să-ți
[fie bine :

Iar eu sînt mijlocitoare îmbielșugării comune,
Și pentru dînsa trăiesc,

Fiind foarte mulțămîtită de-am putut cu a mea
[gură

Se pun în fagurii noștri de miere o picătură.»

Patriotule 'nțelege folosul albinii mele,

Făcînd bine țerii tale, și nici cum nu te în-
[șele,

A vulturului mîndrie, saū al lui zburat fălos,
Căci, precum vezi, el trăiește, neaducînd niciun
[folos.

Ci mai ales socotește

Că patria, cu-al său lapte,

Te-a crescut și te hrănește.

Apoi și a' tale fapte

S'aducă acestei maice măcar un pic de folos,
Ca să nu te mustre gîndul că nu i-ai fost fiu
[duios !

*

LEBĂDA, ȘTIUCA ȘI RACUL

Cînd dintre frați, sași consoții, buna unire lip-
[sește,

A' lor pricină rău vor merge;
Căci a lor sfadă și pizmă pagubă pricinulește,
Lucru ce îl văd ei înșiși și se plîng că nu-l
[pot drege.

Așa știuca și cu racul și cu lebăda odată
S'aun apucat ca să tragă o căruță încărcată,
Și tustrei s'aun înjugat...

Trag cît pot, se screm mereu, iar carul nici
[s'a mișcat.

Și, măcar că 'ncărcătura foarte ușoară era,
Dar de a lor osteneală nimic nu se alegea,
Căci lebăda sus zbura,
Racul se da înapoi,
Știuca spre pîrău trăgea...

Deci care fu cel culpabil noi nu putem să aflăm,
Deci știm numai că racul păr' acum nu s'a
[pornit,
Căci neuniții tovarăși nici din loc nu l-aun
[furnit.

Așa răii patrioți fleștecare pentru sine
Vrea să fie croitor de pine;

Zicînd, după parimie, că cămeşa-l mai aproape
De trup;
Şi nu gîndesc că-l mai bine pielea să-şi scape
De lup.

*

ȚERANII ȘI PÎRAIELE

Nemaî putînd să rabde țeranii
Pagube și jafuri multe,
Ce le făceaû în toți anii
Pîraiele ce curg din munte,
S'aû dus să se tînguiască, cerînd milă și drep-
[tate,

La riul acel mai mare,
În care curgeaû pîraiele toate.
Deci plînsuarea lor era foarte însemnătoare,
Căci pîraiele rupsesese țarinii și grădinii sădite,
Iar aiurea înecase mori, case, oameni și vite,
În timpul cînd totdeauna riul cel mare curgea
Lin, încît nu ajungea,
Cu mărețele lui valuri,
Orașele răsfățate ce eraû pe a' lui maluri.
Apoi socotiaû țeranii că el va face dreptate,
Și va propi pe pîraie de la jac și strîmbătate.
Dar zădarnică speranță, căci el, lîngă riû viînd,
Și luînd seama mai bine,
Aû văzut pe dînsul plutînd
Toată a lor avuție ce pîraiele răpise,
Pe cari riul le primise,
Și le înghiția în sine...
Deci bieții țeranî atunci, unul la altul cătînd,

Și capetele clătiud,
Între ei așa vorbi:
«De ce să mai pierdem timpul spre a ne tînguî,
Căci nimic vom isprăvi,
Și nici vom afla dreptate,
Dacă cel mic cu cel mare împart drept pe
[jumătate? !]»

Această pildă o înțelege
Cugetul dregătorului celui fără de lege,
A căruia avuție ca fumul se risipește...
Și, măcar testament de lasă să se 'mpartă la
[săraci
Din ce-a răpit jumătate, dar Domnul nu prii-
[mește
Pomană din bani străini, măcar bisericii să
[faci !]

CALUL ȘI CĂLĂREȚUL

Un călăreț oar'care avea un cal învățat,
Atîta de minunat,
Că, făr' a clăti cu friul, orice el îi poruncea,
Calul toate le făcea.
Deci, după așa cercare,
Călărețul socotise de tot netrebuitoare
Pentru un cal ca acesta căpețală saū zăbală,
Și, scoțîndu-î din cap friul, a ieșit la cîmp
[afară.

Iar calul, îndată ce pricepu
A stăpînului greșală și că slobod l-a lăsat,
Mai întălu el începu
Să stea gata de zburdat,
Să meargă mai logîmfat,
Apoi, capul ridicînd,
Cu nările suierînd,
Și din coarnă scuturînd,
A început mai răpede să pășească,
Făr' a aștepta stăpînul să-l poruncească;
Și, în sfîrșit, văzînd că nu poate să-l poprească,
S'a aprîns sîngele 'ntr'însul, orhiî lui s'aū în-
[focat,

Și la fugă a plecat.
Aleargă pe cîmpul neted, zvîrle, s' aruncă iute.

De-a stăpînului poruncă nici nu vrea să mai
[asculte,

Care în zădar vrea iarăși, cu grijă și cu sîlală,
Să-l puie în bot zăbală.

Dar călul mai rău se 'ntartă, și-l trîntește din
[spinare,

Și apoi, singur ca vîntul, făr' cea mai mică
[sîlală,

Fuge peste deal în pripă,
Și a se popri nu poate până ce-a căzut în
[ripă,

Și de moarte s'a stîlcit.

Deci călărețul, aflînd de moartea calului său,
Amar l-a bocit,

Plîngînd,

Și zicînd :

«Iubite cal, eû slut vina acestui sfîrșit al tău,
Căci, să nu fi scos eû frîul și zăbala de la tine,
Și tu nu pierdeaî viața, și nici mă stîlciaî pe
[mine !»

Orîcît de bună să fie libertatea mult dorită,

Dar este de stricăciune

Poporului ce o are, cînd nu este îngrădită

Cu așezămînturi bune.

ȚERANUL ȘI PĂSTORUL

Un păstor dormia la umbră, avînd păzitorî pe
[cîni,

Iar un șerpe, văzîndu-l, iese de supt spinî,
Se tirăște păr' la dînsul cu limba de venin
[plină,

Voind să-l muște de moarte...

Iar unul țințar de-aproape, fiindu-l de dînsul
[milă,

Împunge pe somnorosul cu pliscul în nas el
[poate.

Deci, trezindu-se păstorul, pe șerpe l-a omorît,
Dar mai întăi pe țințar așa de rău îl plesnise,

Că jos mort l-a oborît,

Măcar că el de moarte îl mîntuise.

Cel slab, orîcît celui tare de cearcă să-l facă
[bine,

Și vrea ochii să-l deschiză ca adevărul să vază,
El să nu spereze altă răsplătire pentru sine

Maî bună decît țințarul, cînd să ne muște cu-
[tează.

LUPUL ȘI PĂSTORUL

Lupul oarecînd,
Lîngă stîină stînd,
Și prin gard privind,
A văzut clobanul alegînd un miel,
Ce a fost mai gras,
Și, tăindu-l făr' de milă, l-a pus frumos în fri-
[gare,
Iar cîniî se uitaî se stînd lîngă el.
Decî lupul, oftînd, în lături s'a tras,
Zicînd către cîni cu tiudă prea mare ;
O ! să fi mîncat eî mielul, ce calabalic aî face,
Iar păstorul îl și frige și stîna cată și tace l.

Așa și stăpînitorî dau porunci cu strășnicie
Să nu jăcuim peoporul, că vom cădea în urgie.
Așa și sfințîl călugărî ni spun din amvon cu-
[vinte,
Să nu iubim avuție, că Iadul ne va înghite.
Și apoi el înșiși fac
Cu noi cum li-l mai pe plac.
Decî și noi dup' a lor pildă pe cine putem, jupim,
Iar în săptămîna mare cîte-odată ne spăsim,
Și iarăși păcătuim.

CLEVETITORUL ȘI ȘERPELE

Pentru draci geaba birfesc
Că ei dreptate și lege n'ar fi păzind nici ca
[cum,

Însă și ei adevărul cite odată iubesc,
Precum dovedește pilda ce vă voi spune acum.

Odată în Iad, la o serbare,
Cînd se născuse Attila sau Nerôn,
Sau poate și Napoleon,
Nu pot zice cu încredințare,
Dar orîcînd să se fi întîmplat.

Noi știm însă că Satana așa zile le-a serbat
Cu deosebită pompă și nespusă bucurie, —

Deci la acel mare praznic
Clevetitorul, în tovărășie
Cu șerpele, pleacă,
Și cu al lor mers grabnic
Vrea unul pe altul să 'ntreacă,
Certîndu-se amîndoi fierbinte,

Care se cade să meargă dintre ei mai înainte.
Deci noi știm că preferința în Iad acela o are
Ce-a făcut mai mult rău

Aproapelui său.

Așa dar în a lor sfadă, întărită și cumpănită,
Clevetitorul fălește a sa limbă otrăvită,

Iar şerpele dovedeşte că a sa îi întreită ;
Şi, neputînd ca să rabde deosebirea ce-l făcea,
Se silia de întrecea

Pe clevetitor.

Deci iată clevetitorul, cam înapoi rămlînd,
Belzebuth însă, ce este în Tartar stăpînitor,
Aceasta n'aû suferit,

Şi, pe şerpe înapoi împingînd,

Aşa i-a grăit, mînios :

«Măcar că slujbelor tale eşi sînt prea îndatorit,
Mult rău în lume făcînd

Al tău muşcat veninos,

Căci de multe ori omori pe cei ce nu-ţi dau
[pricină,

Însă a ta limbă este atunci primejditoare
Cînd te afli pe aproape...

Dar clevetitorul protie are,

Căci el, fără de nicio milă

Pe toţi cu a sa limbă veninează şi impunge,
Şi nu numai cel de-aproape nu poate de a
[scăpa,

Dar a lui limbă ajunge

Peste munţi şi peste Maré,

Şi pe omul ce trăieşte şi pe-acela care moare.
Şi pe însuşi Dumnezeu.

Apoi, fiindcă el este decît tine mult mai rău,
Tîrăşte-te după dînsul, şi să nu-ţi treacă prin
[minte

Că decît clevetitorul vei avea mai multă ciuste,
Nu numai în Iad fiind,
Dar şi pe pămînt trăind».

MOTANUL ȘI BUCĂTARUL

Un oarecare bucătar, fiind și cam învățat
Și foarte evlavios,
Într-o zi s'a dus la crîsmă în sat,
Iar în kuhne a lăsat

Pe-al său motan credincios,
Bucatele să păzească de șoarecii stricători
Și de guzgani răpitori.
Dar, întorcîndu-se, vede,
Și nu poate crede,
Găsiînd motanul pe masă,
Ce se trudia mîncînd,
Și spîrcuind,
O găină grasă.

Atunci el, ca un orator, și ca un om învățat,
A strigat:

«Oh motane mîncăcios! oh, tîlhar fără-de-lege,
Nu te temi de Dumnezeu, lăcomia să te-aplece,
Onorul să-ți feșteleşti, făcînd lucru de rușine,
Mîncînd bucate străine.

Să poți că ai uitat
Că toți vecinii vor zice că motanul cel smerit,
Ce ni se părea cinstit,
Și rușinos,
Îi ca un lup mîncăcios,

Și trebuia izgonit, saū îndată spînzurat !

Cînd eū către toți așa te-am lăudat

Că motanul' mieū

Se teme de Dumnezeuū.

Motanul însă ascultă aceste sfaturi și tace,

Forcăiește și mănîncă, căci găina-l place.

Acolo rîtorul nostru nu știe ce să mai zică.

Căci motanul tot ascultă, tace mulcum, tot mănîncă...

.

Iar eū bucătarului i-aș zice

Să nu umble cu vorbe înțelepte,

Dacă nu vrea motanul să-l mănînce

Găina,

Saū slănina,

Ci mai bine să-l deștepte

Cu un băț, făr' a-l spune multe,

Dacă vrea motanul să-l asculte.

Sînt și mulți din dregători,

Ca motanii stricători.

* * *

Aceste pilde 'nțelepte,

Pentru omul făr' de cuget și plin de năravuri
[rele,

Sînt fabuli și jucărele,

Căci într'însul fapta bună nu poate să se deș-
[tepte.

IOAN SÎRBU

*Patrioților, priimiți
Ale mele osteneli:
Această carte-o cetiți,
Și iertați a' ei greșeli.*

Cu politică viind, se duce cu amărire.
Pe urmă a intrat,
Tot într'aceiași casă,
După săracul un bogat,
Ce niciun fel de 'nvățături luase,
Său măcar o vrednicie cu vre-o deosebire,
Și numai cît s'aŭ arătat —
Nu pot să zic ce priimire!
Toți înaintea-I s'aŭ sculat;
Fieștecare cu cinste îl înfălește,
Fieștecare loc și scaun îi gătește,
Pe el de supțiori îl ieau,
Ba ici, ba colo-l pun,
Închinăciuni până la briu îi dau,
Cum îl măresc, nu pot să spun.
Săracul, văzînd a oamenilor lingușire,
Cătră bogat neadevărata cinstire,
Către sine nedreaptă a lor nemulțămire,
Cu-al său vecin a început a sa vorbire:
«Aice», săracul îi grăiește,
«Această lume cinsteste,
Pe bogați, și nu pe vrednici?».
— «Aceasta-I frate, cunoscută
Mai de mulți:
Căci
Cu vrednicia nu poți să te împrumuți,
Iar cu bani oricare se împrumută!».

STRĂINA FLORICĂ

O crinule ! ce-ai pățit ?
De ce-așa te-ai vestejit.
Unde ți-î mireazma, frate ;
Aă doar nu plouă de-ajuns ?
« Aleă ! », crinul a răspuns :
Sint în străinătate. »

VULTURUL ȘI ȘERPELE

Un vultur, zburînd de sus,
Să se odihnească într'o grădină s'a fost pus.
Iar acolo el un șerpe a întîlnit,
Ce cu zavistie se tira pe pămînt,
Care spre vultur de-odată se izbește.
Însă vulturul ce-a făcut? Fără să aibă frică,
Aruncîndu-l ochi fuduli, către soare se ridică.

Asemenea cel cuminte pîzmașului răsplătește.

ELEFANTUL ȘI COTEIUL

Pe un elefant pe uliță-l ducea,
Spre priveriște a-l arăta.
Și, pentru că pe la noi is elefanții rarită,
Apoi mulțime guri căscate după el umbla'.
De unde și un coteiū pe-aicea s'a luat.
Văzînd pe elefant, a da la el s'a apucat,
Țipă, bate, hămăiește.

A așa chiar la bătaie se izbește.

— «Drăguță, destul ; să nu te rușinezi»,
Un cîne lui i-a vorbit,
«Aū doară cu el vreî să te asemenezi ?
Tu de-acum al amorțit,

Iar el de tine nici gîndește,
La zgomotul tăū nici privește,
Și cu ce pompă înnaîn'te pășește !».

— «Ah frate», lui coteiul i-a răspuns :

«Pentru mine și-acea îi de-ajuns

Că această a mea vitejie

Mi-aduce multă trufie,

Căci toți cîinii vor să zică

Că eū is fără de frică,

Ba încă că-s și vîrtos,

Măcar de nu l-am și dat jos !».

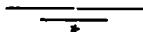

M O M I Ț A

Cum vrei tu să te trudești,
Însă să nu gîndești
Că-l cîștiga vre-o slavă, sau mulțămire,
Cînd din osteneala ta nu iese vre-o folosire.

Un om de dimineată s'a sculat,
Și cu sapă de prășit s'a apucat ;
Și-atît bietul creștin s'a ostenit,
Că sudorile de pe el curgeau cumplit.
Și cu așa fel de hărnicie lucra,
Că cine pe lîngă el n'ar fi trecut,
De la toți laude lua,
Iar Momîța de ciudă s'a umplut.
Și, fiindcă laudele linguesc
Și toți pe ele le doresc,
Apoi și Momîța mea a pus să se trudească -
Și pe ici pe colea un butuc ea a găsit.
Și tot îl mișcă, ba dă să-l învîrtească,
Și-așa, și-amintrelea îl apuca ;
Și-atît de tare a obosit,
Că piraie de sudori pica',
Și în sfîrșit abia sufla,
Iar laude de la nime n'auzia.

Aceasta nu-î de vre-o mirare.
O, dragul mieu frăţioare,
Că te trudeşti foarte tare,
Cînd truda ta folos nu are.

DRUMETUL ȘI ALBINA

O ! albină, dintre florî
Frumoase de-a le privi,
Tu măninci otrăvitori ?
Viața ți-or otrăvi ;
Să ieși seama bine tare,
Să nu zbori pe fleștecare !
Nu te teme : pentru că eu
Numai nectarul îi beu.

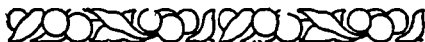
MOMIȚA ȘI OCHELARI

O momiță de ochi foarte tare a slăbit,
Iar de la oameni a auzit
Că acest rău cine-l are,
Să poarte numai ochelari.

Ea ochelari mulțime își găsește,
Și deci tot îi învîrtește:
Ba-i pune pe gît, ba pe coadă-i slobozește,
Ba-i linge, ba îi amirozește;
Și din ei nicicum nu se folosește.
«Ce dracul!», a răcnit, «și acela-i un bles-
[temat,

Care această minciună a ascultat;
Căci îi numai o nebunie vederată,
Dar folos nu-i nici de-o ceapă degerată».
Și-aici momița mea, de ciudă înfocată
De-o piatră atît i-a aruncat,
Că numai cît aî scăpărat.

Așa și 'ntre oameni e spre nenorocire:
Cum, de n'ar fi vre-un lucru de folosire, —
El nicicum nu-l prețaluiește,
Și tot spre rău îi vorbește;
Și, de-i zăludul însemnat, apoi încă, nebunește,
Pe-acel lucru îl gonește.

PRIVIREA FAPTELOR ALTUIA

«Ce fel de iapă sint!», în niște glod picînd,
Zice o vacă. — «Ce fel de vacă sint!»,
A răcnit iapa, într'o groapă dînd. —
Asemenea lucruri vedem și la noi făcînd.

Cum, cînd se grămădesc,
În adunări de vorbesc:
Că cutare, ba-l cuminte, ba-l zălud, —
Și de el ce se vorbește nu aud.

BROASCA ȘI BOUL

O broască, văzînd un bou pe mal că umbla,
A vrut cu el a se asămăna;

Ea pizmătăriță era,

Și-a și 'nceput a se umfla.

«Ian te uită, surloară, voiă fi cît el?».

Prietenii i-aă zis: «Nici cum de puțintel!».

Aceia a răspuns:

«Dar acum, cît m'am umflat de-ajuns,

Ei cum is? Măcar un pic

M'am mai mărit?» — «Ba chiar nimic.» —

«Dar acum?» — «Tot nimic.» — Tot s'a umflat,

Tot a suflat,

Și numai ce a ciștigat:

Cu boul nu s'a asămănat,

Dar din multa umflătură a crăpat.

Asemenea și la noi vedem nu unul:

Și de mirare, cînd vrea meștanul,

Să trăiască ca un grajdapin,

Iar acesta cît un bogat dvorianin.

CIOARA ȘI VULPEA

De cîte ori lumii s'a propovăduit
Că lingușirea îi rea, însă 'n zădar s'a mai
[vorbit,
Căci lingușitorul totdeauna cheful său și-a
[împlinit.

O cioară o bucățea de brinză a găsit,
Și, zburînd pe un copac, mai că s'a apucat
Acum ea de ospătat.
Dar pe-acolo o vulpe din întâmplare a alergat.
Îndată mirozna brinzei pe vulpe o oprește:
Văzînd brînza,—vulpea foarte se robește.
Șireata la copac încetinel păsește,
Cu coada învîrtînd, către cioară se măgulește,
Și-abia suflînd, cu dulceață îi vorbește:
«O drăguța mea amică!
Cît ești tu de frumușică!
Ce ochișori, ce gîtișor!
De-a povesti nepovestită!
Ce peniți! ce năsușor!
Și încă poate cu dulce glas ești dăruită!
Cîntă drăguță, nu te rușina!
Ci dacă, cît ești de frumoasă,
Știi încă și-a cînta.

Al fi la noi împărăteasă.
Iară cioara de laude a amețit,
Și-atît de tare a croncăit,
Că, spre a vulpii mulțămire,
Brînza a picat,
Iar vulpea s'a ospătat.
Așa șireții sînt și la noi în fire !

BUCĂȚARUL ȘI MOTANUL

Un bucatar, prea bun de sfat,
Din bucătărie la crișmă a alergat,
Ca cu cumătru-său să se veselească
Și pe răposai să-l pomenească,
Iar acasă să păzească la-demîncat,
Ca soarecii să nu s'apuce de ospătat,
Pe motan în kuhne l-a lăsat.

Dar ce-a văzut el întorcîndu-se ?

Bucatele mîncate ; iar pe motan ostenindu-se

În ungher după o putinică,

Cum mîncea, așa mîncea din friptură o bucățică.

«O, ce vrăjmaș ! Ah, ce nesățios !

O ! mai bine te-ai fi 'anecat cu vre-un os !».

Bucătarul pe motan îl ocărăște.

Iar motanul de-a mîncea nu părăsește.

«Cum ! până acum fiind motan cinstit,

«Eû tot de bine te-am vorbit.

«Acum rușinea nu ți-l mică !

Căci toți vecinii vor să zică

«Că motanul îl șiret, motanul îl cu tîlhărie ;

«Și, nu numai că în bucătărie,

«Nici afară lăsat nu trebuiește,

«Ca pe-un lup cînd la oi se răpezește.

«Și vor zice că ești un stricător,

«Un şiret, un hrăpitor,
«Şi ca o boală 'n porci, de brîncă!»
Iar motanul tot ascultă şi mănîncă.
Aici bucătarul mieu, de gură bun fiind,
 Şi de-a-l învăţa necontenind,
 A aflat:
Că, până cînd tot i-a cîntat,
Motanul mieu toată friptura a mîncat.

Dar eu aş zice că aşa fel de bucătar
 Să nu mai fie cărturar
Şi să nu dea motanilor învăţătură,
Cînd li trebuiesc numai vrè-o cîteva lovituri.

MOMIȚA ȘI OGLINDA

O momiță într-o oglindă s'a uitat,
Și pe urs încetinel cu piciorul l-a călcat.
Și-l zice: «Ian te uită, cumetre dragă,
 Ce sluțenle aici se bagă !
 Cum de slută se arată !
 Eă m'aș fi și spinzurat,
Măcar ceva de-aș fi ei asămănată.
 Însă-l cu adevărat
Că am vre-o citeva așa de strîmbe cumetrèle,
Ba încă pot, de vreî, să ți le și-arăt pe ele».
— «Decît să te trudești a le-arăta, mai bine
 Te uită, drăguța, la tine !»,
 Ei ursul l-a vorbit.
Dar sfătuirea lui în zădar s'a prăpădit.

BUSUIOCUL

Pe o vale într'un loc
Răsare un busuioc,
Ce mai de-acum vestejise
Și mireazma-și prăpădise,
Așteptînd al său sfîrșit,
Plecîndu-și virful la pămînt.
Și, măcar că el zăcea,
Însă 'ncetinel zicea :
— «Ah ! soarele de-ar răsări,
Cu-a' lui raze de-ar luci,
Poate c'oiu mai viețui!».

— «O, cît ești tu de prost, prietene al meu
[iubit ! ,

Un cărăbuș lui i-a vorbit :
«Aū doară numai atîta grijă are
Înnalt împuternicitul soare,
Să vadă cum înflorești,
Său cum acū te vestejești ?
Mă crezi, că nici vreme n'are,
Nici vre o dorință mare.
Dar, de-ai zbura tu ca mișcă,
Ai vedea cîtu-i de bine,
Cum îi de frumos în fire,
Toate avînd deosebire :

Holde, grădină și câmpii,
Păduri, ogoare și vii,
De soare se-ajutorează
Cu-ale lui plăcute raze ;
Cum a' lui călduri mari
Încălzește 'nnalți stejari ;
Dă o nouă verdeață,
Și parcă altă viață,
La florile cele frumoase,
Dar nu ca tine ticăloase ;
Căci acele floricele,
Nu-s așa precum tu ești :
Pentru că alt preț uă ele,
Însuși vremea li jălești,
Și mai nevrind le cosești.

Iar tu nici ești frumos, nici mirosești,

Dar pe soare rugînd îl zăluzești !

Mă crezi, nu mai umbla,
Că nicîo rază nu-ți va da,
Și de-a-l ruga părăsește,
Taci și te vestejește !
Însă soarele-a răsărit,
Pe toată laturea a lucit,
Și sărmanul busuioc,
Măcar de și vestejise,
Dar soarele, bunul noroc,
Aici de tot îl trezise.

O voi, căror vă este dată
Mărire foarte înaltă,
De la soare pildă luați
Și căutați,

Că, unde razele lui lucesc,
Toate acolo se 'nveselesc,
Și la toți aici în fire
El revarsă norocire ;
De aceia în toți chipul lui viază,
Și toți îl binecuvintează.

LEUL ȘI PUIUL LUI

Odată un leu a socotit
Ca să-și vadă procopsit
Pe puiul lui cel iubit ;
El l-a blagoslovit
Cu dragoste părintească,
Și la pajură l-a trimes de a-l învăța
Toată treaba împărătească.
Trece un an, trec și doi ; și pe cine nu 'ntreba,
De fiul lui laude auzia :
Toate păsările minuni de el spunea'
Și toate îl binecuvânta'.
În sfârșit
El cursul și-a împlinit :
Și s'aducă pe fiu, mai ales,
Bătrînul tată a trimes.
Iată fiul a venit ;
Și-aici tatăl a poruncit
Ca mic și mare să fie chemat ;
Pe fiu l-a îmbrățișat,
Și către toți așa i-a cuvîntat :
«O, fiul mieu cel iubit,
Iată c'am îmbătrînit,
Și diadoh după mine
Te am numai cît pe tine ;

Eû de mormînt m'apropiez,
Iar tu abia lumea o vez'.
Şi iată eû cu bucurie
Îţi dau a mea împărăţie;
Numai ni spune, al mieû fiû,
Ce-ai învăţat, şi ce ştii,
Şi, mai ales, cum vroleşti
Pe-al tău norod să-l cîrmuieşti?». —
Tată! » fiul i-a răspuns.

Atît înt eû de ascuns
În învăţătura mea,
Că prea rarî o ştiu pe ea:
Ştiu lucruri folositoare,
Pentr' un Împărat trebuitoare.
Şi de la vultur pîn' la raţă,
Toate ca pe-un fir de aţă
Vi le-oîu înşira, 'spuînd:
Cum se hrănesc ele zburînd,
Unde ele vieţuiesc,
Unde mai mult se plodesc,
Ce fel de ouă fac,
Său care ciută, care tac.
Într'un cuvînt, nevoia lor
Voiû spune foarte uşor:
Iată şi-al mieû atestat,
De unde m'am educat;
Căci nu degeaba pe la păsări
Vorbesc că în multe seri
Culeg eû stele de pe cer.
Şi, îndată cum mi-l da
Această Domnie-a ta.
Eû flarele le-oîu îpyăta

Ca să zboare pe copaci ,
Ba încă și cuiburi de-a-și face !
Atunce bătrînul tată,
Cu adunarea toată,
Capetele și-aud plecat,
Și foarte tare-aud oftat.
Și tîrziu el a aflat
Că puiul lui nimicuri a învățat.
Și n'a putea ca să fie
Folos pentru Împărăție.
Pentru că fiul lui a învățat
A păsărilor viețuire,
Iar nu pe cei ce i-a fost dat
Să domnească el din fire.
O domni ! nu cumva să socotiți
Că te miri cum să stăpîniți,
Ci priviți
Că pentru-o împărăție
Atuncea îi de folos,
Cînd Împăratul pentru supuși îi dureros,
Și nevoile lor le știe.

BĂTRINUL ȘI TREI TINERI

Bătrînul un copăcel
A sădi s'a apucat,
Iar trei tineri, rîzînd de el,
Luî așa i-aû cuvîntat:
«Cum de te-apuci să șădești,
Cînd lume'ai s'o părăsești?
Aû doară tu nu vezi
Că de mormînt te-apropiezi
Și te pogori tot la vale;
Iar, ca să te folosești
Din rodul osteneții tale,
Trebuî două veacuri să trăiești.
Și aû doară tu gîndești
Că alt Matusalem ești?
Uncheșule! lasă-ți lucrul,
În zădar nu te trîdi,
Căci pentru tine 'n toț minutul
Moartea-î gat' a te cosi.

Aceste gînduri pentru noi is de iertat.
Pentru că abia cît în lume am intrat;
Sîntem tineri, și-acum puterea ni-î dată,
Iar pe tine numai cît moartea te-așteaptă».
— «Dragii miei!», lor bătrînul li-a vorbit,
«Eû din copilărie așa m'am obișnuit,

Ca tot să mă ostenesc.
Și, dacă din copăcelul ce-l sădesc,
Nu voiû putea să trăiesc,
Ca roada lui s'o primesc,
Apoi voiû mai vorbi :
Că lucru nu-l voiû părăsi.

Căci, cine-l bun, nu numai pentru sine se tru-
[dește.

Sădind eu copăcelul, aceia mă veselește,
Că, dacă eu supt el nu m'oiû umbri,
Apoi nepoții miei cu el se vor mulțami,
Pe mine m'or pomeni,
Și iată rod că voiû găsi.

Dar încă și-aceia nu se știe,
Cine din noi mai cu viață are să fie.
Aû doară moartea se uită la tinereță,
Saû la virtute, saû la vrø o frumseță ?

Ah ! cu a' mele bătrîneți
Multe copile frumoase
Și voinici tineri băieți
I-am scos eu morți de prin case ;
La mormînt i-am petrecut,
Unde-l plîngeam foarte mult.
Și cine poate să zică hotărît
De al vre unuî om sfiîșit ?
Căci moartea n'are vederea,
N'are nicio mîngiere,
Și poate că în a ei cădere
Voi sînteți cu apropiere ;
Și că pămîntul, a noastră mamă,
Spre voi mai mult bagă 'n samă.
Și, precum hătriuul îngîrbovit

La acelu tiueri a vorbit,
Aşa s'a şi implinit.
Unul din ei, cu mărfuri negustorînd,
Şi pe Mare înnotînd,
Întaiu de noroc era îmbrăţoşat,
Dar pe urmă corabia lui de furtună s'a fărî-
[mat :
Pe nădejde şi pe el în noian i-a aruncat.
Altul, în ţeri străine
A se duce a hotărit,
Şi acolo nu prea bine
Viaţa în grab' şi-a prăpădit.
Iar al treilea, sînd foarte asudat,
Apă rece a băut şi prea rău s'a bolnăvit,
La aşternut s'a culcat ;
Meşterul doCTORI i-a chemat,
Dar aceia aşa l-au lecuit,
Că 'n scurtă vreme a murit,

Bătrînul, de-al lor sfîrşit auzînd,
Şi multă vreme mai trăînd,
A rămas pre ei plîngînd.

CERBOAICA ȘI SATIRUL

O cerboaică, pe iubiții ei pul prăpădind,
Și țitele de lapte pe ea încă îngreuiind,
Doi pul de lup în pădure a găsit,
Și datoria mumei spre ei ea și-a împlinit,
Căci cu al său lapte i-a hrănit.

Dar, acolo, în pădure, pe lângă ea locuind
Un satir, care, de fapta ei auzind,

De tot s'a mirat,

Și așa i-a cuvîntat :

«O, nebuno ! pe cine tu îi iubești,

Și cui al tău lapte îi prăpădești ?

Aă doară tu socotești

Că vre o mulțămire de la ei al să găsești ?

Său poate

Tu nu știi a lor răutate ?

Căci ei, neuitîndu-se la a ta bunătate,

Că îi hrănești acum cu lapte,

Dar cîndva ți-or bea sîngele cumplit !».

«Aceasta poate să fie»,

Cerboaica lui i-a vorbit,

«Dar eu de-aceia nu gîndesc,

Nici a gîndi nu doresc ;

«Căci simțirea unei mume acum îi iubită mie.

«Și țitele mi-ar aduce greutate,

De nu ți-aș hrăni cu lapte.»

Așa adevărata bunătate
Face bine fără să aibă răutate :
Pe cel bun, ciștigul îl năcăjește,
Dacă cu cel sărac nu-l împărțește.

*

LUPUL ȘI VULPEA

Prea lesne noi dăruim
Vr'e-un lucru, cu care nu ne folosim.
Aceasta primă fabulă s'o lămurim,
Ca nu cumva în adevăr pe cineva s'obji-
[duim.

O vulpe, într'o găinărie, după ce s'a săturat,
Și-o găină de mâncat acasă încă și-a luat,
Și, când de-acum bine a înserat,
Supt un stog de fîn s'a dus de s'a culcat.
Se uită, și iată că 'n musafir i-a venit
Un lup flămînd și obosit.

«Cumătră dragă, rău!» , vulpii el i-a cu-
[vîntat:

«Nicăiri nimică hrana eî astăzi n'am că-
[pătat;

Căci cîniî la răi și clopanul nu mai doarme,
Și-așa mă omoară o foame!».

«Nu se poate!» — «Crede-mă.» — «O, sărace
[cumetrèle!

De vroiești, eî te postesc,
Roade, dacă ai măsele,
Acest stog mare de fîn,
Căci a te sluji doresc.

lar, de găină, ce o avea în sin,
Nici de cum lui nu i-a spus.
Și așa lupul, dezmiardat
De cumătră-sa, ce stogul i-a arătat,
Acasă fără prinz s'a dus.

*

ZMEUL DE HÎRTIE

Un zmeu de hîrtie supt nourî lăsat fiind,
Şi de acolo zărînd
Un fluture în vale zburînd,
«Mă crede», de sus zmeul îi răcneşte;
«Că abia-abia te văd !
Şi-aşa-î că tu te 'nciudeşti,
Privind la înălţimea ce sed ?».

— «Mă 'nciudesc ? ba crede-mă că nu !
În zădar aşa de tine tu mult te socoteşti !
Mucar că eşti la înălţime, dar însă legat
[zborî tu :

Asa fel de viaţă, frate,
Departe-î de morbire ;
Şi eu, de nu-s aşa de înalt foarte,
Însă zbor aici în fire,
Unde am vre-o mulţămire.

Aşa şî viaţa ta, nici cum eu n'o doresc :
Să zbor legat unde m'or trage,
Şi la înălţime să huiesc,
Pe urmă supt pat să mă bage».

VULTURUL ȘI CÎRTIȚA

De sfatul nimăuui tu să nu te 'npotrivești,
Ci numai dintru'ntăiă jadecînd să-l socotești.

Dintr'o țară de departe,
Într'o pădure de-aă foarte,
Un vultur cu soțul lui aă venit,
Și-acolo pe toîdeauna a rămînea aă hotărît.
Și-alegîndu-șî un stejar frumos,
Înnalt și foarte crenguros,
Pe vîrful căruia cuib lorușî și-aă lipit,
Avînd nădejde să-șî facă puî pe vara viitoare.
Iar cîrtița, auzînd de această întîmplare,
Așa a socotit: «Eă», zice, «vulturului o să-l
[spun,

C'acest stejar, de-a viețui pe el nu-l bun.»
Prinzînd curaj, îndată i-aă doclarisit
C'acest stejar la rădăcină mai de tot a pu-
[trezit,

Și poate că degrab' el o să prăvălească:
Apoi Domnul păsărilor pe el cuib să nu-șî li-
[pească.

Dar oare-l vine vulturului din gaură sfat să
[primească,

Și încă de la cîrtiță? O, ce mare rușine,

Gîndia el întru sine.

Și ce fel de treabă au cîrțițele a se amesteca ?

Cînd nu vor spre ele nime nici a căuta.

Deci vulturul cu cîrțița mai nimică nevorbind,

Și sfatul ei neascultînd,

Mai degrab de lucru s'a apucat,

Și 'n casă nouă a intrat

Cu împărăteasa cea 'ngrecată,

Acolo petrecu prea bine : și iată

Că și puîl Dumnezeu de-acum li-a dat.

Dar ce ? — Odată, viind în spre seară.

Vulturul, cu grabă mare,

Către a sa căsușoară,

Aducînd prea-bogat

La puil săi demluat,

A văzut stejarul lui prăvălit,

Ce pe soț și pe copil acolo i-a nădușit.

De amărîre nu poate lumea s'o vadă.

«Nenorocitul de mine !», el așa se căinează :

«Pentru truțe soarta în această scîrbă m'a

[aruncat,

Căci înțeleapta sfătuire eă nu o am ascultat.

Dar puteam eă să socot vre-odată

Că și cîrțița cea de nimică bune sfătuirii arată ?»

— «Dacă mie nu te-ai fi împotrivit»,

Din groapă cîrțița lui i-a vorbit,

«Apoi ți-ai fi adus amînte că eă, făcînd

A' mele gropi în pămînt,

Și că, întimplîndu-mă aproape de rădăcinî,

Mai bine știu de-s sănătoși copacii, saă de aă

[ceva pricinî.

C O P A C I U L

Un copăcel, ce într'o pădure creștea,
Văzînd că omul un topor în mîni ducea,

Așa i-a vorbit :

«Prietene iubit !

Taie, mă rog, împrejurul mieu

Stearli ce odrăslesc,

Căci îmi este tare rău,

Și 'n pace nu pot să cresc;

Nici soarele eî nu-l zăresc,

Nici rădăcina nu mi-l în pace,

Zelirîi nu mă răcoresc,

Și-aî și 'nceput rele a-mî face;

Iată că nici cum nu cresc,

Și deci o să mă veștejesc,

Gura lor nu li mai tace,

Și tare mult mă ocărăsc !

Dacă de la ei n'aș avea atîta supărare,

Crezi că într'un an m'aș face foarte mare,

Cu umbra mea valea s'ar acoperi,

Și tu de multe ori supt ea te-ai odihni ;

Iar acum așa sînt de supțire,

Că rabd oricare nevoie în fire.»

Omul pe el l-a ascultat,

De topor s'a apucat,

Dorință de a-l sluji i-a arătat :

Și 'n grabă stejariî la pămînt i-a dat ;

Pe lîngă el i-a curățit,

Și loc de-a crește i-a lărgit.

Dar ce ? că nici el prea lung nu s'a folosit ;

Căci ba de soare s'a uscat,

Ba de ploî cu piatră s'a udat,

Și în sfîrșit de furtună s'a fărmat.

Iar acolo un șerpe copăcelului așa i-a cu-
[vințat :

«O, nebune !

Au doară răul tău nu-l însușăi de la tine ?

Clad în pădure supt stejariî tu ai crescut,

Ție arșita și furtuna a-ți face rău u'a putut,

Căci de bătrîniî copaciî eraî acoperit ;

Și negreșit,

Că, dacă pe ei cîndva i-ar fi tăiat,

Și traul lor s'ar fi uitat,

Apoi și al tău rînd

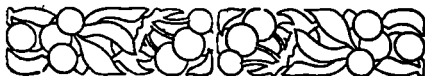
La tine în urma lor viind,

AI fi crescut, te-ai fi mărit,

Și mult te-ai fi 'mputernicit ;

Și răul acesta ție nu ți s'ar fi întîmplat,

Căci toate furtunile tu atunci le-ai fi răbdat.»

P O R C U L

Odată un porc într'o ogradă boierească

A intrat,

Și prin prejurul grajdului și-a cuhnii a um-
[blat.

Dar acolo de gunoiu după ce s'a săturat,

Și 'n spălătură pân' în urechi s'a scăldat,

A început să se mai tăvălească,

Și de-acolo acasă, negreșit,

Porcul tot porc a venit.

«Ei, surlo, ce-ai văzut unde-ai fost tu depăr-
[tat ?»,

Pe porc un cioban l-a întrebat :

«Pentru că se vorbește

Că la boieri tot în aur și argint lucește ;

Și 'n casă una pe alta cu frumuseța covir-
[șeste ?»

Iar porcul grohăiește :

— «Ba crede-mă că nimică, chiar spun nea-
[devărat !

Nicînu fel de hogăție la ei eu n'am însemnat,

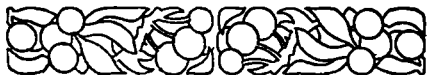
Numai cit niște gunoiu adunat ;

Dar însă, ritul neajlînd, și fiind nerușinos,

Am tot rimat, și am ros

'Toată ograda cea din dos.»

Să nu-mi dea Dumnezeu pe nime să obiждуiesc !
Dar cum pe acel critic surlă să nu-l numesc ?
Care s'apucă de judecat,
Neavînd doagă în capul spart !

FRUNZELE ȘI RĂDĂCINELE

Într'o primavară prea frumoasă,
Când plugarul țarina lui își arase,
Frunzele de pe-ua copaciū își arunca'

 Umbra lor într'o vale,

 Și cu zellril șoșotia',

Fălindu-se de verdeața frumuseței sale.

Și iată cu zellril de sine ce judeca :

 Aū doară nu-l adevărat

Că noi stntem frumseța acestui loc !

 Și că copacul li cu noroc,

 Fiind cu noi înzestrat ?

 Și chiar fără nicsun păcat

 Vrednice sntem de lăudat !

De n'am fi noi, am vedea cum ar fi el de fru-
[mos !

Aū doară nu supt noi vre un păstor,

 Saū vre un trudit călător

 Își găsește repaos ?

Aū nu supt a noustră umbră deasă

 Vin fetele de pe-acasă,

 Și aicea șoșotesc,

 Vorbesc și se veselesc ?

La noi încă dimineața și seara

Cintă frumos privighetoarea.

Și voi insiși, zefiri iubii,
Sînteți de noi nerăzlețiți.

— «Și noi putem a spune
Că aici ni-e foarte bine!»,

Frunzele un glas de supt pămînt auzit,

— «Cine oare așa de prost ni-a vorbit?

Acolo voi cine sînteți,

De vreți

Cu-așa fel de dirzie cu noi a vă asămăna?»,

Frunzele de pe copaci auzi și început a suna.

— «Noi acelea sîntem.

Care în pămînt ne-aflăm,

Și pe voi vă hrănim. Auz doară nu ne știți?

Sîntem rădăcinii a' copacului pe care voi în-
[floriți.

Deci de-ăcum vă veseliți!

Însă căutați

Aceia s'o judecați:

Că, la viitoarea primăvară,

Alte frunzi or să răsară;

Și, dacă rădăcina s'a uscă,

Nici voi, nici copacul nu v'eți mai afla.»

MUSCA ȘI DRUMETII

În luna lui Iulie, pe cele mai mari arsuri,
Cînd Phoebus în a lui călduri
Presară drumul cu nisipuri,
Pe un deal foarte înalt
O familie a unui dvorean,
Încărcat
Cu patru cai într'un rădvan,
Pe acel deal se trăgea.
Caii aû ostenit, și vizitiul, cum nu-l bătea,
Dar aû stătut. În sfîrșit,
Din capră el s'a coborît,
Și pe cai mult i-a muncit;
Cu feciorul din două părți i-a tirănit;
Iar caii tot nu trag. Și din rădvan aû ieșit
Boierul, cucoana, fata
Și copilul, cu un dascăl procopsit.
Se vede că rădvanul era
Foarte tare încărcat,
Că caii, măcar că l-aû mișcat,
Dar la deal abia-abia cît îl trăgea'.
Iată că și-o muscă aici s'a întîmplat,
Și necăjiților a li-ajuta
Îndată și s'a apucat.
Cît ee poate, blizește,

Împrejurul trăsuri se 'nvirtește;
Ba mușcă fruntea calului din olște,
Ba în nasul celui din șlihuri se izbește,
Ba 'n capră, în loc de vizitiu, zburînd,
Orî caii mai lăsînd,

Și 'nnainte, și 'nnapoi printre oameni bir-
[nieste,
Chiar ca un precupeț la iarmaroc ciud se sfă-
[deste,

Și-l ciudă i-l mai virtos
Că nime nu-l dă ajutor,
Să facă vre un folos
Boierului evghenicos.

Slugile cu trăsura mergeau foarte 'ncetișor,
Dascălul cu cucoana au rămas în urmă pe
[jos;

Iar boierul, uitînd că spre puneri la cale el
[o să trebuiască,
S'a dus cu fata în pădure, loruși hrihi că să
[găsească.

Și musca foarte mult se necăjește
Căci acum ea singur de toate se 'ngrijește.

Însă caii încet-încet au pășit
Și-acel deal lung l-au suit;
Deci au dat la dreptul drum.
— «Ei», musca lor îi-a vorbit,
Și 'n urechi așa li sună:
«Slavă Domnului! de-acum

Suiți-vă în trăsura și vă doresc cale bună;
Iar mie de-acum dați-mi pace, că-s ostenită
[toată,

Abia aripile cît mă poartă.»

Asemenea, în lumea întreagă,
Sînt mulți, cari de toate se leagă,
Și iubesc a umbla unde nici ca cum nu-l
roagă.

STIGLEȚUL

Fieștecare

Talentul său își are :

Însă uni, spre progresurile altora privind,

Și ca ei să fie dorind,

S'apucă niște lucruri de făcut

De care cu totul nu au nicio dumerire.

Iar eu dau așa fel de sfătuire :

Să te-apuci de-acel lucru spre care tu te-ai
[născut,

De vrei ca, negreșit,

Să aiă lucrul bun sfârșit.

Un stigleț așa cînta de plăcut,

Că cine pe lîngă el n'ar fi trecut,

Fieștecare îl lăuda,

Căci cu cîntarea lui țarina se veselia.

Altul, negreșit.

Cu așa laude s'ar fi și mulțămît,

Dar, auzind că laudă și pe privighetoare,

S'a umplut de cludă mare,

Și așa a socoti :

— «Lăsați, că și eu ceva sînt,

Și de-acum negreșit

Ca privighetoarea oîă să cînt.»

Și-a cîntat

Cu adevărat,

Însă c'un glas cu totul deosebit :
Ba șuiera, ba cînta prea amorțit,
Ba răgea ca un vițel ;
Și într'un cuvînt el,
Sărmanul mied sticlețel,
Cu a lui urlă cîntare,
Toate cele zburătoare
Din pădure le-a gonit.
Și-acum ce i-a folosit ?

Mai bine, ca un sticlețel, frumos ar fi cîntat,
Decît ca o privighetoare, și să fie rușinat.

DUNĂREA ȘI PÎRIUȚUL

— «Ce vrea să zică»,
A zis Dunării o apă mică :
De câte ori mă uit la tine,
Tot curgi și 'n Mare te răpezești !
Aă doară tu, prietene,
Nu socoți să ostenești ?
Mai ales totdeauna eu privesc
Că pe tine prea mulți te necăjesc :
Ba corăbii călătoresc,
Ba poduri, saă galere plutesc ;
Da' de luntri, care le porți tu pe umăr,
N'am ce să mai vorbesc,
Căci sînt fără de număr.
Aă doară cînd îi lepăda
Acest fel de viață a ta ?
Mă crezi că de ciudă într'o lună
Eu de tot m'aș fi uscat,
De-aș fi cu tine asămănat.
Și cită-i soarta mea de bună !
Măcar că eu, negreșit,
Pe toată harta nu-s lățit,
Și nu-s așa de slăvit,
Precum ești slăvit tu foarte,
Și de laude răsunî,

Dar crede-mă că acestea toate,
Sînt numai deșertăciun
Însă eă a mea cale
Pe aceste înguste maluri,
Ce sînt hleioase și moale,
Petrecînd-o fără valuri,
Șed ca o cucoană mare
În așternuturi tot de puf,
Și n'am diclo supărare,
Saă măcar vre un zăduf.

În adevăr îți spui că nu a corăbiei greutate,
Saă a plutei încărcate,
Dar nici măcar de-o luntre mică,
N'am pricepere nimică :
Și-abia-abia pe mine înnoată
Vre-o frunză de vînt suflată.
Cui nu i-ar fi iubită
Viață așa de liniștită ?
Că, de grozave furtune cuprins,
Nu mă mișc, nu mă clătesc,
Însă numai cît privesc
La a' lumii vrednicii,
Și filosofesc prin vis
A' ei nestatornicii.»

— «Dar a filosofi tu legea n'ai uitat ?
Dunărea i-a cuvîntat,
«C'atunci apa-l răcoroasă
Și îl bună de băut.
Cînd răpede se revarsă
Și curge cu huiet mult.
Iar de-aceia că-s vestită
Și ls foarte fericită,

Îi pentru c'am lepădat,
Lenea cea prea-împuțită,
Și răpede m'am apucat
De legea mai sus arătată.
De-acela 'n fleștecăre an,
Cu apa mea cea curată,
Prin multe guri răvărsată,
Aduc folos și cinste am.
Și poate în veci înc'oiu mai fi,
Cînd nime de tine n'a pomeni,
Și-al tău nume va peri.»
Și, precum Dunărea i-a vorbit,
Așa s'a și împlinit :
Căci pe-acel pîrlu, din an în an,
Fiiud cu tină coperit,
Pe urmă aŭ răsărit,
Ba dudău, ba buruian,
Și în sfîrșit a perit.
De mult acum s'a uscat ;
Iar Dunărea nencetat
Și-acum aduce folos mult,
Precum îi de toți știut.

Așa și noi, mai virtos,
În lume ne veștejim,
Pe toată ziua sărăcim,
Atunci cînd fără folos
Lenea pe noi ne cocolește
Și tare mult ne stăpînește :
La dînsa numai cît privim,
Iar de lucru nu gîndim.

FLORILE

Într-o fereastă deschisă, a unei case bogate,
În oale de farfor prea înfrumusețate,
Fiind pe lângă florii firești și de cele neade-
[vărate,

Pe crenguți de sîrmă se legăna',
Și cine la ele nu se uita,
La toți frumoase s'arăta'.
Iată și ploaia a dat.

Și-aici florile făcute lui Iupiter s'aû rugat :
Că de-a ploua să 'ncetezi.

În tot felul ele pe ploaie o vorbesc,
Și tare mult o ocăresc.

«Iupitere ! ne rugăm, tu ploaia s'o scurtezi ;
Căci și calea îi urîtă,
Și vremea-I posomorîtă.
Și ce-I în lume mai rău,
O împuternicite zău,
Decît ea ?

Ian te uită, că nici pe uliță nu pot a se primbla :
Și, din vreme frumoasă și lină,
Face numai glod și tină.»

Însă Domnul cererea lor n'a ascultat,
Și de-a ploua n'a încetat.

Ploaia arșița gonind, văzduhul a răcorit,

Firea altă viață a priimit.
Și toate parcă s'aû innoit.
Atunci și florile firești toate
Aû primit o frumuseță mare foarte,
S'aû făcut după ploaie mai mirositoare,
Mai veselî și mai mare.
Iar florile cele făcute, îndată,
Lipsindu-se de frumuseță, afață s'aû aruncat,
Ca niște gunoii adunat.

De critică nu se tem talenții cei adevărați,
Căci nu poate ea să strice ale lor frumuseți;
Numai florile făcute sînt acele care
Se tem de ploaie foarte tare.

OAMENII ȘI PÎRĂUL

Oamenii, ne mai putînd răbda
Sărăcia ce-o purta'
De spre pîrăul care acolo se afla,
Spre a-și cere îndreptare,
S'aû dus la o apă mare,
În care acel pîrău da.

Și era pentru ce a o ruga :
Căci, ba gropi cu pîne a stricat,
Ba mori a rupt și le-a luat ;
Da de vite, nici poți a le mai număra,
Cîte el a înecat.

Iar acea apă mare, măcar de-l cu gratula (sic ;
[ghiotura),

Însă curge așa de liniștit,
Că pe dînsa tîrguri mari se arată,
Dar niciodată

Așa fel de răutăți de ea nu s'aû auzit
Și, negreșit,

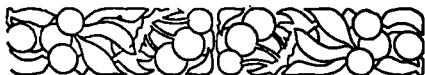
Ea pe-acest pîrău l-a mai astîmpăra, —
Întru sine oamenii așa fel judeca.

Dar ce ? Că, îndată cum s'aû apropiat
De acea apă, aû însemnat
Că binele lor în jumătate
Înnoată în a ei parte.

Aici, oamenii miei, nimic n'aprelungînd,

Şedeaŭ numai pe mal, privind
 Cum innoată al lor bine ;
 Decî, unîl la alţii căutînd,
 Şi din capete dînd,
 Acasă s'aŭ întors.

Iar, mergînd, aşa vorbiaŭ intru sine :
 «De ce noi să prăpădim
 Ziua fără de folos !
 Mai bine să ne liniştim ;
 Căci pe cel micî la cel marî nu poţi a te jălui,
 Său a-ţi căta vre o dreptate,
 Cînd cel micî, fără a mai vorbi,
 Se 'mpart cu el în jumătate.

IUBITORUL DE PRIVIRE

«Prietene iubit, ce mai faci ! unde-ai umblat ?»

«În Kunstkammer¹, în pragul mieu, trei ceasuri
[m'am primblat ;

Toate-am văzut și le-am cătat ;

Și, din vrednica mirare.

Mă crezi că nu îi pot a povesti

Nici prin grai, nici prin sorisoare,

Nici în sine a le rosti,

Și chiar îi adevărat !

Că, unde am fost și am umblat,

Este o curle mîmănată,

De tot binele 'nzestrată

Și prea înfrumusețată ;

Ce flară, ce păsări am văzut

Acolo unde am umblat acum ;

Și cum îi, frate, de plăcut !

Maî ales cum cîntă ele,

Mă crezi că nu pot să-ți spun.

Ce fluturași, ce muscuțe !

Ce a' domnului-văcuțe !

Unele mai mititete,

Iar altele sînt mai mari.

¹ Museu.

Ca niște mărgăritări.
Și sint și de-acele, frate,
Ca să fii cît de-aproape,
Mă crezi că nici se văd
Pe acel loc unde șad.»

— «Dar ai văzut tu elefantul? cum îl el din
[privit?

Socot, tu ai fi gîndit
Că vre-un munte-ai întîlnit?»

— «Și parcă-l acolo?» — «Acolo.» — «Apoi, frate,
[Is vinovat:

Că la elefant
Nici cum seama n'am luat.»

OMUL ȘI ȘERPELE

La un om, odată, un șerpe a venit
De l-a rugat că 'n casă să fie primit;
Nu în zădar să șază sad să-l hrănească,
Ci ca pe-al lui copil să-l dădăcească,
Căci pînea prin sudoare cîștigată

 Mai dulce la gust se arată.

«Eă știu», șerpele lui i-a vorbit,
«Vestea care la voi oamenii s'a lățit,
Pentru șerpi, că-s din fire
Plini de venin și de orbire;
Și din vechime la voi se povestește
Că, unde vre-un șerpe lăculește,
Toate acolo le otrăvește,

 Și insiși pe al lor copii

 Îi mănîcă chiar de vii.

Acestea toate pot să fie: dar eă nu-s ca acei
Cari-s la nărav prea răi.

Eă, nu numai că pe nime n'am mușcat,
Dar nici măcar n'am mîniat;

 Și mă crezi dumneata

 Că limba chiar mi-a: da-

 Să mi-o rupă cineva,

 Dacă cu adevărat aș ști

 Că făr' de dînsa voiă trăi;

Și 'atr'un cuvînt, is cu purtări mai bune
 Decît toți șerpi din lume.
 Apoi poți să judeci oam vîi și
 Pentru copii de-a-i dădăci !»
 — «Măcar», omul i-a cuvîntat,
 «Să fie tot adevărat
 Ce acum mi-ai înșirat,
 Dar totuși nu pot a te primi;
 Căci, cînd la noi vestea s'a lăți
 De-așa fel de faptă bună,
 Apoi pri a mulți o vor iubi,
 Și-o sută șerpi de-acei răi
 La mine se vor grămădi,
 Și pe copilașii miei
 Îndată-i vor omori.
 Iar și de-aceia îmi pare mie.
 N'oiu putea a te primi.
 Pentru că cum de n'ar fi
 Vre-un șerpe cu omenie ?
 Dar, socotind înțelepțește,
 La dracu', nici cum nu-mi trebuiește.

Părinți, ați ați judecat,
 Pentru cine aici am însemnat ?...

VULPEA CEA BUNĂ

Un pușcaș odată o gangură a împușcat.
Și-această nenorocire acum cu ea de s'ar sfârși,
De-atunci s'ar fi și uitat.
Dar nu ; după ea încă trei s'or prăpădi :
Căci el pe-al ei trei puî fără mamă i-a lăsat,
Abia aû văzut lumina afară,
Fără glas, fără putere,
Neavînd puîl mîngîiere.
Rubdă foame prea amară.
Mai ales încă și frig.
Care puî cu glas scîrbelnic
Pe mamă în zădar o strig'.
«Cum poți de a nu fi jalnic,
Pe puî aceștia văzînd ;
Și pe care inimă de ei nu va fi durînd ?»,
De pe o piatră, lîngă acel cuib șezînd,
O vulpe păsărilor li vorbește
Și așa le sfătuiește:
«Iubitelor ! pe acești copii ajutoară :
Măcar cîte un grăunte sărmanilor aruncați,
Măcar cîte un puișor la al lor cuib lipiți,
Cînd de pe la cîmp veniți ;
Căci, făcînd așa fel de fapte sfînte,
Viața lor voi lîi păzi

Și ei, cu dragoste fierbinte,
De curînd v'or mulțami.

Cucule, ian te uită că tu și-așa năpirlești:

Aă nu-î mai bine ca lor să li dăruiești,
Și la al lor cuib să lipești
Penele ce în zădar le prăpădești.
Tu, ciocirlane, decît te-ai ridica
În sus, și-acolo te-ai învîrți,
Mai bine hrană prin lanuri ai căta,
Și cu-acești pul te-ai împărți.

Tu, turtur, ai tăi pul sînd mărișori,
Hrană ei de-acum ușor
Singuri și-or putea găsi, —
Apoi tu mai bine să zbori

La acești sărmaui, în loc de mamă să li fi,
Iar pe ai tăi copii,
Las' că Domuul i-a păzi.

Tu, rîndunea, ai prinde vermișori,
Și-ai hrăni pe sărmanii pulșori.

Iar tu, iubită privighetoare,
Cu a ta dulce cîntare
Pe dinșii îi cocolește.

Leagănă-î și-î dădăcește,
Și cu-aceste fapte bune,
Eă sînt bine 'ncredințată,
Că amara lor mîhniciune
Voi fîi schimba-o îndată,
Și-ascultați-mă pe mine:

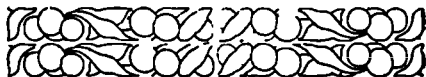
Se află inimi cu călduri
Spre a face fapte bune,
Și pă... Vulpea a li cuvînta
Nesfîrșind, tustrei

Puișorii miei.
În pace neputînd șede-a,
Spre vulpe jos aș picat.
Iar cumătra ce-a făcut ?

A tăcut,
Și îndată i-a mincat,
Nesfîrșind a învăța,
Pe păsări ce-acolo s'afia'.

Cetitorule iubite.

Iea seama cu luare aminte ;
Că cine-l bun, în zădar de bine nu vorbește,
Ci acel bine în taină îl săvîrșește ;
Iar acela care
În urechi la toți li sună
Pentru vre o faptă bună,
Fiindcă pagubă nu are,
Apoi se uită numai de-l plin
Vre un buzunar străin.
Însă la lucru bun sîntem cam toți migăiți,
Și cu a mea vulpe lurudiți.

ȘOARECELE ȘI GUZGANUL

Drăguța ? aă ai auzit
Vestea care s'a lașit.
Un șoarece unui guzgan i-a vorbit :
„puu că mișta a nemerit
În unghiile unui leă cumpăit ?
Și ia'ă că a ue odihni de spre ea,
Vremea de-acum a sosit !”

Frate, nu te bucura,
Guzganul lăi i-a cuvăditat :
Și-areastă veste n'ascultă .
Că, lucă mișta a intrat
În al leului palat,
Leul degrab' îqvins va fi
Și încă poate va muri.
Și deci să nu lăi bucuos,
Tu pentru această veste,
Căci decit mișta mai virtos
Leul nici dec im nu este !”

Această pildă mică
Mă rog sa o însemnați :
Că, dacă unil aă de cineva vre-o frică,
Apoi is foarte înspăimîntați,
Și sorotesc
Că toți de-arela se 'ngrozesc.

PIATRA ȘI VIERMELE

«Ce nebuna! cum de aici luiește!»,
Pe ploaie o piatră ocărăște.

«Și tare mi-l ciudă mie.
Că toți cu mare bucurie
Pe ea o aū așteptat;
Dar ce fel de lucru a făcut?
Fiindcă nu mai mult
Decît un ceas-două a plouat.
Las eū să fū întrebată.
Că veacuri sed aici culcată,
Și, unde aș fi aruncată,
Is foarte liniștită;
Dar vre-o laudă niciodată
De mine eū n'am auzit.

În zădar, zău, oamenii mă ocărăsc,
Dar vre-o dreptate la ei nici de cum eū nu
[găsesc].

— «Tac!», viermele i-a cuvîntat:

«Că această ploită, de-a și fost cu scurtare,
Însă cu îmbielșugare
Pămîntul a adăpat,
Și pe plugari a bucurat;
Iar tu, de și sezi liniștită.
i-acea ești învechită,

Dar folos acestui lan
N'ai adus nici într'un an.»

Aşa uniî se fudulesc
Că patruzeci de ani slujesc :
Dar, ca întru această piatră,
Judecata li-l deşartă :
Că, deşi slujesc mulţi ani,
Însă-s nişte gogomanî.

BĂTRÎNUL ȘI MOARTEA

Odată, într'o iarnă mare,
Pe cînd Phoebus părăsese
De-a mai hățui pe soare.
Și pe pămînt nu 'ucălzește.
Un bătrîn îngîrbovit,
De zile multe 'nvechit.
Ce-avea înmărmurite semne,
S'a dus de și-a strîns
O sarcină grea de lemne.
Iar acolo s'a descins,
Lemnele și le-a legat
Și acasă 'ucetiu el
Moșneagul mieu a plerat.
Însă cu mare supărare,
Suflînd și oftînd el
Supt sarcina cea din spinare.
A mers, a mers, dar, în sfîrșit,
Necăjindu-se prea mult.
Foarte tare-a ostenit,
Și în drum a mai stătut.
Jos sarcina el și-a dat,
S'a pus pe ea și-a oftat,
Așa gîndind întru sine;
«O Mintulorul mieu.

Eu! în lume-î e mai rău,
Și[-î] mai sărac decît mine;
Ah! is tare nujduit:
Și bolerescul de implinit,
Și copiii de hrănit;
Ba, pe lingă astea toate.
Și baba-î o răutate.
Și n'am văzut eă niciodată
Vre-o zi lină și curată !.
În așa scîrbă el fiind,
Și pe soartă blestemînd,
Strigă să-î vie mai în grabă
Moartea cea de mult lui dragă;
Iar ea nu era în depărtare,
Cî aproape de-a lui spinare:
Îndatăși î s'a arătat,
Și-î zice; «Mosnegò! ce m'ai chemat?».
Însă, văzînd pe-acea moarte,
Urită și grozavă foarte,
Bătrînul mieû a înlemnit,
Și-abia suflînd el i-aû vorbit:
— «Te-am chemat, de nu ți-a fi cu supărare,
Să-mî ridici această sarcină în spinare».

De-alcî noi putem
Ca să vedem
Că, cum de n'ar fi
Amar de a viețui,
Dar îi mai amar a muri!

OMUL ȘI TOPORUL

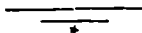
Un țeran, o casă făcînd,
Parî și grîndeie ciopliînd,
Pe-al său topor s'a mîniat,
Și 'n lăturî l-a aruncat ;
S'a tulburat țeranul mieu,
Zicînd că toporul îl rău :
El singur să taie nu știe,
Iar pe topor îl învinovăția.
Țeranul de tot îl ocărăște
Și pricinî multe îl găsește.
Netrebnicule !», îl răcnește,
«Eû dintru această vreme
Cu tine nu oiû să tai lemne ;
De tine oiû să mă izbăvesc,
Și cu științele mele,
Legate cu ostenele,
Îl vedea

Că c'un cuțit prost oiû să cioplească
Și oiû tăia

Aceia ce altul cu toporul n'a putea.»

— «Ce vrei tu, imîi fă mie,
Căci la toate-s supus ție»,
Toporul, foarte smerit,
Țeranului i-a vorbit.

Și așa, stăpînul mieu,
Fie sfînt cheful tău,
La toate-s gata a te sluji;
Dar să știi că te-î căi:
Căci în zădar tu cu minia ta
Mă dai în lături și mă lași,
Însă casa nu-î putea
Cu cuțitul să ți-o faci .

LEUL ȘI LUPUL

Leul pe un miel de mâncat s'apucase,
Iar un coteiă, umblând pe lângă împărăteasca
[masă,

O bucățică de miel
De la leu și-a luat.
Leul, de-a și însemnat,
Dar nici cît de puțin
Pe el nu s'a mîniat.
Zicînd că încă-l mititel.
Văzînd aceasta lupul, a socotit
Că-l slab leul, negreșit,
Fiind așa de smerit,
Și laba a întins și el
Să guste pe acel miel.
Însă cu lupul mieu
A ieșit tare rău:
Căci însuși a nemerit
Spre hrană leului cumplit.
Leul, rupîndu-l, i-a vorbit:
«Prietene! În zădar tu ai privit
La coteiă, și-ai socotit
Că ți-oi da și ție pace,
Și nimic nu ți-oi face;

Ba ! tu de-acum ești cine mare,
Poți să te brănești ușor,
Iar el îl un țincușor,
Și încă minte nu are .

*

OMUL ȘI UMBRA

Un săgalnic a vroît
Umbra lui a-și alunga :
Ea înaintea el la ea,
 Și, în sfârșit.
 Dă omul fuga.
Dar, pe cât el alerga.
Umbra tot înaintea-i s'arăta.
Iată, săgalnicul meu înapoi se răpește ;
 Și privește,
Iar umbra de-acum pe dinșul îl gonește.

Așa cu norocul îl la noi :
Altul, prin multe nevoi,
Își pierde vremea, se silește,
Însă nici cum nu-l găsește ;
Iar altul se pare a fi
Că pe noroc nu-l dorește.
Dar nu, că pe-acela de-a-l goni
Norocul însuși îl iubește.

PĂSTORUL ȘI ȚÎNȚARUL

Dormia supt umbră un păstor, fiind pe cîni
[nădăjduit,
Iar șerpele, ochindu-l, de supt tufe s'a ivit:
Se apropie de el, scoțîndu-și răutatea,
Vrînd păstorului să-i iea sănătatea.
Însă, țînțarului fiindu-l jale, cu răpegiune a
[zburat,
Și cu mare vîrtute pe somnoros l-a mușcat.
Încît, trezindu-se el, pe șerpe l-a tocat,
Dar mai întîiî din somn pe țînțar așa l-a
[apucat,
Că cu dînsul săracul așa nu s'a mai întîmplat.

Asemene pilde sînt prea multe minunate:
Că slabul, vîrtuții vrea să-i facă bunătate:
Deschide ochii, să s'apuce de dreptate,
Dar ce? că cu dînsul se întîmplă tot aceea
[răutate
Ca și cu a țînțarului moarte.

V Î N Ă T O R U L

Adese ori grăiesc în lucruri: «încă voi! face».
Dar trebuie întru aceasta să aduc aminte
Că o grăiesc neîntrebînd pe minte,

Dar însă pe lene. Ci 'n pace
Vînătorul luînd puşca şi toate cele de vînat,
Şi prea iubitul său cel drept l-a luat,
Pe Gheorghie, în pădure s'a dus la vînat,
Neîncărcînd puşca, fiindcă avea 'nnainte sfat
Ca puşca acasă să nu încarce.

«Iacă lucru», el zicea, «mie drumul îmi e de-
[parte,

Pe dînsul n'am văzut nicîo vrabie din născare.
Şi, fiindcă calea îi cam lungă de călare,
Apoi eu puşca oi! putea însutit a o 'ncărca».
Dar ce? că iată, într'un loc învăluit,
Ca [sî] cînd cu dînsul norocul a suguit,

Pe un pîrău,
Asurză valea ră!ile cu răcnetul său.

Atuncea puşcaşului mie!u
Cu o încărcătură nu-l era gre!u
Să ucidă o mul!ime, nu prea prost,
Şi o săptămîină de mîncat să-l fi fost,
Dacă el n'ar fi lăsat pe puşcă neîncărcată.

Acum de grabă l-a încărcat ; dar ce folos ? gră-
[mada rațelor

S'a dat simțirilor.

Până cînd el cu pușca s'a mocoșit,

Ele, strigînd, s'aû spăimîntat,

Zburînd în pădure s'aû lăsat,

Dar acolo din ochi s'aû prăpădit.

În zădar bietul vîntător prin pădurî se trudia,

Că nici măcar o vrabie lui nu i se ivia.

Pe lîngă acesta, și alt necaz a mai dat :

Vîind acasă, l-a plouat.

Și așa, vîntătorul mieû, numai cu un copoi,

Udîndu-se de tot, s'a întors înapoi

URSUL STĂPÎNITOR PE PRISACĂ

Într'o primăvară ursul de flarele toate
S'a fost ales ca să iea în priveghere știubeile
[taré foarte.
Măcar că aici mai credincios pe altul a alege
[se poate,
Dar, fiindcă la miere ursul îl plecător,
Așa precum îl aici arătător.
Întreabă tu ideia aceasta de flarele toate,
Că la știubeiă, cine nu se arăta rugindu-le;
Însă, cu nebăgare de seamă pe toate lăsându-le,
Deci, ca [și] cînd înșăgărat
Aici ursul s'a arătat.
Și-această slujbă lui i-a dat.
Apoi a ieșit păcat.
Că ursul mieu toată mierea în vizunia sa a
[strîns,
Și, auzind toți, ciuda i-a cuprins.
Au făcut pe formă judecata lămurit:
Ca ursul din slujbă să fie părăsit,
Și încă să-l mai poruncească:
Că iarna în vizunia sa bătrînul șiret să se
[odihnească,
Lămurind, întărind și îndreptînd.
Dar, mierea ursul tot neîntorcînd,

El în seamă n'a băgat,
Și cu lămea s'a lertat,
În calda vizunie s'a culcat,
Acolo labele de miere sugia
Și pe primăvară îngăduia.

*

FLORICICA SĂLBATECĂ

O floricică de pe cîmp era odată,
Din întîmplare, cu garoafele legată;
Și ce? din ele și ea s'amirosească a început.
Asemene și la noi priviți:
Că atunci avem folos mult,
Cînd ne legăm cu oameni cinstiți.

LUPUL ȘI COCOSTÎRCUL

Că-s lacomî lupii, se cunoaște vederat :

Că, orice hrană găsește,

De-odată o înghițește.

De aceea unul dintr'înșii primejdiei s'a fost

[dat :

Căci lui un os în gît i-a stat.

Nu poate lupul a ofta.

Nici a se văita,

Dar pe soartă prin gînd o a blestemat,

Și spre norocirea lui cocostîrcul aici s'a arătat.

Iată, cu semne lupul la cocostîrc s'a lingușit,

Și-l roagă ca năcazului să dea sfîrșit.

Cocostîrcului fiind milă, a sa gîtiță și nare

Băgînd în gîtlejul lupului, cu trudă mare

Pe os din gîtul lui a scos,

Desăvîrșit făcîndu-l sănătos.

Și, la urmă, cerînd mulțămită pentru trudă :

«Tu șuguiești!», nemulțămitul zicînd cu vorbă

[crudă,

Aripile atunci cocostîrcul mieu ca să zboare

[întinzînd,

Și cu răsunător glas din gură cuvîntînd :

«O tu, nemulțămitle,

Colţosule şi uritule !

De-acum năvalte întîmplîndu-se a ta această

[boală rea foarte,

Voiă să te las să piei de moarte !].

*

J U D E C Ă T O R U L

Oarecare judecător, în vechime,
Din a lui pompoasă înălțime,
S'a dus în țara unde Pluton a împărășit,
Mai prost a zice: a murit.
Și la Iad s'a dus, ca să stea la judecăță,
După obiceiul de demult;
Iar acolo l-a întrebat îndată:
«Ce-ai fost tu, și unde te-ai născut?»
— «Născut sînt în Persia, cu rangul eram sa-
[trap;
Și, în viață, fiind cu sănătatea cam slab,
Apoi singur eu țara nu o cîrmuiam,
Ci toate pricinile secretariului le dam.»
— «Iar tu ce-ai făcut?» — «Am băut, am dor-
[mit și am mîncat,
Și tot iscăliam hîrțile ce mi le-a dat.»
— «Dați-l degrab' la Raiu!» — «Cum! cum este
[cu dreptate?»
Mercurie răcnind, uitîndu-și flotimia toată,
— «Ah frate!», răspunse altul: «cum?»
«Pricina tu n'o știți nici de cum?»
Aă nu vezi tu parcă răposatul a fost nebun!
Ce, dacă cu așa stăpînire,
Ar fi căutat pricinile, în nenorocire?

Toată țara ar fi prăpădit !.,.
Și tu de lacrimi nu te-ai mai fi dumerit !
La Raiu de-aceia a și intrat,
Că de pricină s'a lepădat.

Am fost la judecătorie,
Și-am văzut judecătorul,
Cum cu-o simplă omenie
Vorbă cu jăluitorul,
Și, precum mi se pare mie,
După statornicul lui traiu,
Nu are nicio lăcomie,
Și va merge drept la Raiu.

URSUL ȘI PUSTNICUL

Măcar că neprețăluit lucru este
Cînd cineva la nevoie te slujește,

Dar, numai că vrea ea,

Rarî știu a o întrebuița :

Să nu dea Dumnezeu cu vre-un zălud să aibî
[a face !

Slujba de zălud îi mai reă decît dușmanul ce
[tace.

Era un om ce n'avea neamuri, nici copii,

Și locuia de sat departe, prin pustiî.

Și, cum de prea frumos tu veî descrie viața
[pustnicească,

Dar la singurătate prea rarî sînt ca să tra-
[iască :

Căci noi atunci ne mîngiem

Cînd scriba și bucuria cu cine a împărți avem.

Și, de mi-ar zice : ce dealuri, ce păduri,

Cîmpii cu sămănături !

N'am ce să zic, is cunoscute

De frumoase și plăcute,

Dar totuși ai uri,

Să n'aibî cu cine a vorbi.

Asa și-acel pustnic, negreșit,

De-a fi tot singur a urit.

Se duce el în mai adîncă locuință,
Ca cu cineva să facă cunoștință.

Dar acolo cu cine să se întîlnească
Decît numai urși sau lup ca să găsească !
Și, cu adevărat, el c'un urs s'a întîlnit,
Ce să facă ? scoate cușma, se închină,

Îi dă ursului și-o mîină,

Și din două-trei cuviute el s'aîmprietănit.
Pe urmă atît de tare s'aîmprietenit,
Că unul de altul nu putea fi răslețit,
Și zile întregi el la un loc petrecea'.

Dar ce fel de vorbăve avea,

În acea societate mică,

Și cum era sfatul lor,

Eă pîn' acum nu știu nimică.

Pustnicul era cam nevorbitor,

Iar ursul din fire nu poate să grăiască,

Și deci el nici nu putea să se sfădească.

Însă, cum de n'ar fi, pustnicul s'a bucurat,

Că lui un așa prieten Dumnezeu i-a dat :

În tot locul îi după urs, fără dînsul nici nu
[poate,

Și cu el se laudă foarte.

Odată el aî socotit,

Și așa aî hotărît.

Ca, într'o zi de vară,

Să umble pîn' în seară

Pe cele mai mari călduri,

Prin văi, cîmpii și păduri.

Dar, fiindcă omul decît ursul îi mai slab,

Apoi și pustnicul mieî mai degrab'

A ostenit.

Și de-a umbla a părăsit
Văzîndu-l ursul, îl grăiește :
«Te culcă, frate, te-odihnește,
Și, de-ți va veni și somn.
Poți pe-un ceas ca să adormi.
Iar eu aici te voi păzi».

Deci, pustnicul, fără a mai prelungi

S'a culcat, a horcăit.

Și îndată a și adormit

Dar ursul îl străjuiește,

Și, fără de niciun prepus,

Cu lucrul era însărcinat,

Căci zărește

Că o muscă a zburat.

Și pe nasul prietenului s'a pus :

El de ea l-a apărât ;

S'a uitat,

Iar musca îl pe obraz :

O gonește, dar musca iarăși pe nas,

Nedîndu-i pace niciun ceas.

Văzînd aceasta, ursul mieî se duce, nu pre-

[lungeste,

Și, pe iceda, pe coala, o platră mare găsește.

Viind, se pune, îl străjuiește

Cu-o mare luare aminte.

Și intru sine așa gîndește :

«Las'. acum îți voi da eu minte !».

Nici duh măcar nu slobozește,

Umblă foarte încetișor :

Pe muscă de-abia a zărit-o,

Cît ce-a putut, cu platra a lovit-o,
Atît de bine și de ușor,
Că capul în bucăți a fărmat,
Prietenului, care acolo în veci a rămas culcat !

*

M U S C A

Un boŭ de la plug, fiind foarte ostenit,
Ca sã se odihneascã, acasã se ducea ;
Iar o muscã pe coarnele lui şedea,
Şi pe drum' ei altã muscã a întâlnit :
«De unde vii tu, soro?», aceia a întrebat.
Dar iasta a răspuns : «de unde? am arat!».

Din fabulã, nevrind,
Daí chiar de lucrurile ce sînt.
S'a întîmplat cîndva domniilor voastre, de-aúí
[auzit :
«Noí am hotãrît ! noí am isprãvit ! .

DREPTATEA LEULUI

Un leu pe-un urs l-a rugat: printre a ta vi-
[zunie

Dă-mi voie să-mi fac drumul mieu de bătălie.—

Nu se poate, a zis ursul, și 'n blană nasul
[și-a v rit.

Însă leul ce-a făcut? — peste dinșul a pășit.

PREA-PROCOPSITUL COPIL

Un părinte a auzit
Că cine vre-un copil își trimete în țeri străine,
Apoi, viind prea procopsit,
El se poartă foarte bine,
Și, nu numai calea vieții o știe,
Dar încă și cele ce vor să fie.
Deci părintele, ca să-și vadă pe fiu desăvârșit,
Om foarte învățat,
Aceasta și el a hotărât,
Că pe al lui copil la acele școli l-a dat.
Însă copilul mai nebun acasă a venit,
Pentru că acolo a nemerit
În minile unor curioși,
Ce erau scolastici mincinoși,
Cari pe mulți copii au nebunit,
Căci judecau într-o clipă
Lucruri multe de nimică.
De la aceștia copilul a purces,
Și-acasă de tot zălug l-au trimes.
Deci une ori copilul nimicuri bolborosia,
Iar alte ori lucruri înalte schimosia,
Că nici cei zălugi nu puteau a-l înțelege desă-
[vârșit,
Da' acum și cei cumini a-l judeca au părăsit.

La tîlă a' mîrît era
Pe el maî mult a-l asculta.
Căci lua de răscolit
Lucruri greî de suferit,
Şi de multe ori s'apuca
De astrouomie a judeca.

Odată, fiind el în nişte gînduri adîncut,
Mergînd pe drum, într'o groapă a picat.

Tatăl, ce cu el s'a înîmplat,
Îndat' acasă după frîughie a alergat —
Ca diu groapă la lumină să scoată pe învăţat.
Iar înţeleptul copil, în groapă ciud se afla.

Aşa fel întru bine judeca :

Ce pricină poate să fie,
De-am dat în această vizunie ?
Aă că pămîntul s'a cutremurat,
Ori aierul m'a apăsă,
Ori că vîntul m'a suflă,
Şi eă aicea am picat !».
Dar tatăl cu fupia a şi alergat.
«Na», îl zice, «funia ! iusă te ţiue,
Cătă de te-apucă bine !».
«Ba stă !; spune-mî înaintea»,
I-a zis cel fără de minte,
«Ce fel de lucru îi o frîughie ?».

Iar tată-său, de şi n'avea vre-o filosofie,
Îneă cuminte fiind
Şi întrebarea lui lăsînd,

I-a zis : funia îl un lucru aşă,
Ca să scot din groapă pe cel ce vor pica»,
«Spre aceasta alt lucru poţi să găseşti !»,
Feciorul cu ale lui nu părăseşte :

«Decl., ce este această. .

O funie! — frîghie proastă! —»

«leş! că vremea îmi trebuieşte!

Ce să şed cu tine o lună?

De-a' tale mai părăseşte! .

Părintele lui i-a rostit,

«Căci frîghia îi foarte buna.

Şi alt lucru n'am găsit .

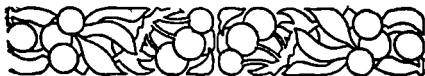
— «Dar vremea ce lucru este?», necontenind
[a vorbi.

«Vremea-l un lucru, care eă cu un zălud nu
[pociuă a o prăpădi.

«Şezi dar», i-a zis tatăl, «păn' cînd iarăşi ți-oiu
[veni! .

Ce, dacă şi alţi zăluzi să grămădim,

Şi 'n acea groapă să-l virim?...
Groapa trebu! s'o mărîm

DOI COPII

«Știi ce, Niță ? până cînd șa pe niște oi
Iarășî ne-or goni pe noi
La școală să 'nvățăm ?

Haidem,

În livada moșului să intrăm,
De nucî să ne săturăm !

«Ba, Goriță, noi degeaba vom umbla !
Căci, cîm se vede de departe,
Copacii is înualți foarte,
Și nucî n'om putea lua !».

— «Ah frate, ce mai trebuie gicitura !

Unde nu poți cu virtutea, apucă cu furătura,

Eă toate le-am socotit : lasă-mă !

Numai pe-acea creangă suie-mă,

Dar de-acolo ce vom face ne-om învăța,

Și de nucî ne-om sătura .

Iată ei la copac aă alergat,

Și-aici Niță

Luî Goriță

A-l ajuta s'a apucat.

S'a ostenit, s'a zgîr at,

Dar în sfîrșit i-a ajutat

Luî Goriță de s'a că ărat.

Iar Goriță, care

Văzîndu-se în desfătare,
A găsit nucî, ce, nu numai, că nu putea a le
[mîncă,

Dar nici a le număra,
Și singur putea să se mulțamească.
Și cu tovarășul să se împărțească.
Dar ce ? lui Niță folosul i-a fost prea puținel,
Căci numai buzele își lînge el ;
Goriță singur, siud sus, mîncă,
Iar prietenului jos cojile le arunca.

În lume mulți am văzut
Ca Goriță cel zălud, —
Căroră prietenii a se cățara li-añ ajutat,
Dar pe urmă ei nici coji lor nu li-añ dat.

ORBUL ȘI SLĂBANOGUL

«Și tu ești nenorocit!... dă-mi dar mîna!
Să începem a ne-ajuta.
Tu îmi zice: am cui a mă suspina;
Iar eu voi zice că are cine
Durerea mea a asculta —
Și deci ni-a fi ceva mai bine.»
Așa odată a vorbit,
Un mag de la Răsărit:
Că erau doi nenorociți,
De soartă foarte prigonîți,
Săraci de tot amîndoi
Și aruncați în mari nevoi,
Ce nu puteau a-și câștiga,
Hrana ce li trebuia;
Unul era orb din fire,
Altul avea slăbănogire;
Și-amîndoi neîncetat
Se rugau celui Înalt,
Părintelui cel ceresc,
Zicînd că moartea o vroiesc
Spre liniște și, dar, mormîntul,
Ca un semn a vremii line,
Îl doresc în tot minuntul;
Dar nici cum moartea nu vine

Pre el de a-l ajuta.

Slăbănogul sf rșitul își aștepta ;

Trîntit în niște gunoie, vede pe bogați trecînd

Și lui nimică nedînd ;

Răbda numai acest cîștig :

Sete, foamele și frig.

Și orbul, de o potrivă, dar poate mai cu ne-
|mărginire,

Răbda nevoi mai multe 'n fire.

Căci slăbănogul măcar lumina o vedea,

Iar, pentru orb, nici soarele nu lucea ;

Viața lui toată în noapte își petrecea !

Degrad' ziua o să fie ?

Aleu ! el nici cum nu știe !

Nu mai un cînișor, ce de el era legat,

Pre el îl dezîmierda

Și de ici-colea-l purta ;

Dar și pe-acela răli i l-añ furat,

De la el l-añ dezlegat

Și lor și l-añ luat.

Orbul, nevrînd, a nemerit

La locul unde ologul era trîntit ;

Aude el suspinare,

Și singur oftează tare.

De olog s'apropiază,

Și așa îl cuvîntează :

«Frate ! pe săraci Domnul îl adună,

Să trăiască împreună ;

Haidem

De acum s'avem

O traistă amînd ,

Și deci numai cît noi

Să ştim a' uoastre nevoi.

Şi aşa să fim uniţi,

Nici cum să nu fim răzleţiţi!».

— Mă uneşte, o suflet bun şi curat !

Ologul lui i-a cuvîntat :

«Dar cum vom putea umbla în depărtare,

Fiind tu orb, iar eu fără picioare ?»

— Stăi ! Ți-oîd spune, frăţioare :

Fu al ochi, iar eu umblare ;

Tu te uită pentru mine,

Iar eu voi umbla pen ru tine ;

Şi, aşa, noi amîndoi,

Vom u'ni a' n astre nevoi».

ȘTIUCA ȘI MOTANUL

Ce fel de treabă poate să fie,
Cînd s'apucă cineva de-un lucru ce nu-l știe!
Precum, cînd plăcintele de coace ciubotarul,
Iar ciubotele le face plăcîntarul.

Și-aceasta de acum de demult
Îl foarte cunoscut,
Că cine nu de treaba lui s'apucă,
Acela-l hursuz și făr' de omenie:
El mai degrab' lucrul îl strică,
Și primește mai cu bucurie
Să fie ris de fleștecare,
Decît să facă întrebare
Oamenilor
Ce știu bine a lucra
Și dar puteau învăța,
De-ar asculta sfatul lor.

Odată știucii în cap i-a intrat
Ca de treaba mișii să s'apuce.
Nu știu: saū că zavistia o muncea.
Saū că de baboiu s'a săturat —
Dar numai cît așa a judecat,
Că pe-un motan ea a rugat
Ca s'o ieie la vînat,

După șoareci în hambare.
«Numai umbla, cumătră mare»,
Motanul ei i-a cuvîntat :
Pentru că nu știi să vinezi,
Și să nu te rușinezi.
Nu în zădar se vorbește,
Că lucrul de meșter se 'ngrozește.
Iar ea îndat' a și-apucat :
«O suflete, cumătrul mieu !
Aă doară șoareci să nu prind eu ?
De multe ori mulți peștișori
Prindeam eu foarte ușor». —
«Apoi, de-î așa, haidem.
În hambare ca să vinăm !
S'aă dus, aă umblat,
Motanul s'a prea săturat,
Și la cumătră-sa s'a arătat,
Să vază al ei vinat ;
Dar ce ? știuca, abia suflînd,
Cu gura căscată șezînd,
Cu coada roasă fiind,
Își aștepta al ei sfîrșit ;
Văzîndu-o motanul, foarte tare s'a mîhnit,
De acolo abia vie a luat-o,
Și 'ntr'un pîrău a aruncat-o.

Așa ți se cade ție,
O știucă rea fără omenie,
Altă dată te'î învăța,
Și după șoareci nu-î umbla !

RISUL ȘI CÎRTIȚA

Odată risul, văzînd
Pe o cîrtiță sezînd,
De ea s'a apropiat
Și așa i-a cuvîntat :
« Aleu !

O sufleto al mieu !
Ce mare nenorocire
Cu această a ta orbire ;
Că ce se află în fire,
Toate ți se par țle
O adîncă vizunie
Zic : val, și iarăși val,
De-așa ticălos trăi,
Ce fel de viață ai !

D e dimineată pîn' în seară tu de somn te veș-
[tejești,

Și de nimică nu gîndești ;

Dar eu

Văd de o vîrstă și mai bine,
Și, de vrei, toate-ți voi spune :
Iată nu departe un leu
Pe un cerb a apucat,
Și la al lui puî l-a dîmîcat ;

Aici un vultur' pe o cîioară o gonește ;

Colea vulpea găiniî capul îi învîrteşte.
Colea un iepure puşcaşul a ucis,
Icî ursul o capră a învîns,
Iar miţa doi şoareci a prins;
Aici şerpele o vacă a muşcat;
Iată şi lupul un mînz a mursicat... —
«Destul, destul!»... cîrţiţa a şi apucat:
«Aû doară îi de mîngiere
Să mai aibî cîndva vedere,
Să vezi atîtea fapte rele,
Legate cu ahturî grele?
Ba ! eû şi de-aceia m'am căit,
Că le-am mai auzit !».

CUPRINSUL

Pag.

Antioh Cantemir:

Oda I	1
Oda II.	3
Oda III.	5
Oda IV.	7
Epistola I.	13
Epistola II	15
Focul și statuia de ceară.	21
Șerpele și matca de albine	22
Cămila și vulpea	24
Uliul, Păunul și Ciuful	26
Șoarecul de țară și cel de oraș	27
Stiglețul și canarul	29
Epigrame.	33

Constantin Stamati:

Eroul Ciubăr-Vodă	39
Gafița blestemată de părinți	109
Cîntecul Gafiței	121
Roman din Vrancea.	123
Păgînul cu ficele sale.	136

	<i>Pag.</i>
Arderea Iaşului la 1825	172
Zburătorul la zăbrea	177
Scăldătoarea unei cucoane române. ,	181
Nemernicul	183
Privighetoarea şi furnica.	189
Mascurii în vie	195
Leul şi ţânţarul	199
Tabăra de cară	201
Măgarul împodobit	202
Prieteşugul cînesc	204
Poetul şi musca	207
Un părinte murind	210
Bogatul şi săracul ; . .	212
Răpitorul	215
Doi vecini avuţi , . . .	217
Umbra bărbatului şi Cbaron	221
Aslănaş cel bogat şi momiţa lui . . .	224
Stejarul	227
Broasca şi boul	229
Cocoşul şi firul de mărgăritar	230
Ciuma dobitoacelor	231
Idolul prooroc , . . .	235
Broaştele cefînd împărat.	237
Vulturul şi găinile	241
Bătrînul ţeran şi moartea	243
Măgarul şi privighetoarea	245
Domnia Elefantului	247
Învăţătura Leului	249
Frunzele şi rădăcina	254
Gîştele.	256
Leul la vînat	258

	<u>Pag.</u>
Vulturul și paiugănul	260
Polobocul	263
Drumeții și ciniș ,	265
Lupul în stână	267
Mincinosul	269
Vulturul și albina	272
Lebăda, știuca și racul	275
Țeranii și piraiele	277
Calul și călărețul	279
Țeranul și păstorul	281
Lupul și păstorul	282
Clevetitorul și șerpele	283
Motanul și bucătarul	285

Ioan Sîrbu :

Bogatul și săracul	291
Străina floriceică	293
Vulturul și șerpele	294
Elefantul și coteiul	295
Momița	296
Drumețul și albina	298
Momița și ochelarii	299
Privirea faptelor altuia	300
Broasca și bou	301
Cioara și vulpea	302
Bucătarul și motanul	304
Momița și oglinda	306
Busuiocul	307
Leul și puiul lui	310
Bătrînul și trei tineri	313

	<i>Pag.</i>
Cerboaica și satirul	316
Lupul și vulpea	318
Zmeul de birtie	320
Vulturul și cirta	321
Copaciul	323
Porcul	325
Frunzele și rădăcinile	327
Musca și drumeții	329
Stiglețul	332
Dunărea și pîrîuțul	334
Florile	337
Oamenii și pîrăul	339
Iubitorul de privire	341
Omul și șerpele	343
Vulpea cea bună	345
Șoarecele și guzganul	348
Piatra și viermele	349
Bătrînul și moartea	351
Omul și toporul	353
Leul și lupul	355
Omul și umbra	357
Păstorul și țînțarul	358
Vînătorul	359
Ursul stăpînitor pe prisacă	361
Floricea sălbatecă	363
Lupul și cocostîrcul	364
Judecătorul	366
Ursul și pustnicul	368
Musca	372
Dreptatea leului	373

Prea-procopsitul copil.	374
Doi copii.	377
Orbul și slăbănogul.	379
Știuca și motanul	382
Risul și cîrțița.	384